

Η ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΔΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΕΦΗΒΟΥΣ ΚΑΙ ΝΕΑΝΙΔΑΣ

Συνιστάμενον ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας ὡς τὸ κατ' ἐξοχὴν παιδικὸν περιοδικὸν σύγγραμμα, ἀληθεὶς παρασχὼν εἰς τὴν χώραν ἡμῶν ὑπηρεσίαν καὶ ὑπὸ τοῦ Οἰκουμηνικοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως ὡς ἀνάγνωσμα ἀριστον καὶ χρησιμώτατον εἰς τοὺς παῖδας.

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΠΡΟΠΑΗΡΩΤΕΑ

Ἐσωτερικοῦ:

Ετησίαν... δρ. 8,—

Ἐξάμηνος... > 4,50

Τρίμηνος... > 2,50

Αἱ συνδρομαὶ ἀρχοῦνται τὴν 1ην ἐκάστου μηνός.

Ἐξωτερικοῦ:

Ἐτησίαν φρ. χρ. 10,—

Ἐξάμηνος > > 5,50

Τρίμηνος > > 3,—

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΙΔΡΥΘΗ ΤΩ 1879

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΤΗΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Π. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΙΜΗ ΕΚΑΣΤΟΥ ΦΥΛΛΟΥ

Ἐσωτερικοῦ λεπ. 20. Ἐξωτερικοῦ φρ. χρ. 0,20

Φύλλα προηγουμένων ἐτῶν, Α' καὶ Β' περιόδου τιμῶνται ἕκαστον λεπ. 25 (φρ. 0,25).

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Ὀδὸς Ἐυριπίδου ἀρ. 38, παρὰ τὸ Βαρβάκειον

Περίοδος Β'.—Τόμος 16ος

Ἐν Ἀθήναις, 18 καὶ 25 Ἀπριλίου 1909

Ἔτος 31ον.—Ἀριθ. 20—21

1879-Η ΤΡΙΑΚΟΝΤΑΕΤΗΡΙΣ ΤΗΣ ΔΙΑΠΛΑΣΕΩΣ-1909

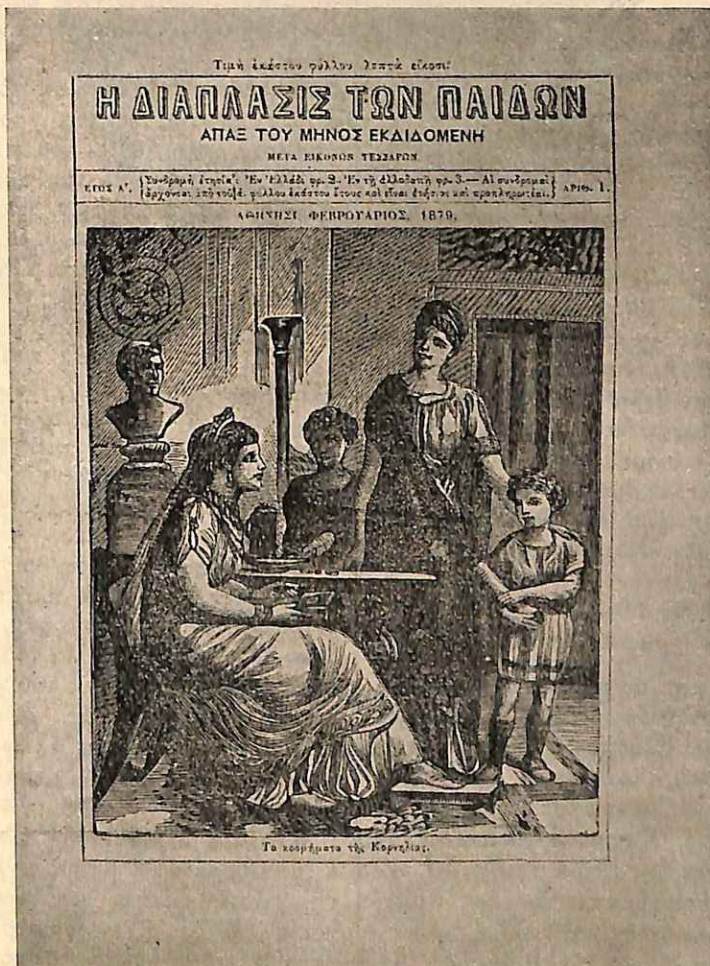

10^Η ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1909 θὰ παραμείνῃ διὰ τὴν Διάπλασιν ἡμέρα μεγάλη καὶ ἀλησμόνητος. Κατ' αὐτὴν ἡ ἀγάπη, τῆς ὁποίας ἐπὶ τριακονταετίαν ἀπολαμβάνει τὸ περιοδικὸν τοῦτο, ἐξεδηλώθη κατὰ τὸν περιφανέστερον καὶ ὠραιότερον τρόπον. Κατ' αὐτὴν ἐωρτάσθη εἰς τὸν Παρνασσὸν ἡ Τριακονταετηρίς, διὰ μιᾶς φιλολογικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς Προεσπερίδος, ἡ ὁποία, κατὰ τὴν ὁμολογίαν ὄλων ἀνεξαίρετως τῶν παρευρεθέντων, ὑπῆρξεν ὑπὸ πᾶσαν ἐποφιν θαυμασία.

Τὴν ἑορτὴν τῆς Τριακονταετηρίδος, τῆς ὁποίας ἡ πρώτη-πρώτη ἰδέα ἐρρίφθη ὑπὸ συνδρομητῶν τῆς Διαπλάσεως, διωργάνωσεν εἰκοσιπενταμελής ἐπιτροπή, ἀποτελουμένη ἐξ ἐπιφανῶν λογίων, ποιητῶν, λογογράφων, καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου κ.τ.λ. ἀρχαίων συνεργατῶν, συνδρομητῶν, φίλων καὶ θιασωτῶν τοῦ περιοδικοῦ μας. Αἱ προκαταρκτικαὶ συναθροίσεις ἐγένοντο εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ποιητοῦ Γεωργίου Σουρῆ. Ἐκεῖ κατηρτίσθη καὶ τὸ πρόγραμμα, διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ὁποίου ὁ Φιλολογικὸς Σύλλογος Παρνασσὸς ὄχι μόνον παρεχώρησε προθύμως καὶ δωρεὰν τὴν αἴθουσάν του, ἀλλὰ καὶ, θέλων νά τιμήσῃ ἀκόμη περισσότερον τὴν Διάπλασιν, υἱοθέτησεν οὕτως εἰπεῖν τὴν ἑορτὴν καὶ ἀνέλαβε τὴν ἐν γένει διεξαγωγὴν τῆς.

Τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς, τὰ ὁποία συνυπέγραψαν μίαν τιμητικωτάτην διὰ τὴν Διάπλασιν Ἐκκλησίαν, εἶνε οἱ ἑξῆς: Τιμολέων Ἀργυρόπουλος, καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου, πρόεδρος τοῦ Φ. Συλλόγου Παρνασσοῦ. Χαρ. Ἀννίως, πρόεδρος τῆς Ἑταιρείας τῶν Δραματικῶν Συγγραφέων.

Ἰωάννης Μ. Δαμβέργης, γενικὸς γραμματεὺς τοῦ Β. Θεάτρου. Πολ. Τ. Δημητράκοπουλος, συγγραφεὺς Ἰάκ. Χ. Δραγάτης, λυκειάρχης, ἐκ τῶν πρώτων συνεργατῶν τῆς Διαπλάσεως. Γεώργιος Δροσίνης, γενικὸς Ἐπιθεωρητῆς τῆς Μ. Ἐκπαιδεύσεως. Δημήτριος Κακλαμάνος, διευθυντῆς τοῦ Γραφείου τοῦ Τύπου παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Ἐξωτερικῶν. Δ. Γρ. Καμπούρογλου, ἐφορος τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης. Ἀριστοτέλης Π. Κουρτίδης, καθηγητῆς, ἀρχισυντάκτης τῆς Διαπλάσεως κατὰ τὴν Α' αὐτῆς Περίοδον. Σπυρ. Π. Λάμπρος, καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου. Νικόλαος Ι. Λάσκαρις, δραματικὸς συγγραφεὺς, πρόεδρος τῆς Ἑταιρείας τῶν Ἠθοποιῶν. Ἀντώνιος Σ. Μάτεσις, δικηγόρος καὶ λογοτέχνης, ἐκ τῶν πρώτων συνδρομητῶν τῆς Διαπλάσεως. Παῦλος Νιοβάνας, συγγραφεὺς Γρηγόριος Ξενόπουλος, ἀρχισυντάκτης τῆς Διαπλάσεως. Κωστὴς Παλαμᾶς, ποιητῆς, γραμματεὺς τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου. Στ. Α. Παπαφράγκος, δικηγόρος, Γεν. Γραμματεὺς

Η ΠΡΟ ΤΡΙΑΚΟΝΤΑΕΤΙΑΣ ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ

Πανομοίωτον τοῦ πρώτου-πρώτου φυλλαδίου τῆς «Διαπλάσεως τῶν Παίδων», τὸ ὁποῖον ἐξεδόθη μὲ 16 σελίδας καὶ εἰς 6,000 ἀντίτυπα τὴν 1 Φεβρουαρίου 1879. Ἐσμικρύνθη φωτογραφικῶς εἰς τὸ τέταρτον.

τοῦ Φ. Συλλόγου Παρνασσού· Ἰωάννης Πολέμης, ποιητής· Ν. Ποριώτης, πρῶην συντάκτης τῆς Διαπλάσεως· Ἀριστομένης Προβελέγγιος, ποιητής· Ἰωάννης Σ. Σβορώνος, ἔφορος τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου, ἐκ τῶν πρώτων συνδρομητῶν τῆς Διαπλάσεως· Γεώργιος Σουρῆς, ποιητής· Γεώργιος Κ. Στρατήγης, ποιητής· Γ. Β. Τσοκόπουλος, συγγραφεὺς· Νικόλαος Ι. Χατζιδάκης, καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου· Παντελῆς Χόρ, συγγραφεὺς.

Εἰς τὸ τεῦχος τοῦτο, τὸ ὅποιον περιλαμβάνει ἀποκλειστικῶς τὰ φθορῶντα τὴν Τριακονταετηρίδα, νομίζομεν ὅτι πρέπει νὰ ἀναδημοσιεύσωμεν καὶ πάλιν, ὡς ἀληθινὸν τίτλον τιμῆς διὰ τὴν Διάπλασιν, τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἐπιτροπῆς, ἡ ὁποία ἔχει οὕτω :

Ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ περιοδικοῦ «**Η ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ**» συνεπληρώθη πρὸ μικροῦ **ΤΡΙΑΚΟΝΤΑΕΤΙΑ**, κατὰ τὸ διάστημα τῆς ὁποίας συνεχῶς καὶ ἀνελλιπῶς ἐκδοθὲν τὸ περιοδικὸν τοῦτο, διέπλεσεν ἡδὴ δύο γενεάς. Οἱ πρῶτοι του συνδρομηταί, τὰ παῖδια καὶ οἱ ἔφηβοι τοῦ 1879, πατέρες σήμερον, ἐγγράφουν εἰς τὴν «Διάπλασιν» τὰ τέκνα των. Αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ τὸ γεγονὸς σημαίνει, καὶ ἴσως μοναδικὸν εἰς τὰ χρονικά τοῦ ἐν Ἑλλάδι περιοδικοῦ τύπου, προσκίτῃται μείζονα ἔτι σημασίαν, ἂν ἀναλογισθῶμεν ὅτι ἡ ἄγουσα τριακονταετίαν «Διάπλasis», ἐκ τῶν ὀλίγων παρ' ἡμῖν περιοδικῶν τὰ ὁποῖα ἐξεπλήρωσαν τὸν προορισμὸν των, δὲν ἀπέκαμεν οὐδὲ παρήκμασεν ἐκ τῆς μακροῦς ἡλικίας καὶ τοῦ δυσκόλου ἀγώνος, ἀλλ' ἀκαμαία εἰπέρε ποτε, νεάζουσα, θαρραλέα, ἐξακολουθεῖ αἰδίως καὶ ἐπὶ πολὺ ἀκόμη θὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν ὁρατὸν της δρόμον.

Τὸν σταθμὸν αὐτὸν τῆς Τριακονταετίας, οἱ κατωτέρω ὑπογεγραμμένοι πρῶην καὶ νῦν συνεργάται, παλαιοὶ συνδρομηταί, φίλοι καὶ θιασῶται τοῦ περιοδικοῦ, ἀπεφασίσανεν νὰ πανηγυρίσωμεν δημοσίᾳ, διοργανοῦντες τὴν ἀρμόζουσαν φιλολογικὴν καὶ καλλιτεχνικὴν ἐορτήν. Ὁ δὲ Φιλολογικὸς Σύλλογος «**ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ**» τιμῶν ἐπίσης τὴν «Διάπλასιν», υἱοθέτησε τὴν ἐορτήν ταύτην καὶ ἀνέλαβε τὴν διεξαγωγὴν της.

Σύμφωνον πρὸς τὴν παιδαγωγικὴν ἀποστολὴν τοῦ τιμωμένου περιοδικοῦ ἐκρίναμεν τὸ νὰ χρησιμοποιηθῶν αἱ ἐκ τῆς ἐορτῆς εἰσπραξίαι ὡς **χρηματικὸν Βραβεῖον Διαγωνίσματος πρὸς σύνταξιν καὶ εἰκονογράφειν ἔθνικοῦ παιδικοῦ διηγήματος ἢ μυθιστορήματος**.

Εὐελπιστοῦμεν ὅτι προθύμως θέλετε τιμῆσαι διὰ τῆς παρουσίας ὑμῶν τὴν ἐορτήν, ὅσον διὰ τὴν πρὸς τὴν **Διάπλასιν** ὑπὸ παντὸς Ἑλλήνος ὀφειλουμένην τιμὴν καὶ ἐδῶκοσύνην, ὅσον καὶ διὰ τὸν ὑψηλὸν ἔθνικόν καὶ φιλολογικὸν σκοπὸν, τὸν ὁποῖον θὰ ἐξυπηρετήσῃ ἡ πρὸς τὴν ἐσπερίδα ἡμῶν συνδρομή.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 2 Ἀπριλίου 1909

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ἡ ἐορτὴ εἶχε προσδιορισθῇ κατ' ἀρχὰς διὰ τὴν ἐσπέραν τῆς Πέμπτης, 9 Ἀπριλίου. Ἐπειδὴ ὁμως τὴν ἰδίαν ἐσπέραν ἐπρόκειτο νὰ δοθῇ εἰς τὸ Δημ. Θέατρον μία παράστασις εὐεργετικῆ τοῦ Ὀφθαλμιατρείου, καὶ ἐπειδὴ ἀφ' ἑτέρου πολλὰ οἰκογένεια μὲ παῖδια ἐδήλωσαν ὅτι θὰ ἐπρωτίμων τὴν ἐορτήν μας ἀπογευματινὴν, ἡ Ἐπιτροπὴ ἔκρινε καλὸν νὰ τὴν ἀναβάλῃ διὰ τὸ ἀπόγευμα τῆς Παρασκευῆς, 10 Ἀπριλίου. Μολοντί ἡ ἀναβολὴ αὕτη ἐβλαπτε τὴν ἐορτήν μας, διότι δὲν ὑπῆρχε καιρὸς νὰ κοινοποιηθῇ, καὶ πολλοὶ συνδρομηταί μας πρὸ πάντων, εἶχον ἀκόμη τὴν ἰδέαν ὅτι θὰ ἐγίνετο τὸ βράδυ, — ἐν τούτοις, πολὺ πρὸ τῆς ὀρισμένης ὥρας, ἡ μεγάλη αἴθουσα τοῦ Παρνασσοῦ ἐπληρώθη μέχρι τοῦ ἐξώστου. Ἡ ἐκλεκτοτέρα ἀθηναϊκὴ κοινωνία συνέρρευσε ἐκεῖ νὰ συνεορτάσῃ τὴν Τριακονταετηρίδα καὶ νὰ

τιμῆσῃ τὴν προσφιλεῖ εἰς ὅλους Διάπλასιν. Ἐκ τῶν πρώτων προσήλθον τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς, οἱ δημοσιογράφοι, ὁ κ. Ἀγγελος Βλάχος, διευθυντὴς τοῦ Β. Θεάτρου, ὁ κ. Νικόλαος Πολίτης, καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου, ἡ κυρία Ἀμαλία Θεοτόκη, σύζυγος τοῦ Πρωθυπουργοῦ, ἡ κυρία Νικολάου Λεβίδου, τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἑσωτερικῶν, ἡ κυρία Ἰφιγένεια Συγγροῦ, τοῦ μεγάλου ἑθνικοῦ Ἐδεργέτου, καὶ οἱ ἐν Ἀθήναις συνδρομηταί καὶ συνδρομήτριαι τῆς Διαπλάσεως μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των. Τὸ θέαμα τῆς κοσμοδριβοῦς αἰθούσης, εἰς τὴν ὁποίαν ἀντεπροσωπεύετο ὅ,τι ἐξοχώτερον καὶ λαμπρότερον ἔχει ἡ πρωτεύουσα μας, ἦτο τῶν ὁρίων καὶ μεγαλοπρεπές.

Τὴν ἔκτῃ ἀκριβῶς, ὁ κ. Δημήτριος Κακλαμάνος ἀνῆλθεν εἰς τὸ βῆμα. Ὁμίλησε περὶ τοῦ ἔργου καὶ τῆς ἀποστολῆς τῆς Διαπλάσεως, συνώψισε τὴν τριακονταετὴ ἱστορίαν τοῦ περιοδικοῦ, καὶ εἰς τὸ τέλος προσέτρεψε τοὺς Ἕλληνας συγγραφεῖς νὰ γράφουν καὶ διὰ παῖδια. Μετ' ἀδιαπτώτου προσοχῆς, μετ' ἐνδιαφέροντος καὶ συγκινήσεως ἠκούσθη ἡ σοφὴ, ἡ εὐφραδὴς, ἡ ποιητικωτάτη καὶ γοητευτικὴ ἀληθὴς ὁμιλίᾳ τοῦ κ. Κακλαμάνου, ὁ ὁποῖος εἰς τὸ τέλος ἐχειροκροτήθη ζωηρότατα.

Μετὰ τὸν κ. Κακλαμάνον, ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου κ. Νικόλαος Ι. Χατζιδάκης, πρῶην συνδρομητῆς καὶ νῦν ἔκτακτος συνεργάτης τῆς Διαπλάσεως, προσφιλέστατος εἰς τοὺς ἀναγνώστας τοῦ περιοδικοῦ, ἀπήγγειλεν ἕνα ποίημά του «Ἡ ψυχὴ τοῦ παιδιοῦ». Τὸ ὥραϊον αὐτὸ καὶ τρυφερὸν καὶ ἐμπνευσμένον ποίημα, ἀπαγγελλόμεν μετ' ἀληθινῆς συγκινήσεως, ἐπροξένησε βχθυτάτην ἐντύπωσιν.

Κατόπιν ἀνῆλθεν εἰς τὸ βῆμα ὁ κ. Γεώργιος Τσοκόπουλος, ὁ γνωστότατος χρονολόγος καὶ θεατρικὸς συγγραφεὺς. «Ἡ Λύσις τοῦ πρώτου αἰνίγματος» εἶνε ἀναμνήσεις καὶ ἐντυπώσεις τῆς παιδικῆς του ἡλικίας, σχετικαὶ μὲ τὴν Διάπλასιν, γραμμέναι δὲ μετὰ τὴν χάριν, τὴν εὐφυίαν καὶ τὸ χιοῦμορ, ποῦ ἀφειδῶς σκορπίζει εἰς ὅ,τι γράφει ὁ κ. Τσοκόπουλος. Κάθε του λέξις ἐπροκάλεσε τοὺς γέλωτας τῶν ἀκροατῶν, οἱ ὁποῖοι ἐξεδήλωσαν ἐν τέλει τὴν εὐχαρίστησίν των μὲ παταγώδη χειροκροτήματα.

Καὶ ἦλθεν ἡ σειρά τοῦ κ. Πολέμη, τοῦ δημοφιλούς ποιητοῦ, ὁ ὁποῖος ἀπήγγειλε τὸ πρὸς τὴν Διάπλასιν χαριτωμένον καὶ συγκινητικώτατον ποίημά του, — ἐκ τῶν ὁρασιτέρων ἀληθῶς ποῦ ἔγραψε ποτὲ ὁ παλαιὸς μας συνεργάτης, ὁ ποιητὴς τῶν «Πρώτων Βημάτων», ὁ ἐπίσης ἀγαπώμενος καὶ ἀπὸ τοὺς μεγάλους καὶ ἀπὸ τοὺς μικροὺς.

Δὲν εἶχαν τελειώσῃ ἀκόμη τὰ παρατεταμένα χειροκροτήματα, τὰ ὁποῖα προέπεμψαν κατερχόμενον τὸν κ. Πολέμη, καὶ ἀνευθύνθησαν, διότι ἀνῆρχετο τὸ βῆμα ὁ κ. Χαρ. Ἀννίνος. Ἡ ὁμιλίᾳ του, ἡ πλήρης εὐφυολογία, ἦτο ἀνταξία τοῦ «βασιλέως τοῦ γέλωτος», τρυφῇ καὶ ἀπόλαυσιν διὰ τοὺς ἀκροατάς, οἱ ὅποιοι διαρκῶς ἐξεκαρδίζοντο ἀπὸ τὰ γέλια, — ὅπως ἄλλως τε πάντοτε δόξαις ἀκούουν ἢ ἀναγινώσκουν τὸν μοναδικὸν μας εὐθυμογράφον κ. Ἀννίνον.

Κατόπιν παρουσιάσθη ὁ κ. Ἀριστομένης Προβελέγγιος, ὁ ἐμπνευσμένος, ὁ βαθὺς συγχρόνως καὶ γλυκύτατος ποιητῆς, μετὰ τὴν ὥραϊαν μορφήν καὶ τὴν προφητικὴν ἀπαγγελίαν. Μόλις εἶχεν ἐπιστρέψῃ ἀπὸ τὴν ἰδιαιτέραν του πατρίδα καὶ δὲν ἔλαθε καιρὸν νὰ ἐτοιμάσῃ κάτι σχετικὸν διὰ τὴν προεσπερίδα. Ἀπήγγειλεν ἀπλῶς ἐν τῶν τελευταίων του ἀνεκδότων ποιημάτων, τὴν θαυμασίαν ἐκείνην «Φωνὴν τῶν Κυμάτων», ἡ ὁποία κατεκλήλησε τὸ ἀκροατήριον ὡς μουσικὴ. Πρὸς ἐπίμετρον, ἡ τελευταία στροφή,

ἡ φωνὴ τοῦ ἐδδόμου Κύματος, ἔτυχε νὰ ὁμιλῇ διὰ παῖδια...

Καὶ τελευταῖος, κατὰ τὴν συνθήειάν του, ὁ κ. Γεώργιος Σουρῆς. Ὁ μάγος Σουρῆς, τοῦ ὁποῖου καὶ ἡ ἀπλὴ ἐμφάνις ἀρκεῖ διὰ νὰ ἐνθουσιάσῃ τὸ ἀκροατήριον. Τὸν ὑπεδέχθησαν χειροκροτήματα, τὰ ὁποῖα διέκοπταν κάθε τὸσον τὴν ἀπαγγελίαν τῶν «Παιδικῶν Ἀναμνήσεων», μίαν ὥραϊαν ἐμπνευσιν τοῦ Φασουλῆ Φιλοσόφου, ὁ ὁποῖος εἰσφέρει νὰ ἐνδύῃ μετὰ τὸ ἐλαφρότερον ἐνδυμα τὴν βαθεῖαν φιλοσοφίαν του.

Ὑπὸ τὰ χειροκροτήματα καὶ τὰς ἐπευφημίας, ἔληξε τὸ πρῶτον Μῆρος τῆς προεσπερίδος, τὸ φιλολογικόν. Τὸ βῆμα τοῦ Παρνασσοῦ, τὸ ὁποῖον ἐτίμησαν διαδοχικῶς, τιμῶντες καὶ ἐγκωμιάζοντες τὴν Διάπλასιν, οἱ ἀριστεῖς καὶ οἱ κορυφαῖοι τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων, ἔμελλε νῦν νὰ διαδεχθῇ ἡ μικρὰ Σκηνή, ἀπὸ τῆς ὁποίας θὰ ἐνεφανίζοντο οἱ νεαροὶ ἑρασιτέχναι, πρῶην ἢ νῦν συνδρομηταί καὶ συνδρομήτριαι τῆς Διαπλάσεως.

Ἦνεν ἡ ἐδδόμη ὥρα. Γίνεται διάλειμμα ὀλίγων λεπτῶν, καὶ ἐμφανίζεται ἡ ἑρασιτέχνης Δις Χρυσίνα Δημ. Κορομηλά, — κόρη τοῦ ἀληθμονήτου δραματικοῦ συγγραφέως καὶ θερμοῦ τῆς Διαπλάσεως φίλου, — μετὰ τοῦ κ. Τιμ. Ξανθοπούλου, τοῦ γνωστοτάτου συνθέτου, ὁ ὁποῖος καὶ διὰ τὴν Διάπλასιν συνέθεσεν ἄλλοτε ἐν Ἐμβατήριον καὶ μίαν Πόλκαν. Ἡ Δις Κορομηλά, συνοδευομένη εἰς τὸ κλειδοκύμβαλον ὑπὸ τοῦ κ. Ξανθοπούλου, ἐτραγουδῆσε γλυκύτατα, τεχνικώτατα, τὰ δύο ἑλληνικά τραγούδια τοῦ προγράμματος, τὸ «Γιατί» τοῦ κ. Ξανθοπούλου καὶ τὸ «Ἐπίστεψα» τοῦ κ. Λαμπελέ. Καί, ἐκτὸς τοῦ προγράμματος, διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὸ ἀκροατήριον, τὸ ὁποῖον ἐπιμόνως ἐχειροκροτεῖ, ἐτραγουδῆσε τὸν «Γέρο-Δημό» τοῦ Καρρέρ.

Κατόπιν ἡ δεσποινὶς Μπήλιω Γ. Χρυσούλη ἀπήγγειλεν ἐκφραστικώτατα τὸν μονόλογον «Θὰ εἶμαι ἐγὼ!» ὁ ἀκάματος καὶ πάντοτε εὐγενὴς προσφερόμενος καθηγητὴς τῆς ἀπαγγελίας κ. Μάρκος Σιγάλας εἶχεν ἐκγυμνάσῃ τὴν νεαρὰν ἑρασιτέχνιδαν, ἡ ὁποία ὑπερήρεσε καὶ κατεχειροκροτήθη. Μετ' αὐτὴν ὁ κ. Σπύρος Κ. Τρικούπης, διδάκτωρ τῆς Νομικῆς (ἀναγορευθεὶς τὸ ἴδιον ἀπόγευμα!) ὁ παλαιὸς μας Μέλων Διπλωμάτης, ἀπήγγειλεν ὥραϊα τὸν μονόλογον «Τὸ Μάθημα τῆς Ἱστορίας» τὸν διεδέχθη δὲ ὁ κ. Ναπολέων Α. Λαπαθιώτης, ὁ παλαιὸς μας Αἰθῆρ, ὁ ὁποῖος ἀπήγγειλε μετὰ πολὺ χρῶμα τέσσαρα μικρὰ καὶ ὥραϊα ποήματα ἐκ τῶν τῆς Διαπλάσεως, τὴν «Μάνναν μετὰ τὸ Παιδάκι» τοῦ Ἀνδρесе, κατὰ μετάφρασιν τοῦ κ. Χατζιδάκη, τὴν «Φλογέρα» τοῦ κ. Πολέμη, τὴν «Παιδικὴν Θεολογίαν» τοῦ Βιζυνοῦ, καὶ τὸ ἀγγλικὸν «Ὁ κύριος Κανέις» κατὰ μετάφρασιν τοῦ κ. Ποριώτη.

Μετὰ τὰς πολὺ χειροκροτηθείσας αὐτὰς ἀπαγγελίας, ἡ αὐλαία τῆς μικρᾶς σκηνῆς ἐκλείσει, διὰ νὰ νοίξῃ μετ' ὀλίγον πρὸς παραστάσιν τῆς παιδικῆς κωμωδίας τὰ «Ἐξοδα τῆς Δέκης». Ὅλοι γνωρίζουν τὴν κωμωδίαν αὐτὴν τοῦ κ. Ξενοπούλου, ἡ ὁποία τοσάνκι ἐπαίχθη ἐπιτυχῶς εἰς σχολικὰς καὶ οἰκογενειακὰς ἐορτάς. Ὁ κ. Ν. Ι. Λάσκαρις τὴν ἐστόλισε μετὰ πολλὰ λογοπαίγνια, καὶ τῆς ἔβαλεν εἰς τὸ τέλος καὶ ἕνα τραγουδάκι κατὰ τὸν ἥχον

τῆς «Νέας Γυναίκας»· ὁ ἴδιος δ' ἐγύμνασε τοὺς μικροὺς ἑρασιτέχναις Ἀγγελον Ν. Λάσκαριν, υἱόν του, Δημ. Μαρ. Γιαννουκάκη καὶ Δημ. Μιχ. Γιαννουκάκη, οἱ ὁποῖοι τὴν ἔπαιξαν θαυμάσια ὡς μεγάλοι ἡθοποιοί, εἶπαν δὲ ὥραϊάτατα καὶ τὸ τραγουδάκι, γυμνασθέντες εἰς τοῦτο ὑπὸ τοῦ λαμπροῦ μουσικοῦ κ. Θεοφρ. Σακελλαρίδου, ὁ ὁποῖος καὶ τοὺς συνώδευσε μετὰ τὸ κλειδοκύμβαλον. Ἡ ἐπιτυχία τῆς παραστάσεως ὑπερέβη πᾶσαν προσδοκίαν, κατενθουσιασμένοι δὲ τὸ ἀκροατήριον ἐχειροκρότησε τοὺς μικροὺς ἐπανειλημμένως.

Ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς Τριακονταετηρίδος προσέφερεν ἐπὶ σκηνῆς ἀπὸ μίαν ὥραϊαν ἀνθοδέσμην πρὸς τὰς Δδας Κορομηλά καὶ Χρυσούλην, καὶ ἀπὸ μίαν μπομπονιέραν πρὸς τὰ καλὰ παιδάκια τῆς κωμωδίας.

Οὕτως ἔληξε ἡ ἐορτὴ, τὴν ὁγδόην ὥραν ἀκριβῶς, καὶ τὸ πλῆθος ἀπῆλθε καταγοητευμένον, ἐνῶ ὁ κ. Ν. Παπαδόπουλος, ὁ διευθυντὴς τῆς «Διαπλάσεως», περιστοιχισμένος ἀπὸ τοὺς συνεργάτας του, ἴστατο παρὰ τὴν ἐξοδὸν καὶ ἐδέχετο συγκεκινημένους τὰ θερμώτατα καὶ ἐγκάρδια ἀληθινὰ συγχαρητήρια γυναικῶν καὶ ἀγνώστων, μεγάλων καὶ μικρῶν.

Πόσον ἐπέτυχεν ἡ προεσπερία μας καὶ ποίας ἐντυπώσεις ἀφήκε δὲν θὰ σᾶς τὸ εἰπωμεν ἡμεῖς. Θὰ σᾶς τὸ εἴπουν καλλίτερα αἱ κρίσεις τῶν ἐφημερίδων, αἱ ὁποῖαι ἐκπροσωποῦν τὴν κοινὴν γνώμην. Ἴδου μερικὰ ἀποσπάσματα.

Ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ χθεσινὴ Ἑορτὴ τῆς Διαπλάσεως» τὸ «**Σημεριον**» ἐδημοσίευσε τὸ ἐπόμενον ἀρθροῖδον: «Εἰς τὴν σύγχρονον πνευματικὴν ζωὴν μας ἱστορικὴ θὰ μείνῃ ἡ χθεσινὴ ὥραϊα συγκέντρωσις, εἰς τὴν ὁποίαν ἐωρτάσθη ἐν γεγονὸς τόσον σπάνιον — μοναδικὸν — εἰς τὸ εἶδος του, ἡ τριακονταετὴς ζωὴ ἐνδὸς περιοδικοῦ ἑλληνικοῦ, τῆς πανελληνιοφιλῆτος καὶ τῆς συμπαθοῦς μας «Διαπλάσεως».

Ἦτο μία συναυλία ὕμνων πρὸς τὴν πνευματικὴν αὐτὴν ἡρωίδα, ἡ ὁποία ἔζησε μίαν ζωὴν τόσον ὑγιᾶ, ἐνδρετον καὶ γόνιμον καὶ ἐπὶ τόσα ἔτη· ἡ συναυλία τῶν διαλέξεων, τῶν ποιημάτων, τῶν ᾠσμάτων, τῶν μονολόγων, τῶν παιδικῶν κωμωδιῶν, ἡ συμφωνία τῶν σοφῶν καὶ τῶν παιδρῶν, τῶν συγκινήσεων καὶ τῶν γελῶτων, ἐξ ὧν ἀπετελέσθη ἡ ἐορτὴ αὕτη, ὡς νὰ ἦτο κάποιος προφορικὸς τόμος τοῦ ὥραϊου περιοδικοῦ, ἐξ ἐκείνων ποῦ τὰ ἔχουν ὅλα αὐτὰ μὲτ' ἐξελγμένα καὶ συνηρμοσμένα.

Ἡ αἴθουσα τοῦ Παρνασσοῦ ὅσον οὐδέποτε γεμάτη ἀπὸ πλῆθος — ἕνα πλῆθος ἐκ δύο γενεῶν, τῶν παλαιῶν καὶ τῶν ταρινῶν ἀναγνώστων τῆς «Διαπλάσεως», κυρίων σεβαστῶν καὶ κορασίων μετὰ τις μπούκλες, κυρίων ἀσπρομάλληδων καὶ παιδαρῶν μετὰ κοντὰ πανταλονάκια. Συνῆλθον ἐκεῖ παρελθόντα καὶ παρόντα ὅς εἰς κάποιον κοινὸν προσηνισμόν, ὡς πρὸς κάποιαν κοινὴν λατρείαν, καὶ ἦνωσαν τὰς ἀναμνήσεις των, καὶ συνέδεσαν τὰς συγκινήσεις των, τὰς τέρψεις των, τὰς χαράς των, ὅλας ἐκείνας τὰς ὥραϊας περασμένας των στιγμὰς, καθ' ἃς ἦσαν παῖδια καὶ ἐδιάβαζαν τὸ ἀγαπημένον των φυλλάδιον.

Τὸ πρόγραμμα τῆς φιλολογικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς αὐτῆς ἐορτῆς ἦτο ἐκ τῶν ἐπιτυχιστέρων.

Φωτογ. Ε. Ξανθοπούλου

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΟΥΡΗΣ

»Ἦρχισε μὲ τὸν καλλιπεστάτον καὶ ἀνθηρὸν λόγον τοῦ κ. Κακλαμάνου, καὶ ἐτελείωσε μὲ μίαν χαριεστάτην παιδικὴν κωμωδίαν—τῆς ὁποίας τοὺς λιλιπουτέιους ἤρωας ἐχειροκροτήσαντες παταγωδέστερον, καὶ δικαιότερον, παρὰ πολλοὺς μεγάλους καὶ φημιζομένους συναδέλφους των,—διὰ μέσου πνευματωδεστάτων ἐμφανίσεων τοῦ Σουρή, τοῦ Ἀννίνου, τοῦ Προδεδεγμένου, τοῦ Πολέμου καὶ τοῦ συναδέλφου κ. Τσοκοπούλου, οἱ ὁποῖοι δ' εἰς μετὰ τὸν ἄλλον ἐξήσαν ἕκαστος κατὰ τὸν τρόπον του, σοβαρῶς ἢ εὐθυμολογικῶς, τὴν σημασίαν τῆς ἐορτῆς, τὴν ὁποίαν συνεπλήρωσαν ἢ μουσικῇ δι' ἁσμάτων τῆς Δος Κορομηλᾶ μὲ τὴν ἐκλεκτὴν σύμπραξιν τοῦ κ. Ξανθοπούλου.

»Ο κ. Ν. Παπαδόπουλος, ὁ εὐτυχὴς συνάδελφος, εἰς ὃν ἀνήκεν ἡ τιμὴ τῶν ἐγκωμίων καὶ τῶν θριάμβων τῆς ἐορτῆς αὐτῆς τῆς «Διαπλάσεως» του, ἐδέχθη εἰς τὸ τέλος τὰ εὐκρινέστερα τῶν συγχαρητηρίων.»

Ἡ «Ἑστία» τῆς ἐπομένης, ἡ ὁποία ἀφιέρωσεν ὁλοκλήρως τῆς στήλας εἰς τὴν Τριακονταετηρίδα, ἔγραψε μεταξύ τῶν ἄλλων καὶ τὰ ἑξῆς: «Μία ἀπὸ τὰς ὡραιότερας, μία ἀπὸ τὰς φιλολογικωτέρας ἐορτὰς ποῦ ἔγιναν ποτὲ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὑπῆρξεν ἡ χθεσινὴ ἐν τῇ Παρνασσῇ προεσπερίς. . . Εὐμορφος κόσμος συνωθεῖτο, κατακλύζων τὴν εὐρεῖαν αἶθουσαν διὰ νάκουσιν ἀπὸ τὰ φιλολογικώτερα σύγχρονα στόματα τὸν δίκαιον τοῦ θαυμασίου μας περιοδικοῦ ἔπαινον,—ἕνα φόρον εὐγνωμοσύνης ἐκ μέρους τῶν πάσαι ποτὲ νεαρῶν συνδρομητῶν,—τὸν ὁποῖον δὲν ἔλειψαν νὰ συνεχίσουν κατόπιν δεσποινίδες καὶ ἔφηβοι, χθεσινοὶ τῆς «Διαπλάσεως» φίλοι, καὶ νὰ συμπληρώσουν εἰς τὸ τέλος τρία χαριτωμένα παιδάκια, ποῦ τώρα μόλις ἤρχισαν νὰ λαχταροῦν τὴν Διάπλασιν. Τὸ ὡραιότερον ὅμως τῶν θεαμάτων, τὸ ὁποῖον δὲν ἀπῆλυσαν οἱ πολλοί, ἦτο τὸ θέαμα τοῦ συμπαθεστάτου διευθυντοῦ τοῦ ὑμνουμένου περιοδικοῦ, ὁ ὁποῖος, εἰς μίαν γωνίαν καθήμενος κατασυγκεκινημένος, ἤκουε τοὺς τόσον δικαίους ἐπαίνους συναδέλφων καὶ φίλων—τὸ μόνον δὲ κέρδος του μετὰ ἀγῶνα ἄγριον ζωῆς ὁλοκλήρου! Καὶ παρ' αὐτῷ ὁ Αἰμίλιος Εἰμαρμένος καὶ ὁ Φαίδων (ὁ Κουρτιδῆς καὶ ὁ Ξενόπουλος) οἱ δύο τοῦ κυριώτερου συνεργάται. . . Ὡ, ἦτο πολὺ ὡραιότερα καὶ ἀπὸ τὸν μοναδικὸν φιλολογικὸν ἐορτασμὸν τῆς Τριακονταετηρίδος τῆς Διαπλάσεως ἡ ἡθικὴ ἱκανοποίησις, ἡ ὁποία ἐφαίνετο καθαρῶτα ζωγραφισμένη εἰς τοῦ διευθυντοῦ τῆς τὸ πρόσωπον.»

Αἱ «Ἀθῆναι», αἱ ὁποῖαι ἐδημοσίευσαν τὴν εἰκόνα τοῦ κ. Παπαδοπούλου (ὅπως καὶ τὸ «Σκρίπ», καὶ ἡ «Ἑστία» καὶ τὰ «Παναθηναῖα»), καὶ τὸν λόγον τοῦ κ. Κακλαμάνου ὁλόκληρον, τελειοῦν τὴν περιγραφὴν τῆς ἐορτῆς ὡς ἑξῆς: «Ἡ προεσπερίς ὑπῆρξε θρίαμβος διὰ τὸν κ. Ν. Παπαδόπουλον.»

Ἡ «Πατρίς» ἔγραψε: «. . . Τὸ ἀκροατήριον, τὸ ὁποῖον ὑπερεπλήρωσε τὴν εὐρεῖαν αἶθουσαν, δὲν συνέκειτο μόνον ἀπὸ τοὺς φίλους τῆς Διαπλάσεως, οἱ ὁποῖοι ὁμολογουμένως ἀπετέλουν χαριτωμένην πλειονοψηφίαν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἀνδρας καὶ κυρίας, οἱ ὁποῖοι μετὰ συγκινήσεως ἀνεμνήσθησαν μῖα ὥραια καὶ πολυποθήτου ἡλικίας τῆς

ζωῆς των, ὅτε ἔλυον τὰ αἰνίγματα τῆς Διαπλάσεως καὶ ἀντήλλασσον Μικρὰ Μυστικά.»

Ἡ «Ἀκρόπολις» ἔγραψεν: «Ὁ Παρνασσὸς εἶχε συγκεντρώσει χθὲς τὸ ἀπόγευμα στὴ βυστινὰ του σάλα ὅλη τὴν ἀφρόκρεμα τῆς ἀθηναϊκῆς κοινωνίας. Ὁ ἀσφυκτικὸς συνωστισμὸς ἀπέδειξεν ὅτι ὑπάρχει ἀκατάσχετον ρεῦμα συμπαθείας πρὸς τὴν προσφιλεῖ Διάπλασιν. . . Οἱ φιλόλογοί μας παρέθεσαν φιλολογικὴν κρέμαν ἐκ τῶν οὐσιωδεστέρων. Ἀλλεπάλληλοι ἀστραπαὶ ἐξυπνάδας διέσχίζαν τὴν Παρνασσιακὴν αἶθουσαν. Ἠφαίστειον ἰδεῶν. Καὶ ἐκρηγῆς μεγαλοφυῆς.»

Ὁ «Χρόνος» ἔγραψε: «Σπανίως εἰς τὴν αἶθουσαν τῶν διαλέξεων τοῦ Παρνασσοῦ συνεκεντρώθη τόσος πολὺς καὶ καλὸς κόσμος, ὅσος εἰς τὴν χθεσινὴν προεσπερίδα, ἥτις ἐδόθη ἐπὶ τῇ συμπληρώσει Τριακονταετίας ὁλοκλήρου ἀπὸ τῆς ἀνελλιπούς ἐκδόσεως τοῦ λαμπροῦ περιοδικοῦ «Ἡ Διάπλασις τῶν Παίδων», τὸ ὁποῖον ὁμολογουμένως ἐξεπλήρωσε καὶ ἐκπληροῦ τελεῖως τὸν προορισμὸν του. . . .»

Ὁ «Ριζοσπάστης» ἔγραψεν: «Ἡ Διάπλασις τῶν Παίδων ἐπανηγύρισε, τῇ ἀξιεπαίνῳ πρωτοβουλίᾳ πολυμελοῦς ἐπιτροπῆς, τὴν Τριακονταετηρίδα αὐτῆς τῇ 10ῃ Ἀπριλίου. Οἱ ὑπὲρ ἐπικρατήσεως ἰδεῶν ἐργαζόμενοι εὐλόγως συμμετέσχον εἰς τὸ εὐχάριστον γεγονός τῆς ἀναγνωρίσεως ὑπὸ τῆς κοινῆς γνώμης τοῦ ἔργου, ὅπερ πρὸ τριῶν δεκαετηρίδων, τοσοῦτον φιλοτίμως ἀνέλαβεν ὁ φιλόπονος ἱδρυτὴς αὐτοῦ, πρὸς ὑγιᾶ διάπλασιν τοῦ μικροκόσμου. Ἀπὸ καρδίας συγχαίροντες τῷ νικητῇ κ. Ν. Παπαδοπούλῳ, εὐχόμεθα, ἵνα τὴν ἡθικὴν ἐπιτυχίαν τῆς «Διαπλάσεως» διαδεχθῇ καὶ ἡ ὑπὸ ζαπλοῦτου τινὸς ἀναγνώρισις τοῦ ἔργου, πρὸς ὕλικὴν ὑποστήριξιν αὐτοῦ.»

Ὁ χώρος δὲν μᾶς ἐπιτρέπει νὰ παραθέσωμεν καὶ ἄλλα ἀποσπάσματα. Ἀλλ' ἐν γένει ὅλαι αἱ ἐφημε-

ρίδες καὶ τὰ περιοδικὰ τῶν Ἀθηνῶν ἀνωμολόγησαν τὴν μεγάλην ἐπιτυχίαν τῆς ἐορτῆς καὶ συνώδυσαν τὰς ἐνθουσιώδεις περιγραφὰς των μὲ λέξεις συμπαθείας, διὰ τὰς ὁποίας ἡ Διάπλασις εὐγνωμονεῖ ἀπερίως. Ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, μετὰ τοῦ τύπου, καὶ ὅλαι αἱ Ἀθῆναι, ὠμίλουν περὶ τῆς Τριακονταετηρίδος. Εἶχε γίνῃ τὸ θέμα τῆς ἡμέρας. Ἀπείρους συγχαρητηρίους ἐπισκέψεις, καὶ ἐπιστολάς, καὶ τηλεγραφήματα, καὶ ἀνθη ἐδέχθη ἡ Διάπλασις ἐκ μέρους παλαιῶν καὶ νέων τῆς φίλων. Ἦτο πραγματικῶς ἐκδήλωσις, ἀρκετὴ νὰ τὴν ἱκανοποιήσῃ δι' ὅλους τοὺς μόχθους καὶ τοὺς ἀγῶνας ὁλοκλήρου τῆς τριακονταετίας.

Ὡς γνωστὸν, αἱ εἰσπράξεις ἐκ τῆς προεσπερίδος,—αἱ ὁποῖαι δὲν γνωρίζομεν ἀκόμη τί ποσὸν ἀντιπροσωπεύουν, διότι ὁλονὲν ἐνεργοῦνται,—θὰ διατεθοῦν, κατὰ τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἐπιτροπῆς, ὡς Βραβεῖον Διαγωνισμοῦ πρὸς συγγραφὴν καὶ εἰκονογράφειν ἑλληνικοῦ παιδικοῦ Διηγήματος. Ὁ Διαγωνισμὸς αὐτὸς θὰ προκηρυχθῇ προσεχῶς.

Καὶ πάλιν ἡ Διάπλασις ἐκφράζει τὰς θερμότητας τῆς εὐχαριστίας πρὸς ὅλους ἐν γένει τοὺς συντελέσαντας εἰς τὴν ἀπαράμιλλον ἐπιτυχίαν τῆς ἐορτῆς.

Η ΣΥΝΤΑΞΙΣ

ΧΡΗΣΤΙΝΑ Δ. ΚΟΡΟΜΗΛΑ

(Ἰδε σελ. 163, στήλη α΄.)

Η ΨΥΧΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

[Ἀπηγγέλθη ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ κατὰ τὴν Τριακονταετηρίδα τῆς «Διαπλάσεως»]

Στὴ γῇ δῶ-κάτω, ποῦ γοργὴ ἡ ζωὴ μας τρέχει,
Φτωχὴ ὡς ἐλπίδες πλούσια ὡς ἐννοίαις, ὅποιος ἔχει
Ἐνα παιδάκι, μιὰ ψυχὴ καινούργια ν' ἀγαπᾷ,
Χαρὰ ὡς αὐτόν! Κι' ἂν κάθε ἄλλη χαρὰ τοῦ λείπῃ,
Κι' ὅσο βαρεῖα καὶ ἂν τον τριγυρίζῃ ἡ λύπη,
Χάνεται ἐμπρὸς τοῦ φῶς, ποῦ τὸ παιδάκι του σκορπᾷ.

Ψυχὴ καινούργια! Ἐνα λουλούδι μαγεμένο,
Ἐν' ἀγγελάκι τοῦρανοῦ στὴ γῇ ὀϊμένο!—
Ἄν ἡ ζωὴ στὴν ἄχαρι μας γῇ ἔχῃ σκοπὸ,
Αὐτὸς εἶν' ὁ σκοπὸς: δυὸ ἄκακα ματάκια,
Ξένοιαστα, ζωηρά, ἀσυλλόγιστα λογάκια,
Παιδιοῦ παιχνίδι καὶ τραγοῦδι ἀθῶο, χαρωπὸ.

Τὴν ἀμοιβὴν ὁποῖον γιὰ τὰ παιδιὰ φροντίζει,
Ὅποιον τὰ βάρη τῆς καρδιᾶς του τοὺς χαρίζει,
Αὐτὴν κανέναν ἄλλος δὲν μπορεῖ νὰ τὴν ἰδεῖ,
Τὴν νοιώθει μόνος: ἡ καρδιά του πλημμυρίζει
Μὲ φῶς γλυκό, ποῦ τὸ παιδάκι τοῦ δανεῖζει...
Θαῦμα οὐράνιο: ἔγινε καὶ αὐτὸς μικρὸ παιδί!

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ

ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΚΑΙ Η ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΔΙΑΠΛΑΣΕΩΣ

[Ἡ ὁμιλία τοῦ κ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΚΑΚΛΑΜΑΝΟΥ]

Κυρίες καὶ Κύριοι,

ΝΕΓΝΩΣΑ πρὸ πολλοῦ μίαν φράσιν, ἡ ὁποία μοῦ ἐνετυπώθη βαθύως ὡς αὐτὸ τοῦτο τὸ πρόγραμμα τῆς μορφώσεως τῆς παιδικῆς ἡλικίας: «Ἡ κεφαλὴ τῶν παιδίων ὁμοιάζει πρὸς πολὺτίμον πυξίδα, ἀξίαν νὰ περικλείῃ μόνον τὰ ἀδρότερα καὶ λεπτότερα τῶν ἀρωμάτων».

Τὸ περιοδικόν, τοῦ ὁποίου τὴν Τριακονταετηρίδα πανηγυρίζει σήμερον μεθ' ὑμῶν, εἰς τὴν φιλόξενον αὐτὴν αἶθουσαν, ὁ κόσμος τῶν γραμμάτων, τὰ λεπτά αὐτὰ ἀρώματα ἐφιλοδόχησε ν' ἀποστάξῃ, ἐπὶ τρεῖς ὁλοκλήρους δεκαετίας, χάριν τῶν νέων ἑλληνικῶν γενεῶν. Ἰππῆραν ἀληθῶς εὐτυχεῖς αἱ νέαι αὐταὶ ἑλληνικαὶ γενεαί, ὅτι ὅταν ὁ πόθος τῆς ἀναγνώσεως ἤρχισεν ν' ἀφυπνίζεται εἰς τὰς ἀπαλὰς ψυχὰς των, οἱ ὀφθαλμοὶ των δὲν ἔπεσαν ἐπὶ κοινοῦ τινος δημοσιεύματος, τὸ ὁποῖον, ὑπὸ μορφὴν ἀκαλαίσθητον νὰ παρέχῃ εἰς αὐτὰς τροφὴν χυδαίαν ἢ παραμελημένην, ἀλλ' εὐρον πρόχειρον περιόδικον ὁμιλοῦν τὴν γλῶσσαν τῆς χάριτος, τῆς τέχνης καὶ τῶν ἰδανικῶν πρὸς τοὺς ὀφθαλμούς, τὸ πνεῦμα καὶ τὰς καρδίας συγχρόνως.

Ὅταν ἠρώτησαν κάποιον, μετὰ τὸ τέλος ταραχῶδους καὶ αἰματηρᾶς πολιτικῆς ἐποχῆς, τί ἔκαμε καθ' ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα, ἐκεῖνος ἀπήντησεν εὐφωδῶς: «Ἐξῆσα». Ἡ παραχῶδες καὶ φονικὴ αὐτὴ ἐποχὴ δὲν ἔληξεν ἀκόμη εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ τὰ περιοδικά. Ὁ ἀνώτατος ὅρος τοῦ βίου των δὲν ὑπερέβη τὴν εἰκοσιπενταετίαν. Ἡ ὀνησιμότης των εἶνε τόσον μεγάλη, ὅσον ἡ στατιστικὴ θέλει τὴν θνητότητα εἰς τὰς ἀνθυγεινάς πόλεις. Ἦτο δυνατόν λοιπὸν καὶ ἡ «Διάπλασις τῶν Παίδων», ἐρωταμένη σήμερον ἀπὸ κάποιον τόσον ὀλίγον φιλοπράγμονα, ὥστε ν' ἀγνοῇ τὸ ἔργον καὶ τὸν σκοπὸν τῆς, τί ἔκαμε κατὰ τὴν πανηγυριζομένην τρια-

κονταετίαν, ν' ἀπαντήσῃ ἀπλῶς, ἀλλὰ καὶ ὑπερφάνως, τὸ ἱστορικὸν «Ἐξῆσα». Θὰ ἦτο ἴσως ἀρκετόν. Ἀλλ' ἡ «Διάπλασις τῶν Παίδων», ἀκκιζομένη ὀλίγον, εἰμπορεῖ ν' ἀπαντήσῃ ὅτι ἐξῆσεν, ὅτι ἐξῆσε καλῶς, καὶ ὅτι κατὰ τὰ τριάκοντα ἔτη τῆς τακτικῆς, τῆς ἀδιακόπου, τῆς ἀνελλιπούς ἐκδόσεώς της, ἐσκόρπισεν ἐπάνω εἰς μυριάδας παιδικῶν ψυχῶν τὰ δῶρα τῆς φαντασίας, τοῦ πνεύματος, τῆς χάριτος, τῆς φιλοκαλίας. Εἰμπορεῖ νὰ καυχῇθῃ ὅτι συνεκίνησε, ἔτερψε, διέσκηδασεν, ἀπησχόλησε χιλιάδας ἑλληνόπαιδας, καὶ τοῦτο διδάσκουσα, κατηχοῦσα καὶ φρονηματίζουσα πάντοτε. Ἐθεμελιώθη ὡς ἔργον κατ' ἐξοχὴν ἑλληνικὸν καὶ τὸ ἑλληνικὸν ἰδεώδες ἐνεψύχωσεν αὐτήν. Ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον μὲ ἀποστολὴν μορφώσεως, ἀλλὰ δὲν ἐλησμώνησεν, ὅτι εἰς τὴν Στοᾶν καὶ τὸ Λύκειον οἱ ἑλληνόπαιδες ἔπαιζαν καὶ ἐδίδασκοντο συγχρόνως. Δὲν ἐλησμώνησεν, ὅτι εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα, ἡ ὁποία ἐδίδαξε τὸν κόσμον, ἡ γνῶσις ἦτο συνώνυμος πρὸς τὴν χάριν, τὸ καλὸν καὶ τὴν χαράν, οὐδὲ ὅτι τὰ διδασκτήρια ὀνομάζοντο σχολαὶ καὶ σχολεῖα, δηλαδὴ τόποι ἀναπαύσεως.

Ἡ παιδικὴ φαντασία, ἡ ὁποία συνηθίζει νὰ τὰ αἰσθητοποιῇ ὅλα εἰς εἰκόνας, ἔχει μίαν εἰκόνα χαρακτηριστικὴν τῆς «Διαπλάσεως». Ὅπισθ' ἀπὸ τὰς πυκνοτυπωμένας αὐτῆς σελίδας, τὰς ὁποίας καλλύνουν ὅλαι αἱ χάριτες τοῦ ὕφους καὶ στολίζουν ὅλαι αἱ κομψότητες τῆς εἰκονογραφίας, φαντάζεται μίαν ἀγαθὴν, λευκομαλλοῦσαν, μὲ ροδόχροα μάγουλα γράβαν, ἡ ὁποία γνωρίζει νὰ διηγῇται τὰς ὡραιότερας ἱστορίας τοῦ κόσμου, καὶ ἡ ὁποία δὲν βαρύνεται ποτὲ νὰ ἀκούῃ τοὺς ἐγγόνους της νὰ τῆς ζητοῦν τὰς ὡραίας αὐτὰς διηγήσεις. Ἡ εἰκὼν δὲν εἶνε ἀναξία καὶ ἡμῶν τῶν μεγάλων. Κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον φανταζόμεθα καὶ ἡμεῖς τὴν ἀγαθὴν, ἀκούραστον καὶ πολύξερον αὐτὴν μᾶμμην, εἰς τὰ γόνατα τῆς ὁποίας πολλοὶ καὶ πολλοὶ ἐξ ἡμῶν ἀπεκοιμήθησαν μὲ ὄνειρα χρυσόπτερα, καὶ εἰς τὰ γόνατα τῆς ὁποίας βλέπομεν ν' ἀποκοιμῶνται τώρα μὲ τὰ αὐτὰ ὄνειρα κεφαλαί,

πού συγκεντρώνουν όλην την τρυφερότητα της στοργής και του πόθου μας.

"Αν ήτο δυνατόν, αφίνουσα τώρα τας ιστορίας και τὰ παρὰμύθια και τὰ ποιήματα και τὰ αινίγματα και τούς γρίφους της, νὰ μᾶς διηγείτο ὀλίγον τὴν ζωὴν της, τὴν ὁποίαν ἤλθομεν ἐδῶ νὰ πανηγυρίσωμεν, προσφέροντες εἰς αὐτήν, ὅπως τὴν ἡμέραν μητρικῆς ἐορτῆς, ὀλίγα ἄνθη και πολλὰς εὐχάς!

Τὴν καλὴν, τὴν ἀγαθὴν, τὴν χαριτωμένην «Διάπλασιν» ἐχειραγώγησεν εἰς τὸν κόσμον ὁ φίλος μας Νικόλαος Παπαδόπουλος ὁ Ὑδραῖος. "Αν εἶνε ἀκόμη γεμάτος ἀπὸ τόσῃν ἀκμῇν και ἂν τὰ τριάντα ἔτη τοῦ περιοδικοῦ τοῦ ἐπέρασαν ἀπ' ἐπάνω του ὡς μῆνες μᾶλλον ἢ ὡς χρόνια, τοῦτο ὀφείλει εἰς τὴν ἐμπνευσίν του νὰ μὴ διατάσῃ νὰ δώσῃ εἰς τὴν «Διάπλασιν» τὴν βραχίονα, διὰ τὸν μέγαν βιωτικὸν ἀγῶνα, ὅταν ἦτο ἀκόμη παιδί και αὐτός, μόλις ἀποφοιτήσας ἀπὸ τὰς ιστορίας, τὰ παρὰμύθια και τὰ αινίγματα, τὰ ὅποια μὲ τόσον θάρρος ἀνέλαβε νὰ προμηθεύῃ εἰς ἄλλους. "Ἦτο πρωτοετής τότε φοιτητῆς και ὡς ἐρασιτέχνης μουσικὸς ἐδίδασκεν εἰς τὸ Ὑδρεῖον, — ἐν καλαῖν και πτωχῶν Ὑδρεῖον, μὴ ἔχον καμμίαν σχέσιν πρὸς τὸ σημερινόν ἀνάκτορον τῶν ἡχῶν και τῶν μελωδιῶν. "Ἡ «Διάπλასιν» εἰσῆλθεν εἰς τὴν ζωὴν μὲ τὴν συνοδείαν μουσικῆς. Ὡραία και εὐδαίμων εἴσοδος. Αἱ ἁρμονίαι, αἱ ὁποῖαι προσέστησαν τῆς πρώτης αὐτῆς ἐμφανίσεως, ἐπήρσαν ὅλον αὐτῆς τὸν βίον, και ὁ βίος της ὑπῆρξεν ὅλος ἁρμονία.

"Ἀλλ' ἐκτὸς τῆς μουσικῆς αὐτῆς, τὴν εἴσοδον τῆς «Διαπλάσεως» εἰς τὴν ὑπαρξίν συνώδευσε και μία ἄλλη μουσική, ἀσυνείθιστος μὲν πάντοτε εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῶν πνευματικῶν ἰδεῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα, πολὺ πλέον ὅμως ἀσυνείθιστος τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, — συλλογισθῆτε! πρὸ τριάντα ἐτῶν, ὅταν αἱ Ἀθηναὶ ἦσαν ἀκόμη σχεδὸν μία μικρὰ ἐπαρχιακὴ πόλις. "Ἡ μουσικὴ τῶν χρημάτων ἐνὸς κεφαλαίου. Διότι ἡ «Διάπλასιν» ἰδρῦθη μὲ κεφάλαια, και κεφάλαια, καταπληκτικὰ και διὰ τὴν ἐποχὴν της, ἀλλὰ και διὰ κάθε ἑλληνικὴν ἐποχὴν. Ἀγαθὸς και φιλοπρόδοτος ἐργοστασιάρχης τοῦ Πειραιῶς, ἐλκυσθεὶς ἀπὸ τὸ φλογερὸν ὄνειρον τοῦ νέου, ὁ ὁποῖος εἶχε τὴν φιλοδοξίαν νὰ ἰδρῇσιν περιοδικὸν διὰ παιδιά, ἔθεσεν εἰς τὴν διάθεσιν του τὸ κεφάλαιον δέκα χιλιάδων δραχμῶν. Δὲν εἶχα δίκαιον νὰ εἶπω τὸ πρᾶγμα καταπληκτικόν, και δὲν θὰ κορυφώσω τὴν ἐκπληξίν σας, ὅταν σᾶς εἶπω, ὅτι ἡ «Διάπλასιν» δὲν ἐχρησιμοποίησεν ἀπὸ τὸν θησαυρὸν αὐτὸν παρὰ πεντακοσίας μόνον δραχμάς; διότι ἀπὸ τὸ πρῶτον ἔτος, ἀπὸ τὸν πρῶτον μῆνα, ἐκάλυψε τὰ ἔξοδά της, ὅταν δ' ἐπῆλθον χρόνοι βίσεκτοι, χρόνοι δυστυχημένοι, ὁ φιλοπρόδοτος κεφαλαιούχος δὲν ἦτο παρὼν νὰ συμπληρώσῃ τὸ ἐξαντληθὲν πεντακοσιδραχμῶν. (*)

Καὶ ἦτο ἀληθὲς παράδοξον, ὅτι ἡ τολμηρὰ σύλληψις τῆς ἰδρύσεως ἐνὸς περιοδικοῦ εἶχεν ἐλκύσει τὴν ἐμπιστοσύνην ἐνὸς κεφαλαιούχου. Τὸ ἐξηγεῖ μόνον ἡ ἀκατανίκητος ἑλπίς,

(*) Σημειώσεις τῆς «Διαπλάσεως». — Ἀξίζει νὰ ἀναφέρωμεν ἐδῶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀγαθοῦ και φιλοπροόδου ἀνδρός, ὁ ὁποῖος ἐβοήθησεν ὀλίγως κατὰ τὴν ἰδρύσιν του τοῦ περιοδικοῦ τοῦτο: Εἶνε ὁ κ. Ἀντώνιος Κονοπισιόπουλος. Ὅπως τὸν εὐγνωμονοῦμεν ἡμεῖς, ὅς τὸν εὐγνωμονοῦν και οἱ ἐπὶ τριακονταετίαν ἀναγνώσται μας. Ἰσως ἂν δὲν ὑπῆρχε τότε αὐτός, ἡ «Διάπλასιν» δὲν θὰ ἰδρύνετο.

τὴν ὁποίαν αἱ ἔντονοι και ἔμμονοι ἰδέαι ἀσχοῦν ἐπὶ ὅλων τῶν πέριξ, ἀφοῦ μετὰ ἔτη ἱκανά, ὅταν ὁ διευθυντῆς τῆς «Διαπλάσεως», ζητῶν νομικὴν τινα προνομίαν, προϋποθέτουσαν χρηματικὰς ὑποχρεώσεις, και ἐρωτηθεὶς ἐπὶ δικαστηρίου τί ἐπαγγέλλεται, εἰς τὴν ἀπάντησιν:

— Διευθυντῆς τῆς «Διαπλάσεως τῶν Παίδων»!

"Ἦκουσε τὸ περίφημον:

— "Ἐρχεσθε ἐδῶ, κύριε, νὰ ἐμπαίξετε τὸ Δικαστήριον;

Τόσον ὀλίγον ἐνέπαιζε τὸ Δικαστήριον, ὥστε ἐνῶ ἡ ὀργίλη ἀποστροφὴ τοῦ Προέδρου ἐορτάζει και αὐτὴ σήμερον τὴν εἰκοσιπενταετίαν της, ἡ «Διάπλასιν» πανηγυρίζει τριακονταετίαν!

Αὐτὸ ἄλλως τε τὸ καινοφανὲς τοῦ ἔργου δὲν ἀπετέλει και τὸν κύριον αὐτοῦ κίνδυνον; Ὑπῆρχαν πατέρες, οἱ ὁποῖοι ἔκριναν, ὅτι ἐν ἔργον τοῦ Ματῖν Ρήδ, δημοσιεύμενον εἰς τὴν

«Διάπλασιν», ἦτο καταστρεπτικὸν διὰ τὰ τέκνα τῶν, ἐνῶ ἄλλοι ἐσπευσαν νὰ ζητήσιν ἀναστολὴν τῆς ἀποστολῆς της, διότι οἱ μικροὶ συνδρομηταὶ της ἀπρησχολοῦντο μὲ τὸ περιοδικὸν και παρημέλουν τὰ μαθήματά των. Δὲν γνωρίζω ἂν αἱ τελευταῖαι αὐταὶ ἐπιστολαὶ ἐφυλάχθησαν, ἀλλ' Ἀμερικανὸς ἐκδότης θὰ τὰς ἐχρησιμοποίει ὡς τὴν καλλιτέραν διαφήμισιν τοῦ περιοδικοῦ του.

Ἡ «Διάπλასιν» γνωρίζει πῶς πρέπει νὰ ὁμιλῇ κανεὶς πρὸς παιδιά διὰ νὰ τὰ μορφώσῃ και νὰ τ' ἀνυψώσῃ, νὰ τὰ συνειθίσῃ ν' ἀναγινώσκουν, ν' ἀναπτύξῃ τὰ ἀγαθὰ σπέρματα και νὰ κατανικήσῃ τὰς ταπεινάς ὁρμάς, ὅσας ἐναπέθεσεν εἰς τὰς ψυχὰς των ἡ φύσις ἢ τὸ περιβάλλον, νὰ δώσῃ εἰς αὐτὰ ὠραία ὑποδείγματα, νὰ τοῖς δείξῃ τὸν δρόμον τοῦ καλοῦ και τοῦ ἀγαθοῦ. "Ἐχει ὑπ' ὅψιν της τὸ παιδαγωγικὸν ἀξίωμα, τὸ ὁποῖον θέλει τὴν ἐκπαίδευσιν ἐφίλην θελκτικὴν και μάγον, ἢ ὁποῖα μορφώνει χωρὶς νὰ τὸ δεικνύῃ, και ἔχει ὑπερτάτην φιλοδοξίαν νὰ ἐπιτύχῃ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον εἶνε ὁ μέγας σκοπὸς τῆς πρώτης πρώτης ἐκπαιδεύσεως τῶν παιδῶν: Νὰ διδάξῃ αὐτοὺς νὰ σκέπτονται!

Νὰ τοὺς διδάξῃ νὰ σκέπτονται, διότι, ὅταν γνωρίζῃ κανεὶς νὰ σκέπτεται, γνωρίζει να εἶνε λογικός, και τότε διὰ νὰ ὁμιλῇ καλὰ και νὰ γράφῃ ὠραία, δὲν τοῦ μένει παρὰ νὰ ὁμιλῇ ὅπως σκέπτεται και νὰ γράφῃ ὅπως ὁμιλεῖ. Τὸ παιδίον, τὸ ὁποῖον ἔχει τὴν «Διάπλασιν» πλησίον τοῦ σχολικοῦ του βιβλίου και τὸ ὁποῖον ἐναλλάσσει τὸ ὠφέλιμον ἐκείνου πρὸς τὸ τερπνὸν αὐτῆς, μαρθάνει κατ' ἄλλην παιδαγωγικὴν ἑκφρασιν, νὰ «μὴ ἐργάζεται εἰς τὸ κενὸν και νὰ μὴ ὁμιλῇ χωρὶς ἰδέας», ἐλάττωμα δυστυχῶς σύνθηρος εἰς τὰς μεσημβρινὰς χώρας, ὅπου ὁ ἄφρὸς τῶν κενῶν φράσεων ἐκλαμβάνεται πολλάκις ὡς οὐσία και δύναμις.

"Ἐὰν ἤθελα νὰ συνοψίσω εἰς μίαν φράσιν ὁλόκληρον τὸ ἔργον τῆς «Διαπλάσεως» κατὰ τὴν πρώτην αὐτῇν τριακονταετίαν, θὰ ἔλεγα, ὅτι ἠθέλησε νὰ ἱκανοποιήσῃ τὸ αἶσθημα και τὴν φιλοκαλίαν λέγων «ποῦ πρωτοχαίρονται τὸ φῶς και τὸν γλυκὸν ἄερα», ὡς λέγει ὁ ποιητής. Καὶ ἂν ἤθελα νὰ ἀναλύσω αὐτὸ θὰ ἔλεγα, ὅτι προσεπάθησε νὰ ἐμφυτεύσῃ εἰς τὰς παιδικὰς καρδίας τὸν πατριωτισμόν, χωρὶς μεγάλας, ἡχηρὰς και ψευδεῖς λέξεις. "Ὅτι ἐπέμεινε ν' ἀναπτύξῃ εἰς αὐτάς τὸ αἶσθημα τῆς ἀγάπης και τῆς συμπαθείας, χωρὶς

τὰς νοσηρὰς ἐκδηλώσεις τοῦ παθολογικοῦ οἴκτου. "Ὅτι προσεπάθησε νὰ μορφώσῃ τὴν καλαισθησίαν τῆς ἡλικίας αὐτῆς τῆς αὐγῆς και τοῦ ἑωθινοῦ, διδάσκουσα αὐτὴν ὅτι τὸ ἀπλοῦν και τὸ εὐγενὲς εἶνε τὸ ὠραῖον και τὸ εὐχάριστον. "Ὅτι ἐζήτησε νὰ τὴν μύσῃ εἰς τὴν μεγάλην μυσταγωγίαν τῆς ἀγάπης τῆς Φύσεως, ἢ ὁποῖα πλησιάζει τὸν ἄνθρωπον πρὸς τὸ θεῖον και δεικνύει και εἰς τοὺς ἀπλουστέρους, ὅτι ἀποτελοῦν σύνολον ἀδιάσπαστον μιᾶς μεγάλης ἐνότητος, ὅπου τὰ πάντα εἰς ἔντονον και ἁρμονικὴν ἀνθῆσιν τείνουν πρὸς τὸ ὑψηλόν, πρὸς τὸ μέγα, πρὸς τὸ τέλειον. Ὑπῆρξε «παιδαγωγός» καθ' ὅλην τὴν σημασίαν τῆς λέξεως, και ἐπετέλεσε κατ' ἐξέκλειον, τὸ ὁποῖον ἔθετεν ὡς σκοπὸν και ἔργον τοῦ διδασκάλου εἰς εὐγλωττος ἐρμηνευτῆς τῆς φιλοσοφίας τοῦ σχολείου, λέγων:

«Ὁ διδάσκαλος διὰ νὰ δείξῃ εἰς τοὺς μαθητὰς ἐναργῶς τὸ θεῖον, πρέπει νὰ τοὺς φέρῃ ἐνίοτε εἰς τὸ ἄκρον τοῦ χωρίου, πέραν ἀπὸ τὴν τελευταίαν καλὴν του, και ἐκεῖ, τὴν ὥραν ποὺ παύουν οἱ θόρυβοι τῆς ζωῆς και τῆς ἐργασίας, νὰ δεικνύῃ πρὸς αὐτοὺς τὸν ἑναστρὸν οὐρανόν.» Κατ' ἀνῆλγον, εἰς διάφορόν πως τὰξιν ἰδεῶν, ἔκαμε και κάμνει ἡ «Διάπλასιν». Καθ' ἣν ὥραν τὸ σχολεῖον κλείει τὰς θύρας του, και κουρασμένον ἀπὸ τὴν ἔντασιν τῆς προσπάθειας και τῆς σχολικῆς μαθήσεως, τὸ παιδίον ρίπτει εἰς μίαν ἄκραν τὰ βιβλία του, ἢ «Διάπλასιν» κρατοῦσα αὐτὸ ἀπαλὰ ἀπὸ τὴν χεῖρα, τοῦ δεικνύει τὸν ἑναστρὸν οὐρανὸν τῆς Ποιήσεως και τῆς Τέχνης, ἀπὸ τὸν Γαλαξίαν τοῦ ὁποῖου διαχύνεται ἀπλῆ, γενναία, παρήγορος ἢ ἐλπίς και ἡ γαλήνη.

Συνειθίσατε νὰ τὸν βλέπετε και νὰ τὸν μελετᾶτε τὸν οὐρανὸν αὐτόν, ἀναγνώσται και μὴ τῆς «Διαπλάσεως», διότι πολλάκις εἰς τὰς ὥρας τῆς ζωῆς τὰς πικρὰς θὰ λάβετε τὴν ἀνάγκην νὰ ὑψώσετε πρὸς αὐτὸν τὸ καὶον μέτωπον, διὰ νὰ αἰσθανθῆτε τὰς σταγόνας τῆς δρόσου του νὰ πίπτουν ἐπ' αὐτοῦ ζωογόνοι.

Εἴμεθα μεγάλοι και δύσκολοι πλέον οἱ πρῶτοι τῆς «Διαπλάσεως» ἀναγνώσται, και ἐπαύσαμεν νὰ τὴν ἀναγινώσκωμεν. Ἰσως καμμίαν φορὰν μελαγχολικοὶ τὴν συλλομετροῦμεν, κλίνοντες ἐπ' αὐτῆς μαζί μὲ κεφαλὰς βοστρυχωμένας και ὀφθαλμοὺς λάμποντας προσφιλῶν ὑπάρξεων. Ἀλλ' ἡ ἀνάμνησις της ζῇ λανθάνουσα ἐντὸς ἡμῶν. Ἐνθυμεῖσθε τὸ βαθὺ ἐκεῖνο παρὰμύθι τοῦ Ἀνδρersen;

«Δὲν ὑπάρχει πλέον ἡ γιαιγιά (λέγει). Ἐκάθητο εἰς τὴν πολυθρόναν της και διηγείτο μίαν ἱστορίαν, μίαν μακρὰν ἱστορίαν. Ἐκουράσθη και ἐκλινε τὴν κεφαλὴν νὰ κοιμηθῇ ὀλίγον. Ἦκουε κανεὶς τὴν ἀναπνοὴν της, ἐνῶ ἐκοιμᾶτο.

Ἀλλ' ἡ ἀναπνοὴ της ἐγίνετο ὁλονὲν ἡσυχωτέρα, ὁλονὲν ἀπαλωτέρα. Καὶ ἡ ὄψις της ἦτο γεμάτη ἀπὸ εὐτυχίαν και γαλήνην. Ἐνόμενι κανεὶς, ὅτι ἕνα γλυκὺ λυκόφως ἐφώτιζε τὰ χαρακτηριστικὰ της. Ἐχαμογέλασε, και ἔπειτα ὅλοι εἶπαν ὅτι ἀπέθανε. Τὴν ἔβαλαν εἰς τὸ μαῦρον φέρετρον. Καὶ ἦτο ἐκεῖ τυλιγμένη εἰς τὰ ἄσπρα σάβανα, και ἐφαίνετο ὠραία και γλυκεῖα, ἂν και οἱ ὀφθαλμοὶ της ἦσαν κλειστοί. Κάθε ρυτίς εἶχε φύγει και γύρω εἰς τὸ στόμα της ἐλουλούδιζε τὸ χαμόγελον. Τὰ μαλλιά της ἦσαν ἄσπρα σὰν ἀσῆμι.

«Και κανεὶς δὲν ἐφοβεῖτο νὰ βλέπῃ τὸ νεκρὸν σῶμα τῆς ἀγαπημένης γιαιγιάς. Τὸ προσευχητῆριον ἦτο τοποθετημένον ἐπάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι της, διότι τὸ εἶχε παραγγείλει, και ἐν ξηρὸν τριαντάφυλλον εὐρίσκειτο ἀνάμεσα εἰς τὰ φύλλα τοῦ προσευχηταρίου. Εἰς τὸν τάφον της, κοντὰ εἰς τὸν τοῖχον

τῆς ἐκκλησίας, ἐφύτευσαν μίαν τριανταφυλλίαν και ἡ τριανταφυλλία ἐγέμισε ἀπὸ τριαντάφυλλα. Καὶ τὸ ἀηδὸν: ἐπετοῦσε γύρω ἀπὸ τὴν τριανταφυλλίαν και ἐπάνω ἀπὸ τὸν τάφον ἐκελαίδουσε. Τὸ φεγγάρι ὥρρον ἐφώτιζε τὸν τάφον. Τίποτε δὲν εἶχε τὴν ὄψιν πένθιμον. Τὰ παιδιὰ ἐπήγγαιναν ἐκεῖ, ἀκόμα και τὴν νύκτα, και ἐκοπταν ρόδα. Τὸ χῶμα ἐμβόηκε μέσα εἰς τὸ φέρετρον και τὸ ἐγέμισε. Τὰ φύλλα τοῦ προσευχηταρίου ἔγιναν σκόνη. Καὶ τὸ ξηρὸν τριαντάφυλλον, μὲ ὅλας του τὰς ἀναμνήσεις, και αὐτὸ ἔγεινε σκόνη. Ἀλλ' ἐπάνω εἰς ὅλα αὐτὰ ἀνθῶν τώρα ἄλλα ρόδα, ρόδα δροσερά. Ψάλλει ἡ ἀηδὼν. Ἐξω και μέσα εἰς τὴν ἐκκλησίαν μελωδεῖ τὸ ὄργανον, και ζῇ πάντα ζωντανὴ ἡ ἀνάμνησις τῆς γιαιγιάς, ποὺ εἶχε τόσον γλυκὰ μάτια. Μὲ τὴν ἐνθύμησιν ἀναζῇ και πάλιν νέα και ὠραία ἡ γιαιγιά, ὅπως τὴν πρώτην φορὰν ποὺ ἐφίλησε τὸ τριαντάφυλλον, ποὺ ἔγεινε τώρα σκόνη μέσα εἰς τὸν τάφον».

Ἡ εἰκὼν αὕτη εἶνε δι' ὅλους ἡμᾶς ποῦ ἀνεγνώσαμεν πρὸ ἐτῶν και πρὸ δεκάδων ἐτῶν τὴν «Διάπλασιν». Δὲν ζῇ δι' ἡμᾶς πλέον ἡ Γιαιγιά τῶν πρώτων ἡμερῶν μας, ἀλλ' ἐπάνω εἰς τὸν τάφον τῆς ἐνθυμήσεώς μας θάλλουν δροσερὰ τὰ ρόδα τῆς ἄλλοτε και κελαδεῖ ἡ ἀηδὼν... Ἡ πνευματικὴ Γιαιγιά τῶν πρώτων χρόνων μᾶς χαμογελᾷ και διηγεῖται ἀκόμη τόσον ὠραία πράγματα...

"Ἐργον ὡς τὸ τῆς «Διαπλάσεως», ἔργον μορφώσεως τῶν ψυχῶν και τοῦ πνεύματος τῶν παιδῶν και τῶν νέων, ἐγὼ θεωρῶ κατ' ἐξοχὴν ἐθνικόν. Βλέπω τὸν σπέρρον τὸν ἀγαθὸν νὰ πίπτῃ εἰς τὴν νέαν αὐτὴν γῆν, μὲ τὴν ἐλπίδα φύτρων ζωῆς ἀκμαίας, γενναίας, πλουσίας, και δὲν δύναμαι ἢ εὐελπὶς νὰ ἐπαναλάβω πρὸς τοὺς γονεῖς τὸ βαθύτατον ἐκεῖνο τοῦ Γερμανοῦ φιλοσόφου: «Ἀγαπᾶτε τὴν πατρίδα τῶν τέκνων σας. Καὶ ἡ ἀγάπη αὕτη ἂς γίνῃ ὁ τίτλος νέας εὐγενείας δι' ὑμᾶς».

Οἱ λαοὶ μορφώνονται μόνον διὰ τῆς ἀρετῆς τῶν ἀτόμων, και ἡ ἀρετὴ ἔχει ἀνάγκην νὰ σπαρῇ ἐνωρὶς διὰ ν' ἀνθῇ. Τὸ σχολεῖον συμπληρώνει ὁ οἶκος και τὸν διδάσκαλον ὁ ἐμπνευσμένος συγγραφεὺς, ὅστις ἀνοίγει εἰς τὸν νέον τὰ παράθυρα πρὸς τὴν φύσιν, τὴν ζωὴν και τὴν ἀλήθειαν, ὅστις μορφώνει τὴν καρδίαν και τὸν νοῦν του, ὅστις ἀνεπαισθήτως παιδαγωγεῖ και ἀναπτύσσει αὐτόν, ὅστις τὸν διδάσκει τί εἶνε πατρίς, τί εἶνε καθήκον, ποίας ὑποχρεώσεις ἔχει ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον ὅστις τοῦ ἐμπνέει τὸν ἔρωτα τῆς ἐργασίας, ποῦ κρατύνει τὸν χαρακτῆρα

και φαιδρύνει τὸ πνεῦμα ὅστις τοῦ δεικνύει ποῦ εὐρίσκονται αἱ μεγάλαί χαραὶ τῆς ζωῆς και πῶς εἰμπορεῖ, ἐλαφρότερος και φαιδρότερος, πλέον ὑπερήφανος και πλέον χρήσιμος, νὰ διατρέξῃ τὸν στίβον αὐτῆς και νὰ φθάσῃ εἰς τὸ τέμμα νικητῆς μὲ τὴν συναίσθησιν, ὅτι ἔδωκεν ὅλην του τὴν προσπάθειαν και ὅλην του τὴν δύναμιν διὰ τὸ ἀγαθόν και διὰ τὸ καλόν, διὰ κάθε τι, τὸ ὁποῖον ὑπῆρξεν εὐγενές, ὠραῖον ἢ ὠφέλιμον.

Πόσοι μεγάλοι συγγραφεῖς δὲν ἐφιλοδέχησαν νὰ γίνουν οἱ καλλιεργηταὶ τῶν νέων αὐτῶν ψυχῶν και οἱ προπονηταὶ τῶν ἀγώνων, τῶν προωρισμένων οὕτω νὰ ἐξυψώσουν τὴν ζωὴν! Πόσοι μεγάλοι ἐμπνευσμένοι δὲν ἔγιναν μικροὶ ἀπλῶς διὰ νὰ βοηθήσουν τοὺς μικροὺς νὰ γίνουν μεγάλοι! Ὁ Αἰσώπος, ὁ Ξενοφῶν, ὁ Πλούταρχος ἀφῆκαν ἀθάνατα ὑποδείγματα εἰς τὴν φιλολογίαν τὴν ἀποτελοῦσαν τὴν χαρὰν

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΑΚΛΑΜΑΝΟΣ.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Ι. ΚΑΤΖΙΔΑΚΗΣ

καὶ τὴν ἀπόλαυσιν τῶν νέων ἡλικιῶν. Ὁ Δαφονταῖνος εἰς τὰς ἱστορίας τὰς προωρισμένας διὰ τὰ παῖδια, ἔδωκε συμβολισμὸν βαθύτατον, ὁ ὅποιος τὰς κάμνει πηγὴν ἀκένωτον ἡδονῶν καὶ διὰ τὸν μετέπειτα βίον. Ὁ Περρὼ ἐφθάσε μέχρι τοῦ κλασικισμοῦ διὰ τὴν διηγηθῆ ἁπλᾶ, ἀλλ' ἀληθινότητά παραμύθια. Ὁ Βί- κτωρ Οὐγγὺ ἐξῆγε τὰς τρυφερωτέρας χορδὰς τῆς πολυήχου λύρας του διὰ τὴν νανουρίσιν τὴν ὕπνον ἢ τὸ ὄνει- ρον τῶν ἐγγόνων του καὶ τῶν συνομηλίκων τῶν. Ὁ Δικενς ἐφεῦ- ρε τὰς συγκινητικώ- τερας παιδικὰς ἱστο- ρίας πρὸς ἐγγράφησάν ποτε ἀπὸ συγγραφέα καὶ τὰς βαθυτέρας ἀ- ναλύσεις τῆς παιδι- κῆς ψυχολογίας, διὰ τὴν φέρῃ τὸ μειδιάμα εἰς τὰ χεῖλη ἢ τὴν ἀναβίβασιν τὸ δάκρυ εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν μικρῶν. Ὁ Δὲ Ἀ- μίταις ἐξώρυσεν ἀπὸ

ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΗΣ ΠΡΟΒΕΛΕΓΓΙΟΣ

τὴν καρδίαν καὶ τὴν φαντασίαν του θησαυροὺς ὁλοκλήρους διὰ τὴν μαγεύσιν τοὺς νεοσσούς τῆς ζωῆς καὶ τὴν ἀνέλιξιν πρὸς αὐτῶν σωρὺς ἀπὸ λίθους πολυτίμους μὲ θαμβωτικὰς μαρμαρυγὰς! Ὑπὲρ πάντας δὲ ὁ μέγας Ἀνδρῆς, θελκτικῶς ἀφελής, βα- θύτατα συμβολικῶς καὶ ποιητικώτατα γλυκὺς, εὔρε τὰς ὥραι- οτέρας ἱστορίας τοῦ κόσμου διὰ τὴν συγκινήσιν, τὴν ἐξάρ- ρη καὶ τὴν μαγεύσιν τὰς φαντασίας καὶ τὰς καρδίας τῶν παιδιῶν.

Δὲν ὑπῆρξεν ἄλλως μέγας ποιητὴς ἢ μέ- γας συγγραφεὺς, ὁ ὅποιος δὲν εἰργάσθη εἰς τὴν ζωὴν του μὲ μυστικὴν χαρὰν καὶ ἐμ- πνευσιν θαλερὰν διὰ τὰς νέας αὐτῶν ψυχὰς, τὰς διανοιγομένας ὡς οἱ κάλυκες τῶν λου- λουδιῶν πρὸς τὸ φῶς καὶ τὴν μέθην τῆς ζωῆς.

Ἄν ἡ «Διάπλασις» δὲν εἴμπορῃ νὰ πε- ρατάξῃ ἐδῶ κατάλογον ὀνομάτων τόσο ἐν- δόξων καὶ πολυφύμων, ἀλλὰ καὶ δὲν ὑπῆρ- ξεν, ἀπὸ τριακονταετίας, Ἕλληνας ποιητὴς ἢ συγγραφεὺς, ἄξιος τοῦ ὀνόματος, ὅστις δὲν ἔφερεν εἰς τὰς στήλας τῆς μίαν εὐτυχῆ ἐμ- πνευσίν του, ἐν ποίημα τρυφερόν, μίαν σε- λίδα παλλομένην μὲ τὴν πρόθεσιν νὰ γεν- νήσῃ εἰς τὰς ψυχὰς τῶν νέων ἑλληνοπαί- δων τὸ πρῶτον ρῆγος τῶν πνευματικῶν ἀπο- λαύσεων καὶ νὰ καταυγάσῃ αὐτάς, κατὰ τὴν φράσιν τοῦ Κοραΐ, «μὲ τὸν ἥλιον τῆς φαι- δρότητος καὶ τῆς χαρᾶς». Τὸ δῶγμα τοῦ μεγάλου Χίου, «ὅτι τὰ τέκνα δέον νὰ τρα- φῶσιν ὑπὸ τὴν σκιὰν δένδρου ἀπλοῦ καὶ ἀπο- νηρέυτου», αὐτὸ ὑπῆρξε τὸ σύνθημα μὲ τὸ ὁποῖον εἰργάσθησαν ἡ «Διάπλασις» καὶ οἱ συ- νεργάται τῆς ἐπὶ τριακονταετίας καὶ ὑπὸ τὴν ἐμπνευσίν του ὁποῖου, εἶμαι βέβαιος, θὰ ἐξα- κολουθήσουν ἀγωνιζόμενοι. Δὲν ἐφύττευσαν ἐν δένδρῳ «ἀπλοῦ καὶ ἀπονήρευτον» μόνον. Ἐφύττευσαν ἕνα ὁλόκληρον κήπον δένδρων τοιοῦτων, καὶ ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὴν σκιὰν αὐτῶν, τὴν γλυκεῖαν καὶ παρήγορον καὶ δροσεράν, ἐκάλεσαν τὰ τέκνα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ νὰ ἔλθουν νὰ σκιασθῶν, δρέποντα τὰ

εὐχρῶς ἄνθη καὶ τοὺς λεπτοὺς καρποὺς εὐγενοὺς καὶ ἐπι- μελημένους καλλιέργειας.

Ἄν ἤθελα νὰ ἀναφέρω ἐδῶ ὀνόματα, θὰ ἐμνημόνευα ἰδιαί- τέρως καὶ κατ' ἐξοχὴν ἐπὶ κεφαλῆς ὄλων, διὰ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν ποικιλίαν τῆς παιδικῆς ἐργασίας του, τὸν προσ- φίλῃ τῶν πρώτων φιλολογικῶν ἀναγνώσεών μας Αἰμίλιον Εἰμαρμένον (τὸν σήμερον οὐχ ἤττον ἀγαπητὸν ἀλλὰ πεζότερον φεῦ! πλέον Ἀριστο- τέλην Κουρτίδην), τὸν Ἀλ. Κατακουζηνόν, τὸν Ἀλέξ. Ραγκαζήν, τὸν Ἀχιλ. Παράσχον, τὸν Δημ. Καμπούρογλου, τὸν Σουρῆν, τὸν Δροσίνην, τὸν Παλαμᾶν, τὸν Πολέμην, τὸν Χ. Ἀννινον, τὸν Ν. Παπαδόπουλον, τὸν Π. Φέρμπον, τὸν Γ. Βιζυηνόν, τὸν ποιητὴν τοῦ ἀληθινότητος ὁράμα- τος τῆς Γαλιᾶς, ἐνθουσιάζοντες τὴν ἀνάστασιν τοῦ Παλαιολόγου καὶ τὴν Ἀγίαν Σοφίαν, τὴν κ. Σταματίναν Κουρτίδου, τὸν Μαρτινέλλην, τὸν Γρ. Ξενοπούλου, τὸν συγγραφέαν τὴν «Ἀδελ- φούλαν» ἀφιερώνοντα δὲ ἥδη πολυτίμους δυνά- μεις ὑπὲρ τοῦ ἔργου τῆς «Διαπλάσεως», τὸν Μ. Ἀργυροπούλου, τὸν Γ. Φακίρην, τὸν Μ. Γιαννου- κάκη, τὸν Γ. Γιαννοῦ καὶ τόσους ἄλλους.

Καὶ θὰ εἶχα νὰ ἀπομνημονεύσω κατάλογον ἰσά- ριθμον πρὸς ἐκλογικόν, ἂν ἐξήτουν νὰ δώσω καὶ μόνον τὰ κυριώτερα καὶ συχνότερα τῶν ψευδωνύ- μων καὶ ὀνομάτων τῶν ἀτελευτήτων καὶ ἐφημέ- ρων ἐκείνων συνεργατῶν, οἱ ὅποιοι συνωστίζονται φιλογραμμένοι εἰς τὰς δύο τελευταίας σελίδας τῆς «Δια- πλάσεως», ἂν ἐπεχειροῦν ν' ἀναφέρω τοὺς ἀνεξαντλήτους Δευκοὺς Ἀετοὺς καὶ Μικροὺς Ροβινσῶνας καὶ Ἀνθύλλια τοῦ Ἀγροῦ καὶ Σουσουράδας καὶ Κύματα τοῦ Αἰγαίου καὶ Σμαραγδῶνους Νήσους καὶ Λάμπωνιας Σιπφείδους καὶ Κρητικὸν Δειμῶνα καὶ Βυζαντινὰς Ἀηδόνες καὶ Ἀρ- χαίους Σπαρτιάτας καὶ Σοφοὺς Σολομῶνας καὶ Γλυκεῖας Ἑλλάδας καὶ Κο- ρυδαλοὺς τῆς Λέ- σβου καὶ Ποδάρι- κας Ἀχιλλεῖς, καὶ τόσα ἄλλα ψευδῶ- νυμα, ἐκ τῶν ὁ- ποίων ἐνθυμούμαι τῶρα μὲ νοσταλ- γίαν καὶ συγκίνη- σιν, ὅτι ἐν παρα- χωμένον εἰς κά- ποιον παλαιόν, πα- λαιοτάτον φεῦ! τό- μον, ἀνήκει καὶ εἰς ἐκείνον εἰς τὸν ὁ- ποῖον ἐλαχεν ἀπόψε ἡ τιμὴ τοῦ χαρα- κτηρισμοῦ τῆς ἀνα- μνηστικῆς ταύτης τελετῆς.

**

* *

Ὁραῖοι καὶ ἀ- νεπιστρεπτεῖ πε- ρυγίσαντες χρόνοι τῶν μακρινῶν ἐ- τῶν τῆς ἀφελείας καὶ τῆς ἀμεριμνησίας! Ποσάκις δὲν φυλλομετροῦμεν ἀκόμη καὶ τώρα, μελαγχολικοὶ καὶ ρεμ- βοί, τὴν «Διάπλασιν» μας! Ποσάκις δὲν ἐγείρονται ἀπὸ τὰς στήλας τῆς παλάτια θαυμαστὰ καὶ δάση φανταστικά, εἰς τὰ ὅποια κατοικοῦν μυθικά βασιλόπουλα, φοροῦντα τὰ λαμ-

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΛΕΜΗΣ

(Σχεδιογράφημα τοῦ κ. Ζ. Φρενῶ.)

τῶν τῆς ἀφελείας καὶ τῆς ἀμεριμνησίας! Ποσάκις δὲν φυλλομετροῦμεν ἀκόμη καὶ τώρα, μελαγχολικοὶ καὶ ρεμ- βοί, τὴν «Διάπλασιν» μας! Ποσάκις δὲν ἐγείρονται ἀπὸ τὰς στήλας τῆς παλάτια θαυμαστὰ καὶ δάση φανταστικά, εἰς τὰ ὅποια κατοικοῦν μυθικά βασιλόπουλα, φοροῦντα τὰ λαμ-

προφανῇ φορέματα τῶν ἐλπίδων καὶ τῶν χιμαῖρων, καὶ δὲν βλέπομεν αὐτοὺς περιπλανωμένους, ἀκούοντας τὸ γλυκὺ τε- ρέσμα μιᾶς παντοτεινῆς ἀηδόνος ἢ δρέποντας τὰ ἄνθη ἐνὸς ἑαρος φανταστικοῦ! Ποσάκις ἀναγινώσκοντες εἰς τὰ παῖδια μας αὐτὰς ἡ ὁμοίαν ἱστορίαν μ' ἐκείνας ποὺ ἐδαυκάλισαν ἡμᾶς κατὰ τὴν εὐτυχῇ ἐκείνην ἡλικίαν, δὲν ζῶμεν μαζὶ τῶν ἐκ νέου τὰς χαρὰς, τὰς πλάνας, τὰ ὄνειρα, τὰς συγκινήσεις τῆς, τὰς τόσο βραχείας! Καὶ ποσάκις, ἐνῶ ἐπάνω εἰς χεῖλη ρόδινα ἐπανθεῖ τὸ χαμόγελον, ποῦ φέρει ἡ μόλις ἀφυπνιζομένη νόησις, ἢ ἐνῶ ἀνοίγονται μεγάλοι γλαυκοὶ ὀ- φθαλμοὶ εἰς τὸ πρῶτον θάμβος τῶν εἰκόνων τῆς ποιήσεως καὶ τῆς τέχνης, δὲν αἰσθανόμεθα ἐπάνω εἰς ρυτιδωμένας παρειὰς νὰ ρεῖ γλυκύπικρον τὸ δάκρυ τῆς ἐνθυμήσεως!

«Διάπλασις» καλὴ, «Διάπλασις» ἀγαθὴ, μᾶς εἰσαί πάν- τοτε ἀγαπητῇ, ὅχι μόνον διὰ τὰς ἀδόλους χαρὰς ποῦ προσ- φέρεις εἰς τὸ παρόν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰς γλυκεῖας ἀναμνήσεις, ποῦ συνέδεσες ἀρρήκτως μὲ τὸ παρελθόν.

Καὶ δὲν εἴμπορῶ καλλιτέρα νὰ τεματίσω τὴν πανηγυ- ρικὴν σου αὐτὴν, εἰς τὴν ὅποιον ἐξήγησα νὰ βάλῃ τὸ ἀλη- θινὸν αἶσθημά μου μᾶλλον ἢ ὅποιανδήποτε χάριν, παρὰ ἀπευθυνόμενος ἐξ ὀνόματός σου καὶ ἐξ ὀνόματος τῶν μυριά- δων τῶν ἀναγνώστων σου, πρὸς τοὺς ποιητάς, τοὺς λογογρά- φους, τοὺς τεχνίτας τοῦ ἑλληνικοῦ λόγου, τοὺς περιστοι- χούντάς σε ἐδῶ μαζὶ μὲ τοὺς φίλους σου, καὶ λέγων πρὸς αὐτούς:

— Δώσατε τὰ ρόδα καὶ τοὺς ναρκίσους καὶ τοὺς ἰάσμους τῶν ἐμπνεύσεών σας διὰ τὴν στεφανώσωμεν τὰ τέκνα μας, τοὺς νέους ἀγωνιστὰς τῆς ζωῆς. Φέρετε τὰ πολυτιμότερα τῶν ἀρωμάτων καὶ τὰ ἀρότερα τῶν μύρων σας διὰ τὰς ψυχὰς καὶ τὰς διανοίας των.

Τονίσате τὰ ῥήματα σας τὰ γλυκύτερα διὰ τὴν χαίρετί- σετε ροδίζουσας τὴν αὐγὴν κάθε νέας γενεᾶς, ὅπως ὁ κορυδαλὸς χαίρει τὴν αὐγὴν κάθε νέας ἡμέρας.

Ἡ πνευματικὴ ἀτμόσφαιρα θὰ εὐωδιάσῃ ὅλη, ὁ ἠθικὸς αἰθὴρ θὰ σελαγίσῃ πλέον καθαρὸς καὶ πλέον ἀγνός, καὶ ὁλό- γυρα θὰ χυθοῦν μελωδία ἀβρόχαιοι.

Νηὸς κόσμος ὁμορφος

παντοῦ χαρᾶς καὶ καλωσύνης!

Δώσατε τὰς καλλιτέρας στιγμὰς καὶ τὰς εὐγενεστέρας ἐξάρσεις καὶ τὰς δροσερωτέρας συλλήψεις σας καὶ διὰ τὴν πλάσετε τὰς ὥραιας, τὰς γενναίας, τὰς ἰδεώδεις γενεάς, αἱ ὅποιαι μὲ χαρακτηριστὰς σφυρηλατημένους ὡς τὸν γνήσιον χάλυδα, μὲ διανοίας μεθοδικὰς καὶ φωτεινὰς, μὲ ψυχὰς ὑψηλό- φρονας καὶ προσηλωμένας εἰς τὸ ἰδανικόν, θὰ μᾶς δώσουν μίαν Ἑλλάδα νέαν, τὴν Ἑλλάδα τῶν ἐπιμόχθων ἀγώνων, τῶν συστηματικῶν σχεδίων, τῶν πειθαρχικῶν φαλάγγων, τὴν Ἑλλάδα, ὅπου ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἐνέργεια, ἐναρμονίως ὡς εἰς ἄτρωτον μέταλλον, θὰ συγκιρνώνται πρὸς τὸ αἶσθημα καὶ τὴν γνῶσιν, τὴν Ἑλλάδα, ὅπου ἡ αἰσθητικὴ τῶν δυνά- μεων — ὅπως ἔλεγεν ὁ Σολωμός — θὰ πλάσῃ τοὺς δυνατοὺς καὶ τοὺς ἀγαθοὺς.

Οἱ ποιηταί, οἱ συγγραφεῖς, οἱ τεχνίται τῆς Ἑλλάδος μὲ τοὺς ρυθμούς τοῦ ὕμνου λόγου σας, τὴν μέθην τῶν ἀελ- λωδῶν στροφῶν σας, τὴν λιτὴν εὐγένειαν τῆς γραμμῆς σας καὶ τὴν ἀνδροποιὴν δύναμιν των, δώσατέ μας τὴν φαιδρὰν ἀνθησάν μιάς νεότητος, ἢ ὅποια ν' ἀγαπᾷ, νὰ αἰσθάνεται, νὰ ζῇ, νὰ ἐργάζεται, νὰ νικᾷ!

Δ. ΚΑΚΛΑΜΑΝΟΣ

ΣΤΗ «ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ»

[Ἀπηγγέλη ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ κατὰ τὴν Τριακονταετηρίδα τῆς «Διαπλάσεως»]

Ὅταν σὲ πρωτογνώρισα—ὦ! τὰ λιγδῶνα νειάτα!

Ἦσουν πρωτόβγαλτα καὶ σύ, πρωτόβγαλτος κ' ἐγώ.

Κοντὰ-κοντὰ ἀνεβαίναμε τοῦ Λογισμοῦ τὴν στράτα,

Μὲ βῆμα ἐγὼ ἀργοκίνητο, μὲ βῆμα ἐσὺ γοργό.

Ἐγὼ μιὰ λύρα ἀκούρδιστη στὰ χέρια μου κρατοῦσα

Κ' ἔψαχνα ναῦρω ἕνα σκοπὸ τραγοῦδι γιὰ νὰ 'πῶ

Καὶ τῶνοιωσες καὶ μοῦδωκες τὸν τόνο ποῦ ζητοῦσα,

Καὶ τόνισα τὴν λύρα μου καὶ βοήκη τὸ σκοπὸ.

Κ' ἔτσι μὲ τοὺς πρωτάκουστους καὶ τοὺς δειλοὺς τῆς ἡχους

Ἐπρόβαλαν οἱ στίχοι μου, ἀφτέρωτα πουλιά.

Καὶ σὺ τοὺς καλοδέχτηκες τοὺς πρώτους μου τοὺς στίχους

Καὶ θαρρετὴ τοὺς ἔδωκες φτεροῦγες καὶ λαλιά!

Κι' ὅλο ἀνεβαίναμε μαζὶ τοῦ νοῦ τὰ μονοπάτια

Ὡς τὴ στιγμὴ ποῦ φθάσαμε σὲ τρίστρατο μπροστά!

Τὸν ἴσιο δρόμο πήρες σὺ μ' ὀρθάνοικτα τὰ μάτια,

Καὶ πήρα δρόμο πλαγινὸ μὲ μάτια ἐγὼ κλειστά.

Κ' εἶδα καὶ τὴν Πατρίδα μας κοντὰ σου νὰ διαβαίνῃ,

Νὰ σταματᾷ νὰ σὲ φιλῇ μὲ στόμα γελαστό,

Νὰ ξεφυλλᾷ τοὺς τόμους σου, προσεκτικὰ σκυμμένη,

Καὶ νὰ σοῦ λήῃ μὲ δάκρυα χαρᾶς: Σ' εὐχαριστῶ.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΛΕΜΗΣ

Η ΛΥΣΙΣ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΑΙΝΙΓΜΑΤΟΣ

[Ἡ ὁμιλία τοῦ κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ Α. ΤΣΟΚΟΠΟΥΛΟΥ]

ΙΣΤΟΡΙΑ ἡ ὁποία καταγίνεται νὰ μᾶς πληροφορήσῃ περὶ διαφορῶν πραγμάτων, τὰ ὁποῖα δὲν μᾶς ἐνδιαφέρουν, βεβαιώνει, ὅτι τὰ μεγαλύτερα συμβάντα τοῦ κόσμου ἐγείναν κατὰ μῆνα Μάρτιον. Μάρτιον ἤρχισεν ἡ Ἀγγλικὴ ἐπανάστασις, Μάρτιον ἡ Ἑλληνικὴ, καὶ ἕνας ὑπομονητικὸς Γερμανός, βασιάνισας ἐπὶ εἴκοσι τρία ἔτη τὸ κεφάλι του, ἀπέδειξεν ὅτι αἱ ἑξ ἡμέραι τῆς Δημιουργίας, κατὰ τὰς ὁποίας ἐγείνεν ὁ κόσμος, ἦσαν αἱ πρῶται ἑξ ἡμέραι τοῦ Μαρτίου. Ὑποθέτω, ὅτι κανεῖς μας δὲν ἔχει ἀντίρρησην εἰς αὐτὴν τὴν ἀνακάλυψιν.

Μάρτιον λοιπὸν συνέθε ἀξιωματικὸν γεγονὸς καὶ εἰς τὴν ἰδικήν μου ζωὴν, — τὸν Μάρτιον τοῦ 1880.

Ἦμουν τότε μαθητὴς τῆς πρώτης τάξεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου. Ἐνα βράδυ ἐπέστρεψα εἰς τὸ σπίτι μου φέρων τὸν πρῶτον ἑλεγχον τοῦ σχολείου. Ὁ ἑλεγχος ἔλεγεν, ὅτι εἰς τὰ Ἑλληνικὰ ἦμουν ὁ πρῶτος μαθητὴς τῆς τάξεως, εἰς τὰ Ὁρθοπεδικὰ ἐδίδα ἐλπίδας ὅτι θὰ γείνω ἀρχιδιάκονος, εἰς τὴν Γεωγραφίαν δὲν εἶχα τὸν ἴσον μου. Εἶνε ἡ ἀλήθεια ὅτι τὸν βαθμὸν μου εἰς τὰ Γαλλικὰ ἔπρεπε μᾶλλον νὰ τὸν πάρῃ ἡ διδασκάλισσά μου, ἡ ὁποία μοῦ ἔκαμνε μάθημα εἰς τὸ σπίτι. Ἀλλ' ἡ διδασκάλισσά μου αὕτῃ ἦτο τόσο ὑπερήφανος, ὥστε ὁ μόνος βαθμὸς, τὸν ὁποῖον ὠνευροπόλει, ἦτο ὁ βαθμὸς ἐνὸς γείτονός μας ὑπολοχαγοῦ τῆς οἰκονομίας, ὁ ὁποῖος θὰ εἶνε τώρα συνταγματάρχης. Εἰς τὰ Μαθηματικά, νομίζω δὲν ἦμην περίφημος. Μὲ παρηγορεῖ ὁ μὲν ἡ ἰδέα, ὅτι αὕτῃ ἡ ἀνεπιτηδεύτης μου εἰς τὰ Μαθηματικά μὲ παρηκολούθησεν ἔπειτα εἰς ὅλην μου τὴν ζωὴν.

Ὑπῆρχεν ἐν τούτοις καὶ ἐν σκοτεινῶν σημείων εἰς τὸν ἑλεγχόν μου. Κάτω ἀπὸ τὸν τίτλον «διαγωγὴ» ὁ διευθυντὴς ἐσημείωσεν ἰδιοχείρως «Ἀξία παραινέσεων. Ἐξυλοκώπησεν ἀδίκως ἕνα ἐσωτερικὸν συμμαθητὴν του.» Ὁ ἑλεγχος ἔλεγεν «ἀδίκως». Παρακαλῶ τοὺς γονεῖς τῶν μικρῶν μαθητῶν νὰ μὴ πιστεύουν πάντοτε τοὺς ἐλέγχους. Διὰ νὰ κρίνεται αὐτὸ τὸ ἐδίκως, ἀρκεῖ νὰ σᾶς εἰπῶ ὅτι τόσο ἀδίκως ἐξυλοκώπησα τὸν ἐσωτερικὸν συμμαθητὴν μου, ὥστε ἐκεῖνος, τρέφων πάντοτε ἰδιαιτέραν ἀγάπην πρὸς τὸ ἐσωτερικόν, εἶνε τότε ἐσωτερικὸς εἰς τὰς φυλακὰς τοῦ Παλαίου Στρατῶνος.

Ὅπως δὴποτε ὁ ἑλεγχος εἶχεν αὐτὴν τὴν παρατήρησιν, ἡ ὁποία ἐκείνη τὴν χαρὰν τῶν πρώτων μαθητικῶν μου ἐπιτυχιῶν. Ἡ μητέρα μου — τότε ἐλέγετο μαμὰ μου — διὰ νὰ πεισθῇ καὶ μόνῃ της περὶ τῶν προόδων μου, μὲ ὑπέβαλεν εἰς ἐξετάσεις. Τῆς διηγήθην τὴν καθοδὸν τῶν Ἡρακλειδῶν, μολονότι δὲν εὗρισκα νὰ ἐνδιαφέρῃ οὔτε ἐμὲ οὔτε ἐκείνην διατὶ κατέβησαν οἱ εὐλογημένοι αὐτοὶ ἄνθρωποι. Τὴν ἐβεβαίωσα ὅτι τὸ ἰδοῦ, ἰοῦ καὶ οὐ δὲν περισπῶνται ἀλλὰ ἐξύνον-

ται. Τῆς ἀπέδειξα τετραγωνικῶς ὅτι ἡ Τρίπολις κεῖται ΒΔ τοῦ Ναυπλίου. Ὅταν εἰσῆλθον εἰς τὰ Μαθηματικά, εἶδα ὅτι ἡ μητέρα μου ἤρχισε νὰ μετρᾷ εἰς τὰ δάκτυλά της. Ἀφῆσα κ' ἐγὼ τὴν πλάκα, ἠκολούθησα τὸ παράδειγμα της καὶ μετὰ πολλὰ κατωρθώσαμεν νὰ συμφωνήσωμεν. Ἐκτοτε ἐσχημάτισα τὴν ὠφέλιμον πεποιθήσιν, ὅτι διὰ τὰ Μαθηματικά τὸ καλλίτερόν ποῦ ἔχει νὰ κάμῃ κανεῖς εἶνε νὰ μεταχειρίζεται τὰ δάκτυλά του.

Ὅταν ἐφθάσαμεν εἰς τὴν διαγωγὴν, ἐγὼ ἐκοκκίνισα, ἡ μητέρα μου ἔλαβεν ὕψος σοβαρόν. Τῆς διηγήθην πῶς ἐγείνεν ἡ σκηνή. Ὁ συμμαθητὴς μου, αὐθάδης καὶ προκλητικὸς, εἶχε προκαλέσῃ τὴν ἀγανάκτησιν ὅλων. Εἰς μίαν στιγμὴν ἐξάφνης τὸν ἐγρονθοκόπησα. Αὐτὸ ἦταν.

Ἡ μητέρα μου φαίνεται ὅτι ἐβασανίσθη ὀλίγον διὰ νὰ εὕρῃ τὸ ἰσοζύγιον μεταξὺ τῶν ἐπαίνων ποῦ ἔπρεπε ν' ἀπευθύνῃ εἰς τὰς μαθητικὰς μου προόδους καὶ τῶν παραινέσεων διὰ τὴν παιδικὴν μου ζωὴν. Καὶ ἀφοῦ μοῦ εἶπεν ὀλίγα ὠραῖα λόγια περὶ τῆς ὑποχρέωσός, τὴν ὁποίαν ἔχει κάθε ἄνθρωπος νὰ μὴ χειροδικῇ, μοῦ εἶπε σοβαρῶς :

— Ἀν ἔχῃς καὶ εἰς τὸν ἄλλον ἑλεγχον καλοὺς βαθμοὺς καὶ δὲν δείρῃς κανένα συμμαθητὴν σου, θὰ σ' ἐγγράψω εἰς τὴν «Διάπλασιν τῶν Παίδων».

Ὁμολογῶ ὅτι δὲν ἐκατάλαβα καλὰ καλὰ τί ἐσήμαινεν αὕτῃ ἡ ὑπόσχεσις. Διάπλασις; Τί εἶνε αὕτῃ ἡ Διάπλασις; Ἀλλὰ τὸ ὕψος, μὲ τὸ ὅποῖον διετυπώθη ἡ ὑπόσχεσις, μ' ἐπεισεν ὅτι ἐπρόκειτο περὶ προσφοράς ἔξω ἀπὸ τὸν συνήθη κύκλον τῶν παιδικῶν δώρων.

Ἐν ἀπογευμα ἔλαβα τὴν διαταγὴν νὰ φορέσω ὄχι τοῦ σχολείου, ἀλλὰ τοῦ περιπάτου τὰ φορέματα. Ὑπῆκουσα χωρὶς νὰ ἐρωτήσω γιατί. Εἰς τὰς τέσσαρας, ὅταν ἐτελείωσε τὸ μάθημα, ὁ ἐπιστάτης μὲ εἰδοποίησεν ὅτι ἡ μητέρα μου μ' ἐπερίμενεν εἰς τὸ γραφεῖον.

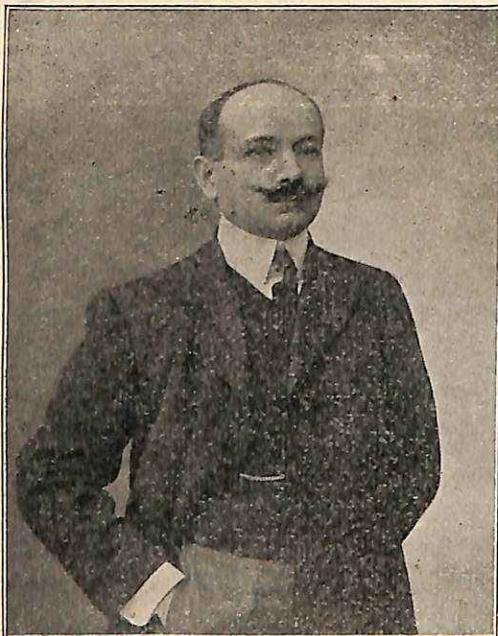
— Πᾶμε νὺ σ' ἐγγράψω εἰς τὴν «Διάπλασιν», μοῦ εἶπε.

Ἐξεκινήσαμεν μαζί, σιωπηλοὶ καὶ ἐπίσημοι, διεσχίσσαμεν ἀγυῖας καὶ ρούγας, καὶ ἐφθάσαμεν εἰς τὴν ὁδὸν Ἑρμοῦ,

ὅπου ἦσαν τότε τὰ γραφεῖα τῆς «Διαπλάσεως». Ἐπειτα ἀπὸ μίαν στενὴν, σκοτεινὴν κλίμακα, εἰσῆλθον εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ κ. Παπαδοπούλου. Ἡ μητέρα μου ἐξέθεσε τὸν σκοπὸν τῆς ἐπισκέψεώς μας.

— Καὶ πῶς ὀνομάζεται ὁ κύριος; εἶπεν ὁ κ. Παπαδόπουλος.

Ἐγύρισα γύρω μου νὰ ἰδῶ ποῖος εἶνε ὁ κύριος. Ἀλλὰ κανεῖς ἄλλος δὲν ὑπῆρχεν εἰς τὸ δωμάτιον. Ὁ κύριος ἦμουν ἐγὼ. Ἐψιθύρισα τὸ ὄνομά μου μὲ ὕψος ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος πρόκειται νὰ ξεψυχῇ. Ἐπὶ τέλους ἐνεγράφη, καὶ ἀναχωρῶν ἀπὸ τὸ γραφεῖον τῆς «Διαπλάσεως», ἐκρατοῦσα ὑπὸ μᾶλιν ἕνα τῶμον τοῦ περιοδικοῦ, τὸν πρῶτον τόμον ὀλόκληρον, καὶ τὰ ἔως τότε ἐκδοθέντα φυλλάδια τοῦ δευτέρου, ἀνυπομονῶν νὰ φθάσω εἰς τὸ σπίτι καὶ νὰ πέσω εἰς τὴν ἀνάγνωσιν.

Φωτογραφία Β. Σανθοπούλου
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΣΟΚΟΠΟΥΛΟΣ

Τὴν ἄλλην ἡμέραν ἡ φίλο-δοξία μου ἦτο νὰ λύσω ἕνα αἶνιγμα. Τὸ αἶνιγμα ἐκεῖνο ἐνθυμούμαι ὅτι ἔλεγε :

Τρεῖς μὲ βαστοῦν ὅταν γεννῶ ἀλήθεια! πρῶτον πίνω, μαῦρα τὰ κάνω τὰ παιδιὰ καὶ πίσω μου τ' ἀφίνω.

Προσανῶς ἦτο ἡ πέννα. Ἐκαμα μερικὰ πειράματα διὰ νὰ βεβαιωθῶ. Μία ἀμφιβολία μοῦ ἐγεννήθη μίαν στιγμὴν. Τὸ αἶνιγμα ἔλεγε μαῦρα παιδιὰ, ἐνῶ ἡ πέννα μου ἔγραφε μπλὲ. Ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἐσκέφθην ὅτι τὸ χρῶμα τῶν παιδιῶν δὲν ἐνδιαφέρει καὶ ἀπεφάσισα νὰ στείλω τὴν λύσιν.

Ἐχρειάζετο ὅμως καὶ ἕνα ψευδώνυμον. Αὐτὸ ἦτο ἐργασία ἀκόμη δυσκολωτέρα. Δεῖλὰ δεῖλὰ ἐζήτησα νὰ συγκληθῇ οἰκογενειακὸν συμβούλιον διὰ νὰ εὕρεθῃ τὸ κατάλληλον ψευδώνυμον. Ἀλλὰ ἡ μητέρα μου ἐδήλωσε ρητῶς :

— Θὰ τὸ εὕρῃς μένος σου καὶ πρὶν τὸ στείλῃς θὰ μοῦ τὸ πῆς.

Εἴκοσι τέσσαρας ὥρας ἐβασάνισα τὸ κεφάλι μου, ἐνῶ εἰς τὸ μεταξὺ ἡ Γαλλίς διδασκάλισσά μου μοῦ ὑπέβαλε τὰ ὀνόματα ὅλων τῶν Βασιλέων τῆς Γαλλίας ἀπὸ τοῦ Οὐγὸ Καπέτου μέχρι τοῦ καρατομηθέντος Λουδοβίκου ΙΣ'. Ἐπὶ τέλους τὸ πρῶτον ἐξύνησα μὲ μίαν ἐμπνευσιν. Τὸ ψευδώνυμον εἶχεν εὕρεθῇ, «Ἑλλήν τοῦ Ὀλύμπου», ἐνεκρίθη ἀπὸ τὴν μητέρα μου καὶ ἐστάλη μαζί μὲ τὴν λύσιν εἰς τὴν «Διάπλασιν».

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ Π. ΚΟΥΡΤΙΑΔΗΣ
(Ἀμύλιος Εἰμαρμένος)

Ἀρχισυντάκτης τῆς Διαπλάσεως κατὰ τὴν Α' Περίοδον.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Π. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Ἰδρυτὴς καὶ Διευθυντὴς τῆς «Διαπλάσεως τῶν Παίδων».

λαν ἐμμέτρους τὰς λύσεις τῶν ὁ κ. Ι. Δ. Πάλλης, νῦν βουλευτὴς Μεγαρίδος, καὶ ὁ κ. Ι. Μαρτίνος, ἐφημέριος τῶν Ἀγ. Θεοδώρων, ὁ ὁποῖος δὲν εἶνε ἄλλος ἀπὸ τὸν νῦν Σεβασμιώτατον Μαρτίνον ἀρχιεπίσκοπον Γόρτυνος.

Ταυτοχρόνως στέλλει ἐμμέτρως ἀπὸ τὴν Συρον τὰς λύσεις ὅλων τῶν αἰνιγμάτων ὁ φίλος κ. Α. Μάτεσις, ὁ τρυφερὸς μετα-

Καὶ τὸ Σάββατον τὸ βράδυ ὁ διανομὸς μοῦ ἔφερε τὴν δόξαν. Ἡ ζωὴ δὲν εἶνε γεμάτη θλίψεις καὶ πικρίας ὅπως ἰσχυρίζονται ἄχαρις οἱ ἄνθρωποι. Ἐχει καὶ χαρὰς καὶ ἀπολαύσεις. Ἀλλὰ — βεβαιώητε — καμμία χαρὰ τῆς ζωῆς μου δὲν θὰ εἴπω ἢ ἴσως νὰ παραβληθῇ πρὸς τὴν χαρὰν τὴν ὁποίαν ἐδοκίμασε τὸ παιδάκι τῶν ἐννέα ἐτῶν, τὴν στιγμὴν ποῦ ἐκαμάρωσε ὑπερφηφάνως τὸ ὄνομά του μέσα εἰς τὰ ὀνόματα τῶν ἄλλων, τυπωμέ-

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ
(Φαίδων)

Ἀρχισυντάκτης τῆς Διαπλάσεως κατὰ τὴν Β' Περίοδον.

νον μὲ μικρὰ μαῦρα γράμματα.

Ὅταν οἱ σχόντες τὴν πρωτοβουλίαν αὐτῆς τῆς ὥραιας καὶ εὐγνώμονος ἐορτῆς μοῦ ἔκαμαν τὴν τιμὴν νὰ ἀποταθῶν καὶ εἰς ἐμὲ νὰ λάβω μέρος, ἔσुरα ἀπὸ τὴν βιβλιοθήκην μου τὸν πρῶτον τόμον τῆς «Διαπλάσεως». Κιτρινοσύνος ἀπὸ τὸν καιρὸν, μὲ τὰ φύλλα του θαμπὰ καὶ ἀπεσκληρυνμένα, ἦλθεν ἐν τούτοις νὰ μοῦ ἐμιλήσῃ διὰ τὰ ὠραῖα περασμένα, διὰ τὴν ἡλικίαν τῆς χαρᾶς καὶ τῆς ἀμεριμνησίας.

Τὸν ἐξεφύλλισα μὲ συγκίνησιν. Πόσοι νεκροὶ μέσα εἰς αὐτὰ τὰ τριάντα χρόνια! Ἀλλὰ καὶ πόσαι μεταβολαὶ εἰς τὸ διάστημα αὐτό! Ἀνακαλύπτω π. χ. ὅτι ὁ πρῶτος λύτης τῶν πρώτων αἰνιγμάτων τῆς «Διαπλάσεως» εἶνε ὁ κ. Παναγ. Πετρίδης, νῦν βουλευτὴς Κορινθίας, καταγινόμενος τώρα νὰ λύῃ τὰ δύσκολα αἰνίγματα τῆς πολιτικῆς τῆς ἐπαρχίας του. Καὶ διαβάζω εἰς τὸ δεῦτερον φυλλάδιον, ὅτι ἔστει-

Καὶ μεταξὺ τῶν συνδρομητριῶν εὗρισκω: τὰς δεσποινίδας Κολιάτσου, τῶν ὁποίων ἡ μία τῶρα εἶνε κυρία Τομπάζη καὶ ἡ ἄλλη κυρία Ἀντωνοπούλου· τὴν δεσποινίδα Ἰουλίαν Στεφ. Καραθεοδωρῆ, νῦν κυρίαν Γεωργίου Στρέϊτ, ἡ ὁποία καὶ ἐβραβεύθη εἰς τὸν διαγωνισμὸν τοῦ 1889 καὶ ἔτυχε δημοσιεύσεως τῆς εἰκόνης τῆς· τὴν δεσποινίδα Μαρίαν Δ. Κορομηλά, νῦν κυρίαν Στράτου, ἡ ὁποία ἐπίσης διεκρίθη μὲ τὸ ψευδώνυμον «Πέννα Ποιητοῦ» τὴν δεσποινίδα Αὔραν Δρακοπούλου, νῦν κυρίαν Σπ. Θεοδοροπούλου, ἡ ὁποία ἐβραβεύθη καὶ αὐτὴ ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον «Ἐσπερία Αὔρα». Τὸ περιεργότερον δὲ

εἶνε ὅτι εἰς τὸν ἴδιον διαγωνισμὸν ἐβραβεύθη καὶ ὁ κ. Σ. Θεοδωρόπουλος, ἐπιλαχὼν ὅμως τῆς ἡδῆ συζύγου.

Μία γενεὰ ἐπέρασεν ἔκτοτε. Μία γενεὰ, τὴν ὁποίαν ἔορεψε μὲ τὴν ὡραίαν πνευματικὴν τῆς τροφῆς ἡ «Διάπλασις». Εἰς τὴν «Διάπλασιν» ἔγραψα πρῶτην φορὰν καὶ εἶδα δημοσιευμένον τὸ ὄνομά μου. Ἐκτοτε γράφω. Ἄν ὑπάρχῃ δικαιοσύνη ἐπὶ τῆς γῆς, ὁ κ. Παπαδόπουλος θὰ δώσῃ μίαν ἡμέραν λόγον τῶν πράξεών του καὶ τῶν ἰδικῶν μου.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΣΟΚΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΦΩΝΗ ΤΩΝ ΒΥΜΑΤΩΝ

[Ἀπηγγέλθη ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ κατὰ τὴν Τριακονταετηρίδα τῆς «Διαπλάσεως».]

Ἐγὼμαί τοῦ βοριά παιδί, τῆς τρικυμίας κόρη,
Τὰ φύκια ἔχω λουλούδια μου,
Κοράλλια ἔχω στολίδια μου.
Βασίλειό μου, τ' ἀθεμέλιωτα τὰ ὄρη
τῶν ὠκεανῶν.

Ἐπάνω στ' ἀγερόπλαστά μου τ' ἄτια
Πετῶ κατὰ τὰ μανισμένα πλάτια
Καὶ τραγουδῶ μέσ' στὴ βοῇ καὶ στὸν καπνόν,
Κι' ὁ ναύτης στὸ τραγοῦδί μου χλωμαίξει
γιατί σὰν μοιρολόγι μοιάζει.

Εἶμαι ἡ Νεράϊδα ἡ ἄπιστη καὶ πλάνα.
Μὲ τὰ τραγοῦδια μου τὰ σιγανὰ
Καὶ μὲ τὰ μάτια μου τὰ γαλανὰ
Μαγεύω τὸ ναυτοπούλο καὶ λησμονεῖ τὴ μάνα,
Τὴ μάνα τοῦ τὴν πικραμένη·
Κι' ἀφίνει τὴν ἀγάπη του γιὰ μένα,
Γιὰ μένανε τὴ νύφη τοῦ τὴν ἀφρογεννημένη,
Καὶ πιά δὲν ἐπιστρέφει ἀπὸ τὰ ξένα.

Ὁ μέγας εἶμαι καὶ βαθυὸς ἀνασασμὸς
Τοῦ ἀπεράντου Ὠκεανοῦ,
Καὶ σὰν ἀτέλειωτος μουρμουρισμὸς
Ξεπνέω στὰ πόδια τοῦ κρημνοῦ.

Εἶμ' ἀρχαιότερο κι' ἀπὸ τὴ σφαῖρα.
Ἐτρέχα στὰ προαιώνια σκότη,
Καὶ τῆς Δημιουργίας τὴν ἡμέρα
Ἐγὼ τὴν ἔχαιρέτιστα τὴν πρώτη.
Κ' ἡ ὥρα ἐκείνη ἡ μυστικὴ γιὰ πάντα θὲ νὰ μένῃ
Στὸ μέτωπό μου τ' ἀφθαρτο ζωγραφισμένη.

Ὅταν παλεύω μὲ τὸν ἄγριο βοριά
Καὶ τρέμει στὴ μανία μου κάθε στεριά
Κ' ἡ θάλασσα βρυχάται καὶ φρονάττει,
Τὸ πνεῦμα μεγαλύνεται καὶ ἀναπλάττει
Ἐλευθερίας ὑπερτάτης τὴν εἰκόνα.
Γιατί 'μαι ἐλεύθερο μέσ' στὸν αἰῶνα,
Κ' ἔρχεται μέρα
Ποῦ μέσα μου θεὰ χωνέψ' ἡ σφαῖρα
Καὶ θέν' ἀπλώνεται πέρα καὶ πέρα
Ἐλευθερὴ καὶ δίχως ἀκρογιάλι
Μιὰ θάλασσα μεγάλη.

Μὲ τοὺς ξεφύρους τῆς γαλήνης
Παῖζω καὶ λάμπω
Στὸν ἀσημένιο κάμπο
Μὲ τὴν ἀκτίνες τῆς σελήνης
Κλώθω ξεκλώθω
Μέσα στὸ δίκτυ μου τὸ μαγικὸ
Κάθε παλμὸ καὶ πόθο
Κάθε ὄνειρό σας μυστικόν,
Οὐράνιος τοῦ ἔρωτος ἐκστάσεις,
Λαχτάρες πρὸς τὰ εἶδωλα εὐδαιμονίας πάσης,
Τὴν αἰωνία νοσταλγία
Καὶ τοῦ ἀπείρου τὴ μαγεία.

Εἶμαι τὸ κύμα τὸ ἱερὸ καὶ ἀπὸ τὸ περιγιάλι
Τῆς Ἱστορίας ἔρχομαι. Καὶ σύρνομαι ἀγάλι
Στὴν δοξαμένη ἀμμουδιά
Ποῦ παίζουν εὐρωστὰ παιδιά.
Στὴν ἀγκαλιά μου τὰ χορεύω
Μὲ τοὺς ἀφρούς μου τὰ χαϊδεύω.
Τὰ σώματα μεστῶν
Μὲ τ' ἄλμυρά μου τὰ ραντίσματα
Καὶ τὴν καρδίαν ἀντρειώνω
Μέσ' στῆς ὀργῆς μου τ' ἄγρια κυλίσματα
Μέσ' στὸν τεράστιον γιὰ τὴν ζωὴν ἀγῶνα
Ἐγὼμαί τῶν κυμάτων ἡ κορῶνα!
Καὶ μουρμουρίζω στὰ παιδιά
Γιὰ ἓνα φλογερὸν αἰῶνα
Καὶ τὰ ποτίζ' ὡς στὴν καρδιά
Μὲ μιὰ λαχτάρα, μιὰ λατρεία
Στὴ δόξα καὶ στὰ μεγαλεῖα!
Γιατί ἔρχομαι ἀπ' τὴν Τένεδο καὶ τῶν Ψαρῶν τοὺς βράχους
Περὶ φανὸ καὶ μ' αἶμα καὶ φωτιὰ γεμάτο.
Κι' ἀπ' τὰ παιδιά ποῦ παίζουνε μαζί μου ἐγὼ πλάττω
τρανοὺς θαλασσομάχους.
Γιατί 'μαι ἡγὼ μεγάλης ἱστορίας
Κι' ὁ φλοῖσβός μου ψαλμὸς ἀθανασίας.

Αὐτὰ μοῦ λέν τὰ κύματα κι' ὅταν βογοῦν κι' ἀφρίζουν
Διωγμέν' ἀπ' τὴ νοτιά,
Κ' ὅταν στοὺς βράχους σύρνονται καὶ κρυφομουρμουρίζουν
Μιὰν ἡσυχὴ νυκτιά.

Α. ΠΡΟΒΕΛΕΤΤΙΟΣ

ΚΑΤΙ ΣΧΕΤΙΚΟΝ

[Ἡ ὁμιλία τοῦ κ. ΧΑΡ. ΑΝΝΙΝΟΥ.]

Ὁ καιρὸς ἐκείνῳ, —λέγει τὸ Εὐαγγέλιον, —προσηνέχθη τῷ Ἰησοῦ παιδίᾳ, ἵνα τὰς χεῖρας ἐπιθῇ αὐτοῖς καὶ προσεύξηται. Οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς, ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν: Ἄφετε τὰ παιδιά καὶ μὴ κωλύετε αὐτὰ ἐλθεῖν πρὸς με· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν· καὶ ἐπιθεὶς αὐτοῖς τὰς χεῖρας ἐπορεύθη ἐκεῖθεν. Ποίας ὀρισιμένως εὐχὰς ἐξέφεραν τὰ χεῖλη τοῦ Θεανθρώπου κατὰ τὴν συγκινητικὴν ἐκείνην σκηνὴν τῆς εὐλογίας, δὲν ἀναφέρει ὁ Εὐαγγελιστής, οὐδ' ἐφρόντισαν ποτε νὰ ἐξηγήσωσιν οἱ σχολιασταὶ τῶν ἱερῶν Γραφῶν. Ἐν τούτοις ἐγὼ ἔχω τὴν ὑπόψιν, ὅτι ὁ Σωτὴρ ἠνύχθη εἰς τοὺς μικροὺς ὁμοθενοὺς του, πρὸς τοὺς ἄλλους, ν' ἀξιωθοῦν ἡμέραν τινὰ νὰ γίνουν καὶ αὐτοὶ συνδρομηταὶ τῆς Διαπλάσεως.

Ἄλλ' ἂν τὸ τοιοῦτο δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἐξακριβωθῇ, εἶνε βίμως ἀναμφίβολον, ὅτι ἡ ἀγάπη πρὸς τὰ παιδιά, ἡ κληροδοτήθεια εἰς τὰς γενεὰς διὰ τῶν καλοκαγάρθων ἐκείνων ρημάτων τοῦ Ἰησοῦ καὶ διὰ τοῦ πνεύματος ἐν γένει καὶ τῶν ἀρχῶν τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας, ἐνέπνευσε κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους τὴν ἐπιφελῆ καὶ φιλόστοργον μέριμναν ὑπὲρ τῆς μορφώσεως τῆς παιδικῆς ψυχῆς, καὶ ἐπροκάλεσε τὴν ἐκδοσὴν τῶν παιδαγωγικῶν βιβλίων καὶ περιοδικῶν συγγραμμάτων, μεταξὺ τῶν ὁποίων καταλέγεται καὶ τὸ ἀριστον καὶ ὠφελιμώτατον τῶν ἐμφανισθέντων εἰς τὴν χώραν μας, ἡ καλὴ «Διάπλασις τῶν Παίδων», τῆς ὁποίας τὴν τριακονταετηρίδα σήμερον πανηγυρίζομεν.

Θλίβομαι μεγάλως, διότι εἰς τὴν σεμνὴν ταύτην καὶ εὐφρόσυνον ἑορτὴν δὲν δύναμαι νὰ προσέλθω ὑπὸ τὴν ιδιότητα τοῦ συνδρομητοῦ τῆς Διαπλάσεως, οὔτε προσφάτως, οὔτε κἂν εἰς παλαιότεραν ἐποχὴν ἀποστρατευθέντος. Κατὰ τοὺς χρόνους καθ' οὓς ἡ ἡλικία θὰ μοῦ ἐπέτρεπε τὸ πολῦτιμον αὐτὸ δικαίωμα, ἡ Διάπλασις δὲν εἶχεν ἀκόμη γεννηθῇ. Κατὰ τοὺς μαθητικούς καιροὺς ἐμοῦ καὶ τῶν ὁμηλικίων μου, τὰ μόνα «ὄργανα» εἰς τὰ ὁποῖα ἦσαν ἀνατεθειμένα τὰ παιδαγωγικὰ χρέη, ἦσαν ἡ ἐρατεινὴ ρίγα τοῦ διδασκάλου καὶ ὁ λιγυρὸς βούρδουλας. Αὐτὰ τὰ δύο διέπλυνον τὰ τρυφερά μας χέρια ἰδίως, κατὰ τρόπον τὸν ὅποιον θὰ ἐξήλθουν ὅλοι οἱ Κραββαρίται οἱ καταγινόμενοι εἰς τὴν ἐπικερδῆ βιομηχανίαν τῆς παραμορφώσεως τῶν ἀκρων. Ἡ ράβδος τοῦ διδασκάλου ἦτο τὸ ξύλον τῆς γνώσεως, τὸ ὅποιον ὅμως, ὅπως καὶ εἰς τὴν Ἑδέμ, εἶχεν ὡς συνηθέστερον ἀποτελέσμα ὅχι τὴν εὐπειθειαν, ἀλλὰ τὴν παρακοὴν καὶ τὴν ἀπώλειαν. Ἀλλὰ κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἴσχυε τὸ περιβόητον δόγμα, ὅτι τὸ ξύλον ἐδῆκεν ἀπὸ τὸν Παράδεισον, καὶ τὸ δόγμα τοῦτο ὑπεστηρίζετο μὲ ζήλον Τορκουεμάδα ὅχι μόνον ὑπὸ τῆς Παιδαγωγικῆς,

ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῆς Ἀστυνομίας. Τὸ παραδεχόμεθα ἐξ ἀνάγκης· πλὴν ἂν τὸ ξύλον ἐδῆκεν ἀπὸ τὸν Παράδεισον, εἶμαι βέβαιος ὅτι ἐμῇκεν εἰς τὴν Κόλασιν ὁ πρῶτος διδάσκαλος, ὅστις τὸ μετεχειρίσθη εἰς τὸ σχολεῖον του.

Οὐχ ἤττον, ἂν δὲν ἠτύχησα νὰ χρηματίσω ποτὲ συνδρομητῆς τῆς Διαπλάσεως, ἔλαβα κἂν τὴν εὐχαρίστησιν νὰ παρακολουθῶ ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὴν ὠφέλιμον αὐτῆς ἐπίδρασιν εἰς τὸν νοῦν καὶ τὴν ψυχὴν τῶν τέκνων μου. Ἡσθάνομην ὡς γονεὺς ἐξ ἀντανakλάσεως καὶ ἐδοκίμαζα καὶ ἐγὼ τὴν χαρὰν τῶν ὅτε ἐλάμβαναν καθ' ἐβδομάδα τὸ ἀναμενόμενον τόσον ἐναγωνίως τεύχος, καὶ τὸ ἐφυλλομέτρον, καὶ ἐθαύμαζαν τὰς εἰκόνας τοῦ καὶ ἐδιδάξαν μὲ ἡδονὴν τὰ τερπνά τοῦ διηγήματα, καὶ ἀπεστήθιζαν τὰ ποιηματάκια του, καὶ ἐφαιδρύνοντο μὲ τὸ Παιδικόν του Πνεῦμα. Καὶ συνεμεριζόμεν τὴν ἀθῶαν τῶν ἀγαλλίαςιν ὁσάκις ἐκάλουν εἰς ἐπικουρίαν καὶ τὴν ἰδικὴν μου πείραν καὶ μάθησιν περὶ τὴν λύσιν τῶν προβλημάτων τῆς τελευταίας σελίδος, κατεγινόμεν δὲ καὶ ἐγὼ μαζί των νὰ λύω αἰνίγματα καὶ λεξιγρίφους, ἐγὼ ὅστις δὲν κατέγεινά ποτε εἰς τὴν ζωὴν μου νὰ λύσω οὔτε τὸ αἰνίγμα περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς, οὔτε κἂν τὸ αἰνίγμα περὶ τῆς ἀσφαλτοστρώσεως τῆς ὁδοῦ Πανεπιστημίου. Ἰσως θὰ ἡδύνατο νὰ ἐμπνεύσῃ ἀνησυχίαν τινὰ τὸ τελευταίως ἐγκαινισθὲν σύστημα τῆς ἀλληλογραφίας τῶν μικρῶν μετὰ τοῦ προσφίλους των περιοδικῶν, ἀλληλογραφίας τῆς ὁποίας τὴν πύκνωσιν καὶ τὴν ἐπέκτασιν γνωρίζουν καλῶς τὰ χαρτοπωλεῖα τῶν συνοικιῶν ὅσον καὶ τὰ πατρικὰ βαλάντια. Θὰ ἡδύνατο ἐκ τῆς τοιαύτης περὶ τὸ συγγράφειν προπαιδείας νὰ γεννηθοῦν εὐλογοὶ φόβοι περὶ ἐνδεχομένης εἰς τὸ μέλλον υπερπαραγωγῆς νεαρῶν συγγραφέων, τῆς ὁποίας εἶνε ἡδῆ αἰσθητὰ μερικά ἀνησυχητικὰ συμπτώματα. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο δὲν πειράζει· διότι τὸ κάτω κάτω, ἀφοῦ δὲν κατωρθώσαμεν ἔως τώρα οἱ νεώτεροι ν' ἀνδραγαθήσωμεν μὲ τὸ πάλλα, ἄς προσπαθῶμεν τοῦλάχιστον νὰ δοξασθῶμεν μὲ τὸ πέννα.

Εἶχα δὲ ἅμα τὴν τιμὴν καὶ τὴν εὐχαρίστησιν νὰ χρηματίσω ἐν τῇ μέτρῳ τῶν ἀσθενῶν μου δυνάμεων συνεργάτης εἰς τὴν Διάπλασιν, παρακολουθήσας τὴν σταδιοδρομίαν τῆς ἀπὸ τῶν πρώτων αὐτῆς ἀσταθῶν βημάτων μέχρι τῆς σήμερον, ὅτε ἐμεγάλωσε καὶ ἐῤῥωστεῖ καὶ παρουσιάζεται πλέον ὡς κυρία συγκεκροτημένη, συμπληρώσασα τὸ τριακοστὸν αὐτῆς ἔτος, καὶ δέχεται ἐπὶ τούτῳ τὰ συγχαρητήρια τῶν πολυπληθῶν αὐτῆς φίλων. Μοναδικὸν τῷ ὄντι τὸ φαινόμενον, διότι εἶνε βεβαίως ἡ μόνη κυρία εἰς τὸν κόσμον ἥτις ἔχει τὸ ἡρωικὸν θάρρος νὰ κηρύττῃ στεντορεῖα τῇ φωνῇ, ὅτι συνεπλήρωσε τὸ φοβερὸν στάδιον τῆς τριακονταετηρίδος ἀπὸ τῆς γεννήσεώς της. Καθότι τὸ τριακοστὸν ἔτος εἶνε ἐποχὴ κλιμακτικῆς, ὡς λέγουσιν οἱ φυσιολόγοι, διὰ πᾶν θῆλυ, δύσκολα δὲ ἀποφασίζει πᾶσα γυνὴ νὰ κάμψῃ τὸ τρομερὸν αὐτὸ ἀκρωτήριο. Συμβαίνει εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν, ὡς λέγει κάποιος πνευματώδης συγγραφεὺς, ὅτι συμβαίνει καὶ εἰς τὸ πικέτον: εἰς τὰ πρό-

ΧΑΡ. ΑΝΝΙΝΟΣ

θυρα της τριακοντάδος ή γυνή μετρεί διαρκώς 29... 29... 29..., έως 8του μιὰ τῶν ἡμερῶν, θέλουσα καὶ μή, πηδᾷ ἀπὸ τὸ 29 εἰς τὸ 60.

Ἄφου δὲ διήνυσσε τὸ πρῶτον τοῦτο καὶ ἀκανθωδέστερον στάδιον, δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι θὰ διαδράμῃ μετὰ αὐτὸ σθένος καὶ τὴν αὐτὴν θαλερότητα καὶ δεῦτερον καὶ τρίτον παρόμοιον, συνάξουσα ὑπὸ τὰς πτέρυγας τῆς τὰς νεοσσιᾶς τῶν γενεῶν καὶ παρέχουσα αὐταῖς τροφήν ρωστικὴν καὶ ἐποικοδομητικὴν τοῦ πνεύματος. Ἄν εἶνε δὲ ἀληθές, ὡς ἰσχυρίζομεθα, ὅτι ἐκκληρονομήσαμεν ἡμεῖς οἱ ἐπίγονοι πάσας τὰς ἰδιότητας καὶ τὰς τάσεις, ἀγαθὰς τε καὶ πονηράς, τῶν παλαιῶν προγόνων, ἢ πληθὺς τῶν συνδρομητῶν τῆς Διαπλάσεως θὰ εἶνε διηνεκῶς ἀπειράριθμος μετὰ τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ πάσης ἐποχῆς, ἀφου, κατὰ τὸ ἀρχαῖον ρητόν: "Ἕλληνες αἰεὶ παῖδες εἰσι.

Μοῦ ἔρχεται μάλιστα μία σκέψις εἰς τὸν νοῦν αὐτὴν τὴν στιγμὴν, ὅτι ἡ καλὴ «Διάπλασις», ἔχουσα εἰς τὴν διάθεσίν της αὐτὸ τὸ μέγα καὶ ἰδιάζον ἐθολογικὸν κεφάλαιον, θὰ ἡδύνατο νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν ἐνεργητικὴν της δράσιν καὶ εἰς τὰς ἄλλας, τὰς τραχυτέρας ἡλικίας. Ἐν

πάσῃ περιπτώσει ὑπάρχει τὸ ἀναμφισβήτητον γεγονός: ὅτι διὰ λόγους φυσιολογικοῦς, ὁ ἄνθρωπος ὅταν φθάσῃ εἰς σημείον τι τῆς προθεσθικῆς ἡλικίας, ἐπανερχεῖται εἰς τὴν διανοητικὴν κατάστασιν τῶν νηπιακῶν χρόνων. Θὰ ἡδύνατο λοιπὸν ἡ «Διάπλασις» νὰ περιλάβῃ εἰς τὴν δικαιοδοσίαν της καὶ αὐτὴν τὴν πολυζήθμον τάξιν, καὶ νὰ μεριμνᾷ φιλοστόργως μετὰ ἀναγνώσματα κατὰλληλα διὰ πολὺ μικρὰ παιδιὰ καὶ διὰ πολὺ ἡλικιωμένους πρεσβύτας, περὶ τῆς διανοητικῆς μορφώσεως καὶ ψυχαγωγίας καὶ τῶν παιδῶν καὶ τῶν παλμπαιδῶν. Θὰ ἐπέφερε τοιοῦτο-τρόπως ποθητὴν ἰσορροπίαν εἰς πολλοὺς γεγηρηκότας καὶ συγκλονισμένους ἔγκεφάλους, πρᾶνους τὰς ἐπαναστατικὰς αὐτῶν ἐξάψεις καὶ διαλύουσα τὰ ἐνύπνια τῶν συνωμοσιῶν καὶ τῶν ἐθνοσυνελεύσεων.

Ἀλλὰ τὸ σχέδιον τοῦτο διανοοῦμαι νὰ εἰσπαγῶ πρὸς εὐρείαν συζήτησιν εἰς τὴν προσεχῶς θεία συνάρσει καταρτισθησομένην Γερουσίαν, εἰς τὴν ὁποῖαν νομίζω ὅτι ἔχω καὶ ἐγὼ ὅλα τὰ προσόντα νὰ εἰσέλθω.

X. ANNINDE

ΠΑΙΔΙΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

[Ἀπηγγέλη ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ κατὰ τὴν Τριακονταετηρίδα τῆς «Διαπλάσεως».]

Τώρα ποῦ μὲς στὸν «Παρνασσὸν» λαμπρῶς πανηγυρίζει Τῶν «Παιδῶν ἡ Διάπλασις» κι' ὁ νοῦς πολλῶν γυρίζει Στὴν ἡλικία τὴ μικρὴ, ποῦπαιζαν τοὺς διαβόλους, Τὰ κότσα, τὸν αὐγατιστὴ, τοὺς κλέφταις καὶ τοὺς σβόλους [Ἄν καὶ τοὺς κλέφταις κάποτε πολλοὶ τοὺς παίζουν πάλι καὶ σὰν γενοῦν μεγάλοι].

Τώρα κι' ἐγὼ ποῦ γέρασα
Καὶ τὴ ζωὴ μου πέρασα
Μὲ στίχων πακτωλὸν
Καὶ λύραις μ' ὑψιλόν.

Τώρα ποῦ ξεμωράθηκα κι' εἶμαι παπποῦς μ' ἐγγόνια,
Πῶς τὰ θυμοῦμαι τὰ μικρά, τὰ παιδικὰ μου χρόνια!

Πῶς ἤθελα νὰ σὰς ἰδῶ
Πρῶτό μου φίλοι παιδικοί,
Ἄλλοι σκορπίστηκαν ἐδῶ
Κι' ἄλλοι σκορπίστηκαν ἐκεῖ.

Ποιὸς ἴστανε πῶς ὁ καιρὸς γιὰ πάντα θὰ μᾶς ἔχωριζε
Κι' ἕνας τὸν ἄλλο σύντροφο μιὰ μέρα δὲν θὰ γινώριζε;
Ἄλλοι πατρίδα νοσταλγοῦν σὲ μαύρη ξενιτιὰ
Κι' ἄλλοι κοιμοῦνται ξένοιαστοὶ στοῦ τάφου τὴν ἱτιά.

Καμπόσοι βασανίζονται πῶς νὰ καταπατήσουν
Τὴν γῆν τῶν Ἀθηναίων,
Κι' ἐκεῖνοι γέννησαν παιδιὰ, ποῦ θὰ κληρονομήσουν
Ψῶρα καὶ τῶν γονέων.

Ὅλ' οἱ μικροὶ μεγάλωσαν κι' ἄσπρισαν μαῦρα φρύδια,
Βλέπω τοὺς δρόμους, ποῦπαιζαν τόσα τρελλὰ παιχνίδια.
Τοὺς κήπους, ποῦ πρᾶσινιζε χουσῶν ἐλπίδων τάπης,
Καὶ γελαστοὶ ξεφύλλιζαν τὰ ρόδα τῆς ἀγάπης.

Ὅλαις τῆς μικραῖς φωλιαῖς τῶν τώρα τῆς κυττῶ σωρούς,
Κι' ἄλλαξαν μετὰ τοὺς καιροὺς
Γειτονιαίς παλαιαῖς καὶ τόποι,
Ὅπου παίζαμε τὸ τόπι.

Ἐγιναν μεγάλοι δρόμοι τὰ στενὰ τὰ μονοπάτια,
Ἐτρεμιστῆκαν ἢ καλύβαις κ' ἐκτισθῆκαν παλάτια.
Τριγυρνῶ στῆς γειτονιαῖς,
Ὅλο ρίχνουν, ὅλο σκάβουν,

Γκάπ καὶ γκούπ ἢ σκεπαρνιαῖς
Τῆς ἐνθύμησός μας θάβουν.

Νὰ τὸ Σχολεῖο τὸ πρῶτο, τοῦ πάλαι Θεοφίλου,
Γραμματοδιδασκάλου τὰ μάλιστα στωμύλου
Μὲ φαλακρὸ κεφάλι
Καὶ ξεβαμμένο σᾶλι.

Τί δάσκαλος ἀλήθεια... Τὸν ἔλεγαν Γειωργάκη,
Μὰ φαίνεται μιὰ μέρα πῶς τοῦστριψε ἄλγανι,
Κι' ἐσπούδαξε μετὰ πάθος καὶ μετὰ παροξυσμόν,
Νὰ βρῇ κι' αὐτὸς τοῦ κύκλου τὸν τετραγωνισμόν.

Νὰ τὸ Σχολεῖο ποῦ μάθαμε τόσα καὶ τόσα πράγματα
Κι' ὅλοι μας ἐφορτώσαμε στὸν πετεινὸ τὰ γράμματα.
Μὰ νὰ κι' αὐτό, ποῦ μιὰ φορὰ χωράτευσεν ὅση σκάλα
Ὁ δάσκαλος ὁ σοβαρὸς μαζί μετὰ τὴν δασκάλα.

Νάτο τὸ σπῆτι, ποῦφαγα παραπολὺ πεπόνι
Καὶ μ' ἔσφιξαν οἱ πόνοι,

Κι' ἡ μάμμη μου μετὰ πότισε σιναμικὴ καὶ μάνα
Κι' ἕνας γιατρὸς τῆς ὕστισσε τὴν ἱπεκακουάνα.

Νὰ καὶ τὸ σπῆτι, βρὲ παιδιὰ,
Ποῦ μιὰ πανσέληνη βραδρὰ

Πρῶτος νταῖς μου κάπνισε νὰ βγῶ τῆς γειτονιάς μου,
Καὶ παρ' ὀλίγον ἔλειψε νὰ φάω τῆς χρονιαῖς μου.

Νάτο τὸ σπῆτι μετὰ τὰ δαδὰ τὰ δένδρα τὰ μεγάλα,
Ποῦ τοὺς γειτόνους πείραξε μετὰ τὸ σῶμα χωρατάδες,
Καὶ μιὰ φορὰ μ' ἐπείραξε τὸ κατσικίσιο γάλα,
Γιὰτὶ πολὺ τὸ νόθευαν κι' οἱ τότε γαλατάδες.

Νὰ κι' αὐτὸ... πῶς τὸ θυμοῦμαι... μιὰ βραδεῖα τῆς Τυρηνῆς
ἔντυσαν ἐμένα μόνο
Στρατιώτῃ Μακεδόνο,

Καὶ μ' ἐπήγανε σὲ φίλους καὶ καμπόσους συγγενεῖς,
Κι' ἐκαμάρωσαν τὸ κράνος, τὸ χρυσὸ ποικαμίσό μου,
Κι' εἶπαν ὅλοι: τὸ χρυσὸ μου!

Ἐῖχανε χορὸν μεγάλο, καὶ κυρίαις μερικαῖς

Ἀρκετὰ ρομαντικαῖς

Τραγουδοῦσαν μετὰ κιθάρα καὶ πολὺ παθητικὰ

«Εἰς τὸ ρεῦμα τῆς ζωῆς μου» κι' ἄλλα τέτοια τραγικά.
Καὶ σὰν ἄρχισε τ' ἀστέρι τῆς αὐγούλας νὰ προβάλλῃ,
Μᾶς ἐβγάλανε σταφίδες καὶ χυλβὰ μετὰ σιμιγδάλι.

Νάτο τὸ σπῆτι τὸ παλὸν μετὰ τῆς διπλαῖς ἀμπάραις,
Ποῦ τὰ κορίτσια μάζευαν κι' ἐπαιζα τῆς κοιμπάραις.
Μὰ νὰ κι' αὐτὸ ποῦ πιάστηκα μετὰ τὴν νοικοκυρά,
Κι' ἐκεῖνο τᾶλλο, ποῦβγάλα κι' ἐγὼ τὴν ἱλαρά,
Κι' ὀλίγου δεῖν νὰ μ' ἐστειλε, νὰ πέθαινα, νὰ γλύτωνα,
Καὶ νὰ μὴν ἔκανα παιδιὰ, τὴν Ἑλλή καὶ τὸν Κρίτωνα,

ΘΑ ΕΙΜΑΙ ΕΓΩ!

[ΜΟΝΟΛΟΓΟΣ ἀπαγγελθεὶς ὑπὸ τῆς Ἀδῆς ΜΗΛΙΩΣ Γ. ΧΡΥΣΟΥΛΗ]

ΑΡΓΥΡΩ

[Κάθηται καὶ κεντᾷ, σιωπηλὴ ἐπὶ τινὰς στιγμὰς καὶ σκεπτικῇ. Ἐξαίρνης ἀφίνει τὸ κέντημά της καὶ ἀρχίζει μετὰ τὸν ἥρεμον:]

Μοῦ φαίνεται ὅτι ἡ ἐξαδέλφη μου ἔχει δίκην... «Ἀργυρῶ, — μὴ εἶπε χθές, — τώρα πλέον ἐμεγάλωσες. Ἀργυρῶ, τώρα γλήγορα θὰ εἰσελθῇς εἰς τὸν κόσμον καὶ ὁ κόσμος δὲν ἀγαπᾷ τὴν ἀφέλειαν καὶ τὴν ἀπλότητα. Διὰ νὰ σ' ἐκτιμᾷ, διὰ νὰ σὲ θαυμάζῃ, διὰ νὰ σὲ νομίζῃ πῶς κάτι εἶσαι, πρέπει νὰ ποζάρῃς. Διάλεξε λοιπὸν ἀπὸ τώρα ἕνα ὕφος, ὅποιο σᾶρσει, καὶ γυμνάσου διὰ νὰ τὸ συνειθίσῃς. Ἀργυρῶ, δὲν εἶσαι πλέον παιδί. Τώρα καὶ σὺ πρέπει νὰ λάβῃς ἕνα ὕφος!» (Μικρὰ παύσεις.)

Ναί... Μὰ τί ὕφος νὰ λάβω; (Ἐγείρεται ζωηρῶς.) Τί θὰ εἶμαι ὅταν θὰ παρουσιασθῶ εἰς τὸν κόσμον! Ἄ, νὰ, τὸ ἡῦρα ἀμέσως! Θὰ εἶμαι λογία δεσποινίς. Μάλιστα! Καὶ διατί ἔχι; Μήπως δὲν ἔχω κλίσιν εἰς τὰ γράμματα; Θὰ γράψω στίχους, θὰ γράψω διηγήματα, θὰ ἐμιλῶ περὶ φιλολογίας καὶ περὶ συγγραφέων, θὰ εἶμαι ζωηρὰ καὶ χαριτολόγος, θὰ κάμνω λογοπαίγνια, θὰ συναναστρέφωμαι ὅλων μετὰ λογίους καὶ θὰ ἔχω ἕνα ὕφος ὑπερήφανον καὶ ἐξηκείμενον. (Βηματίζει ὀλίγον, μετὰ τὸ ὕφος ποῦ λέγει.) Νά, ἔτσι, σὰν τὴν δεσποινίδα Εὐτέρπη...

(Μεταβάλλουσα εὐθὺς τόνον καὶ ὕφος.) Οὐφ! τί ἀηδία ποῦ εἶνε ἡ δεσποινίς Εὐτέρπη μετὰ αὐτὸ τὸ ὕφος! Ἄλλο, ἄλλο πρᾶγμα! Δὲν μοῦ ἀρέσει αὐτό. (Συλλογίζεται.) Νὰ εἶμαι σοφὴ δεσποινίς; Ἄ, ναί, αὐτὸ θὰ μὴ πηγαίνῃ καλλιτέρα! εἶμαι ὀλίγον σοβαρὰ καὶ μὴ ἀρέσουν πολὺ αἱ σοβαραὶ μελέται. Σοφὴ δεσποινίς λοιπὸν! Θὰ ἐνδύωμαι ἀπλᾶ, θὰ ἔχω ἕνα ὕφος ἀφηρημένον... λίγα λόγια καὶ μετρημένα... θὰ ἐγγραφῶ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον... θὰ γράψω ἄρθρα ἐπιστημονικά... θὰ κάμνω διαλέξεις, καὶ εἰς τὸν δρόμον θὰ τρέχω πάντα βιαστικῇ-βιαστικῇ μετὰ βιβλία ἔξω χέρι, χωρὶς νὰ χαιρετῶ κανένα, ὅπως ἡ Πολύμνια. (Περπατεῖ μετὰ τὸ ὕφος ποῦ λέγει.) Νά, ἔτσι...

(Μεταβάλλουσα πάλιν τόνον καὶ ὕφος.) Πφφ! Πῶς τὴν σιχαίνομαι τὴν δεσποινίδα Πολύμνιαν! Μὰ εἶνε, καλέ, πράγματα διὰ κορίτσι αὐτὰ; Καὶ τόση προσποίησης δὲν ἀξίζει πάλιν... Ἄ, ὅχι, ἐγὼ δὲν θὰ εἶμαι τέτοια... Ἄλλο, ἄλλο πρᾶγμα! Γιὰ νὰ ἰδοῦμε! (Συλλογίζεται.) Ἄν γίνω... δεσποινὶς καλλιτέχνης; (Μειδιᾷ.) Ἐ, πῶς σὰς φαίνεται; Αὐτὸ δὲν εἶνε; Μάλιστα, τὸ ἡῦρα! Καθὼς ἔχω μάλιστα τόση κλίσιν ἔξω πιάνο, θὰ χαλάσω κόσμον! Ἐνδυμασία ἰδιότροπος, μαλλιά ἄτακτα καὶ φουντωτά, ὕφος ρομαντικὸν καὶ περιπαθές, νεῦρα πρώτης τάξεως τὸ παραμικρὸν θὰ με ἐνοχλῇ, θὰ με παραφέρῃ θὰ θυμῶνω, θὰ φωνάζω, καὶ ὅταν θὰ με παρακαλοῦν πολὺ-πολὺ... τότε προπάντων δὲν θὰ παίζω. Ἄ, ἔχουν τὰς ἰδιοτροπίας τῶν οἱ καλλιτέχναι! Καὶ θὰ δίδω κάτι κοντσέρτα; μὰ κάτι κοντσέρτα! ὦ, μετὰ τί ὕφος, μετὰ τί

Καὶ τὴν Μυρτὴ καὶ τᾶλλα ἄδῳ, ποῦτρεχαν ὅτ' ἄσχολεῖται
Καὶ κάθε τόσο δυστυχῶς μοῦ ἔγυρευαν βιβλία.

Πῶς τὰ θυμοῦμαι τὰ παλαιὰ, τὰ χρόνια ποῦ περάσανε,
Τοὺς φίλους μου τοὺς παιδικούς, ποῦ τώρα θὰ γεράσανε.

Ἄς ἔξεραι ποῦ βρίσκονται, ποῖος πέθανε, ποῖος ζῇ,

Καὶ ποῖος δὲν ἔχει δόντι...

Ὅλ' οἱ μικροὶ μεγάλωσαν, κι' ἐγὼ μ' αὐτοὺς μαζῇ...

Περίεργον τροντί.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΟΥΡΗΣ

σκέρτα θὰ παίζω τότε! (Κάθηται πρὸ τῆς τραπέζης καὶ προσποιεῖται ὅτι παίζει κλειδοκύμβαλον μετὰ ὕφος τρελλόν.)
Νά, ἔτσι, σὰν τὴν κυρίαν Πιανίδου... Τί ὠραῖα!...

(Μεταβάλλουσα πάλιν τόνον καὶ ὕφος.) Οὐφ! τί σίχαμα καὶ αὐτὴ ἡ κυρία Πιανίδου! Ἐγὼ, νὰ σὰς πῶ τὴν ἀλήθεια, γελῶ μαζί της, μ' αὐτὲς τῆς πόζες ποῦ ἔχει! Καὶ τώρα θὰ τὲς μιμηθῶ κι' ἐγὼ; Δὲν βαρύνεστε;! Ἄλλο πρᾶγμα, Ἀργυρῶ μου, ἄλλο! Ἐσὺ δὲν εἶσαι γιὰ τέτοια!... Μὰ τί! (Συλλογίζεται.) Τί; Ἄ, τὸ ἡῦρα! Αὐτὴ τὴ φορὰ τὸ ἡῦρα σίγουρα. Θὰ εἶμαι δεσποινὶς γυμναστικῇ, (Προσποιουμένη ἀπορίαν.) Πῶς εἶπατε; δὲν τὸ ἐννοεῖτε; Νὰ σὰς τὸ ἐξηγήσω ἀμέσως. (Ἐγείρεται.) Θὰ πηγαίνω μετὰ τὸ ἄλογον, θὰ πηγαίνω μετὰ τὸ ποδήλατον, θὰ κάμνω γυμναστικὴν, θὰ κάμνω σκοποβολὴν, θὰ παίζω λὼν τέννις, θὰ φορῶ ἐνδυμασίαν σπόρτ, σὰν ἀγόρι, μ' ἕνα κοῦκο ἀπλὸ ἔξω κεφάλι καὶ μ' ἕνα ραβδί πάντα ἔξω χέρι. Καὶ θὰ περπατῶ μ' ἕνα ὕφος ἀρειμάτιον, μ' ἕνα ἄερα παλιναρτίσιο, ποῦ θὰ με φοβούνται καὶ οἱ ἄνδρες ἀκόμη. (Περπατεῖ μετὰ τὸ ὕφος ποῦ λέγει.) Ἐ, σὰς ἀρέσει; Δὲν εἶμαι ἀπαράλλακτη ἡ δεσποινίς Πολεμίδου;

Ἀλήθεια, πῶς τὴν βρίσκετε τὴν δεσποινίδα Πολεμίδου; (Μ' ἐκφρασαν ἀηδίας εἰς τὸ πρόσωπον.) Ἐγὼ, νὰ σὰς πῶ, τὴν σιχαίνομαι καὶ αὐτὴν. Ἀνδρας εἶνε ἢ κορίτσι;... Μπᾶ ποῦ θὰ τὴν μιμηθῶ! Ποτέ, ποτέ! Ἀλήθεια μ' ἀρέσει ἡ σωμαστική, ἀλλὰ ἕως ἕνα βαθμὸν... Ἐμένα μάρσεσι καλλιτέρα νὰ εἶμαι... δεσποινίς τοῦ κόσμου. Ἄ, ναί, αὐτὸ εἶνε τὸ καλλίτερον. Ἐνδύματα τοῦ συρμού, ὀμιλία ἢ μᾶλλον φλυαρία κομψή,—ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον γαλλικά,—προσποίσεις εἰς ὅλα καὶ λίγο ἀπ' ὅλα... Σὰν τὴν δεσποινίδα Χρυσόχρη... Ἄν καὶ εἶνε ἀρκετὰ σαχλὴ καὶ αὐτὴ μετὰ τὰ γαλλικά της, μετὰ τὸ λοῦσο της καὶ μετὰ τὴν μεγαλομανίαν της. Ὅχι, ὅχι, οὔτε αὐτὸ τὸ ὕφος δὲν μάρσεσι...

Ἀλλὰ τί μάρσεσι λοιπὸν;... τί νὰ εἶμαι ἐπὶ τέλος;... τί ὕφος θὰ λάβω; Πῶς θὰ κολουθῶ τὴν συμβουλὴν τῆς ἐξαδέλφης μου; Νὰ προσποιούμαι τὴν ἀρελὴ δεσποινίδα, ὅπως αὐτὴ; Τί λέτε; Ἄ, ὅχι, δὲν εἶνε εὐκολὸς δι' ἐμὲ αὐτὸς ὁ ρόλος! Πῶς εἴπορε; κανεὶς νὰ ὑποκρίνεται αἰωνίως ὅτι εἶνε ἕνα μεγάλο μπεμπέ, ὅτι δὲν ξέρει τάχα τίποτε, ὅτι δὲν εἴπορε; νὰ κάμῃ τίποτε, καὶ νὰ θέλῃ αἰωνίως νὰ τὸν ἀγαποῦν καὶ νὰ τὸν περιποιούνται; Ἄ, ὅχι, αὐτὸ εἶνε τὸ ἀηδέστερον ἀπ' ὅλα, καὶ μὴ πρὸς βᾶρος σου, κυρία ἐξαδέλφη!

Λοιπὸν... τί θὰ εἶμαι;... τί θὰ εἶμαι;... Δὲν θὰ εἶμαι τίποτε; (Μ' ἐμπνευσιν ἀφηνιδίαν.) Ἄ, τὸ ἡῦρα! Αὐτὴ τὴν φορὰν ὀριστικῶς καὶ ἀμετακλήτως! Δὲν θὰ εἶμαι τίποτε! δηλαδὴ θὰ εἶμαι... ἐγὼ! Μάλιστα, θὰ εἶμαι ἐγὼ, ἢ Ἀργυρῶ. Αὐτὸ τὸ ὕφος θὰ ἔχω, τὸ φυσικὸν καὶ ἀπροσποίητον. Προσποίσεις καὶ πόζες δὲν ἔξεραι! Αὐτὰ τὰ πράγματα εἶνε γελοῖα... Ἐγὼ εἶμαι ἢ Ἀργυρῶ. Σὰς ἀρέσω; ἂν δὲν σὰς ἀρέσω, μὴ με χειροκροτήσετε. (Κάθηται ἡσυχᾶ-ἡσυχᾶ καὶ ἀναλαμβάνει τὸ κέντημά της.)

(Μιμήσεις)

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΕΒΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΕΣΣΑΡΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΕΚ ΤΩΝ ΤΗΣ "ΔΙΑΠΛΑΣΕΩΣ,"

[Ἀπαγγελθέντα ὑπὸ τοῦ κ. ΝΑΠΟΛΕΩΝΤΟΣ Α. ΛΑΠΑΘΙΩΤΟΥ]

Η ΜΗΤΕΡΑ ΜΕ ΤΟ ΠΑΙΔΑΚΙ

Ἐκεῖ ποῦ ὁ δρόμος κάνει μιὰ καμπή,
Στέκει ὡμορφα ἓνα μικρὸ σπιτάκι
Στραβοὶ ὀλίγο οἱ τοῖχοι κ' ἡ σκεπή,
Καὶ μικροσκοπικὸ παραθυράκι
Γέρνει ἀπ' τὰ χρόνια ἡ πόρτα ἡ χαμηλή,
Χαρούμενο γανγίζει τὸ σκυλί
Πουλάρια τραγουδοῦνε χαρωπά,
Ὁ ἥλιος χαμηλά, — καὶ τὰ λοιπά.

Στὸν κόκκινο τὸν ἥλιο τοῦ βραδιοῦ,
Στὸ παραθύρι ἡ μάννα καθισμένη
Τὸ στήθος δίνει τοῦ μικροῦ παιδιοῦ,
Κ' ἔχει ἀπ' τὸν ἥλιον ὄψι φλογισμένη
Τ' ἄγορι δροσερὸ καὶ παχουλό,
Σὰν μῆλο μαγουλάκι στρογγυλό.
Χαϊδευτικά ἡ μαμμά του τοῦ χτυπᾷ,
Τὰ πόδια τὰ μικρά, — καὶ τὰ λοιπά.

Ἡ γάτα καμπουριάζει τὸ κορμί,
Μὰ ξάφνου μία μυῖγα τὴν πειράζει,
Τὴν διώχνει μὲ τὸ πόδι της μ' ὀρμή,
Σὰν αὐλικὸς καὶ πάλι καμπουριάζει
Ἡ μάννα τὸ παιδάκι της φιλεῖ,
Ποῦ τὰ ματάκια του ἦσαν σφαλαῖ,
Καὶ στ' ὄνειρό του βλέπει χαρωπά
Ἀγγέλους τ' οὐρανοῦ — καὶ τὰ λοιπά.

[Ἀνδρῶν]

Ν. Ι. ΧΑΤΖΙΑΔΑΚΗΣ

Η ΦΛΟΓΕΡΑ

Κόπηκ' ἡ ὁρμή τ' ἀγέρα
Ἐγαλήνεψ' ὁ καιρὸς
Τοῦ βοσκοῦ λαλεῖ ἡ φλογέρα
Κ' ἓνας ἦχος γλυκερὸς
Κυματίζει 'ς τὸν ἀγέρα
Γύρω-γύρω, πέρα-πέρα —
Τοῦ βοσκοῦ λαλεῖ ἡ φλογέρα.

Φεύγει κουρασμέν' ἡ μέρα,
Ἐρχεται τὸ δειλινό,
Ἡ καμπάν' ἀπὸ κεῖ πέρα
Κράζει 'ς τὸν ἑσπερινό.
Τοῦ βοσκοῦ λαλεῖ ἡ φλογέρα
Καὶ κοιμίζει τὸν ἀγέρα
Γύρω-γύρω, πέρα-πέρα.

Ὁ βοσκὸς εἶχε μητέρα,
Ὅλη ὀγάπη καὶ στοργή,
Μὰ τοῦ πέθανε μιὰ μέρα
Καὶ τὴν ἔθαψαν 'ς τὴ γῆ!
Κι' ὅλο κλαίει μὲ τὴ φλογέρα
Γύρω-γύρω, πέρα-πέρα,
Τὴν καλή του τὴ μητέρα.

Κόπηκ' ἡ ὁρμή τ' ἀγέρα
Γέρνει ὁ ἥλιος στὸ βουνό,
Φεύγει κουρασμέν' ἡ μέρα
Ἐρχεται τὸ δειλινό.
Γύρω-γύρω, πέρα-πέρα
Κλαίει τὴ δόλια του μητέρα
Ὁ βοσκὸς μὲ τὴ φλογέρα.

Τώρα ποῦ τελειών' ἡ μέρα,
Θὰ κατὰβη ἀπ' τὸ βουνό,
Μὰ δὲ θάβρη τὴ μητέρα
Στὸ καλύβι τ' ὄρφανό.
Γι' αὐτὸ κλαίει μὲ τὴ φλογέρα
Τὴν καλή του τὴν μητέρα
Γύρω-γύρω, πέρα-πέρα.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΛΕΜΗΣ

ΠΑΙΔΙΚΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Ἀδελφὸς μικροτέρός μου
Μ' ἐρωτᾷ πρὸ ἡμερῶν:
Πῶς ὁ Θεὸς ἐντὸς τοῦ κόσμου
Εἶνε πανταχοῦ παρών;
Γινώσι δὲν ἔχω μεγάλη
Σὰν σοφὸς νὰ τὸ σκεφθῶ,
Μόνον ὅσο ὁ νοῦς μου βάλλει,
Σὰν παιδί θάποκριθῶ:
Καθὼς ζάχαρι λυωμένη
Σὲ ποτῆρι μὲ νερό,
Κάθε στάλα του γλυκαίνει
Ἄν κ' ἐγὼ δὲν τὴ θωρῶ,
Ἐτσι ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ κόσμου
Πάντα καὶ νυχθημερόν,
Ὁ Πανάγαθος Θεὸς μου
Εἶνε πανταχοῦ παρών.

Γ. Μ. ΒΙΖΥΗΝΟΣ

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΚΑΝΕΙΣ

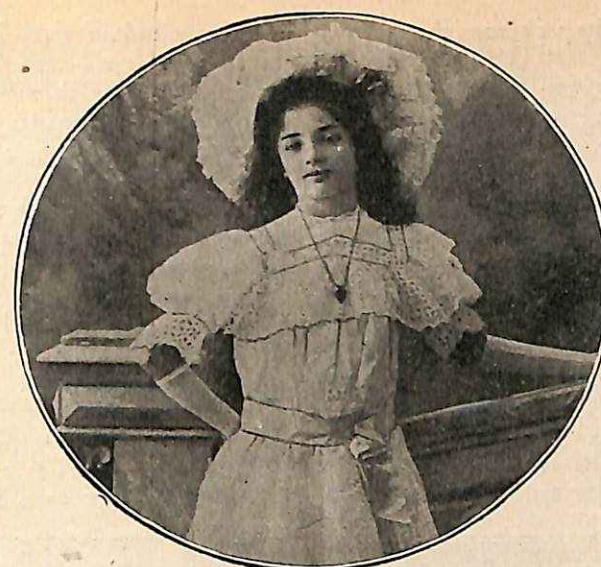
Ποιὸς νᾶνε αὐτὸς ὁ «Κύριος Κανείς»;
— Χθές, σὰν καθήσαμε νὰ πιοῦμε τσαῖ,
Μπαμ! νὰ σοῦ τον ἓνα φλυτζάνι σπάει
Καὶ βρέχει τὸ φουστάνι τῆς Φανῆς,
Ὁ σκανδαλιάρης «Κύριος Κανείς».
Κ' ὕστερα ἐτίσιμπε τὴν ἄσπρη γάτα,
Ἐσπασε καὶ δυὸ-τρία καλὰ πιάτα
Ἐξούληξε τοῦ Γιάγκου τὸ καπέλλο,
Κ' ἐξέσχισε τῆς Ἑλλῆς μας τὸ βέλο,
Κ' ἐμούγγριζε φρικτὰ σὰν Ἐριννύς,
Ὁ πεισματάρης «Κύριος Κανείς».
Ἐχει θαρρῶ, κακὴν ἀνατροφή
Γιατί ἔβαλε μέσ' 'ς τὸν καφφέ μου ἄλατι,
Καὶ μοῦ ἔμπηξε καρφίτσες 'ς τὸ κρεβάτι
Καὶ 'ς τὸ σκαμνὶ τοῦ Μπέμπη ἓνα καρφί,
Κ' ὕστερα τὸν ρωτοῦσε: «ποῦ πονεῖς»;
Ὁ κατεργάρης «Κύριος Κανείς».

Ποιὸς νᾶνε; — Μπᾶ! κανεῖς μας δὲν τὸν ξέρει,
Κανεῖς μας δὲν τὸν εἶδε πονθενά...
Μ' αὐτὸς τὰ παιχνιδάκια μας χαλνᾷ,
Κ' ἔσπασε καὶ τῆς πλύσης τὸ πανέρι.
Δὲν εἶνε, φαίνεται καθόλου εὐγενὴς
Αὐτὸς ὁ μάγκας «Κύριος Κανείς»!

— «Δὲν τὸν γνωρίζουμε!» — ὀρκιζόμαστε.
Μὰ ἡ μητερούλα μας χαμογελᾷ,
Καὶ λέγει πῶς τὸν ξέρομε καλὰ
Καὶ πῶς δὲν πρέπει νὰ κρυβόμαστε
Καὶ ψέμματα νὰ λέμε 'ς τοὺς γονεῖς,
Γιατ' εἴμαστε ὅλοι ἐμεῖς ὁ «Κύριος Κανείς».

(Μίμης)

Ν. ΠΟΡΙΩΤΗΣ

Φωτ. Σανθουπόλου
ΣΠΥΡΟΣ Κ. ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ

ΜΗΗΛΙΩ Γ. ΧΡΥΣΟΥΛΗ

ΝΑΠΟΛΕΩΝ Α. ΛΑΠΑΘΙΩΤΗΣ

Ἐρασιτέχναι τῆς ἀπαγγελίας, λαβόντες μέρος εἰς τὴν προσεπερίδα τῆς Τριακονταετηρίδος

ΤΑ ΕΞΟΔΑ ΤΗΣ ΔΙΚΗΣ

ΚΩΜΩΔΙΑ ΜΟΝΟΠΡΑΚΤΟΣ

[Ὅπως ἐπαίχθη εἰς τὸν Παρνασσόν, μὲ τὰ λογοπαίγνια καὶ τὰ τραγουνάκια, τὰ ὅποια προσέθεσεν ὁ κ. Ν. Ι. ΛΑΣΚΑΡΙΣ]

ΠΡΟΣΩΠΑ:

Ἀντωνάκης. ΑΓΓΕΛΟΣ Ν. Ι. ΛΑΣΚΑΡΙΣ
Δημητράκης. ΔΗΜ. ΜΙΧ. ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ
Κωστής. ΔΗΜ. ΜΑΡ. ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ

ΜΙΚΡΟΙ ΕΡΑΣΙΤΕΧΝΑΙ:

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ καὶ ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ.

[Εἰσέρχεται ὁ Δημητράκης κρατῶν τὸ κόκκινον τυλιγμένον εἰς χαρτί.]

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ. — Ἄ! καλῶς τον!.. Ἐσὺ εἶσαι; ἔλα λοιπόν, φέρ' το γλήγορα.

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ, (δίδων τὸ γλύκισμα.) — Νά, πάρ' το καὶ κόψε μου καὶ μένα τὸ μισό.

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ. — Εἶνε κόκκ, καθὼς εἶπαμε;

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ. — Κόκκ βέβαια! Καὶ ξέρεις τί φρέσκο ποῦ εἶνε; Μόλις δέκα τριῶν ἡμερῶν... Τὸ εἶδε μάλιστα καὶ ὁ ἀστυάτρος καὶ εἶπε πῶς εἶνε σωστὸ κόκ... ἐγγλέζικο!

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ. — Ἄ, μπράβο!.. Ἀφοῦ τὸ εἶδε καὶ ὁ ἀστυάτρος, θὰ πῇ πῶς ἀξίζει... Τώρα λοιπόν νὰ τὸ μοιράσωμε.

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ. — Ἐλα γλήγορα καὶ λιγώθηκα.

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ, (ἐνῶ κόπτεται τὸ γλύκισμα ἐπὶ τῆς τραπέζης.) — Περίμενε δά.

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ. — Μὰ δὲν τὸ ἐκοψες ἴσια... Τὸ ἓνα κομμάτι εἶνε μεγαλύτερο. Ἄ, καὶ τώρα πῶς θὰ μοῦ δώσης ἐμένα;

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ. — Οὐ, καίμενε καὶ σύ, δὲν βαρυνέσαι... Σπουδαία διαφορά βλέπεις!.. (Τοῦ δίδει τὸ μικρότερο κομμάτι.)

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ. — Τί; τὸ μικρότερο μοῦ δίνεις ἐμένα;... (Πετᾷ τὸ κομμάτι ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ ἀποσύρεται.) Δὲν τὸ θέλω.

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ. — Ἐλα τώρα, μὴν εἶσαι, καίμενε, παιδί!.. Πάρ' το.

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ. — Ὅχι, δὲν τὸ θέλω... Ἡ θὰ μοῦ δώσης τὸ ἄλλο, ἢ θὰ μοῦ δώσης κ' ἓνα κομμάτι ἀπὸ τὸ δικό σου.

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ. — Νά, μὴν τύχη καὶ λιγνέψης!

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ, (μὲ θυμόν.) — Μὰ δὲν μοῦ λές, τ' εἶσαι σὺ ποῦ θές νὰ πάρης τὸ μεγαλύτερο; Ἐγὼ πρέπει νὰ τὸ πάρω, ποῦ ἔκανα καὶ τὸν κόπο νὰ πάω ἐστὶν ἐξαχαραπλάστετο. Ἐξ-

Ἡ σκηνὴ παριστᾷ δωμάτιον μὲ θύραν εἰς τὸ βάθος.
Ὀλίγον δεξιὰ τραπέζακι παρὰ τὸ ὅποιον κάθεται ὁ Ἀντωνάκης μελετῶν τὴν γραμματικὴν του.

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ μόνος, μελετῶν.

Ἀφίνω... ἀφίνεις... ἀφίνει... Ἀφίνομεν... ἀφίνετον... ἀφίνετον... Ἀφίνομεν... ἀφίνετε... (Ἐνῶν τὴν κεφαλὴν του.) Ἀφίνετε... (Πετᾷ τὸ βιβλίον του καὶ σηκώνεται.) Ὦχ! ἀδελφέ! Δὲν μ' ἀφίνετε κάτω ποῦ θὰ μελετήσω γραμματική, τὴν ὥρα ποῦ περιμένω νὰ φάω γλυκὸ!.. Νά, δὲν σᾶς λέω, γλυκεῖα εἶνε κ' ἡ μελέτη, καθὼς λέει ὁ δάσκαλος, μὰ πῶς γλυκὸ εἶνε... τὸ γλυκὸ! Καὶ δὲν ἔχετε ἰδέα πῶς μ' ἀρέσουν τὰ γλυκίσματα... καὶ πρὸ πάντων τὰ κόκ!.. Ἀχ! ἐκείνη ἡ σοκολάτα ἀπὸ πάνω, ἐκείνη ἡ κρέμα ἐστὶν ἡ μέση κ' ἐκεῖνο τὸ παντεσπάνι ἀπὸ κάτω, κάνουν καὶ τὰ τρία μιὰν ἀρμονίαν ποῦ μὲ τρελλαίνει!.. Νά, τώρα ποῦ μὲ βλέπετε ἔτσι χαρούμενον, ξέρετε τί περιμένω;.. Ἀμ! ποῦ νὰ τὸ ξέρετε!.. Ἐνα κόκ!.. Τὸ λέω καὶ πέφτουν τὰ σάλια μου... Νὰ μὴ σᾶς τὰ πολυλογῶ, ἔστειλα λοιπόν ποῦ λέτε, τὸν ἀδελφόν μου τὸν Δημητράκη νὰ τὸ ἀγοράσῃ ἐδῶ δίπλα ἐστὶν ἐξαχαραπλάστετο, μὲ τὰ τριάντα λεπτά ποῦ εἶχαμε μαζέψῃ ἐστὶν κομπάρζας... Ἐκεῖνος ἤθελε πάστα φιστίκι, ἀλλ' ἐγὼ ἐπέμεινα γιὰ κόκ, κ' ἡ γνώμη μου ἐνίκησε... Καὶ τώρα, θὰ τὸ φέρῃ, θὰ τὸ μοιράσωμε σὰν καλὰ ἀδελφάκια καὶ... θὰ τὸ φάμε!.. Τὸ λέω καὶ λιγώνουμαι ἀπὸ τὴν κορφή ὡς τὰ νύχια... Ἀχ! δὲν θὰ μεγαλώσω κ' ἐγὼ μιὰ φορά;.. Δὲν θὰ μεγαλώσω;.. Στὴ στιγμὴ θὰ γίνω ἐξαχαραπλάστετος!.. Καὶ τί ἐξαχαραπλάστετος!.. Θὰ φτεῖάνω τὰ γλυκὰ καὶ... θὰ τὰ τρώγω μόνος μου! Αὐτὸ εἶνε ἐπαγγελία μιὰ φορά!.. Ἀλλὰ μοῦ φαίνεται πῶς κάποιος ἔρχεται... Ἐχει χάξι νὰ εἶνε ἡ ἀδελφὴ μου καὶ νὰ γυρεύῃ κι' αὐτὴ μερτικό!.. Ἀμ δὲ θὰ τῆς δώσω;.. (Προχωρεῖ πρὸς τὴν θύραν.) Ἐμπρός!..

ρεις τί κόπο ἔκανα ὥς πού νὰ διαλέξω μάλιστα τὸ μεγαλύτερο ;

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ:—Τί λόγος !.. Ἐγὼ πρέπει νὰ τὸ πάρω, γιατί ἐγὼ ἐδιάλεξα κόκ. Σὺ ἤθελες φιστίκι !

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ:—Καλὰ πού τὸ λές... Φθάνει λοιπὸν πού δὲν τρώω τὸ γλυκίσμα πού ἤθελα, θὰ φάω καὶ τὸ λιγώτερο ;

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ:—Μὰ δὲν εἶνε λιγώτερο, χριστιανέ μου. Ἐτσι φαίνεται, μὰ εἶνε πρὶς γεμάτο ἀπὸ τὸ δικό μου. Γιὰ κύτταξε καλὰ.

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ:—Τότε λοιπὸν, δόσε μου τὸ ἄλλο.

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ:—Μ' ἀφοῦ εἶνε τὰ ἴδια, γιατί νὰ σοῦ τὸ δώσω ;

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ:—Μὰ γι' αὐτὸ, γιατί εἶνε τὰ ἴδια.

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ:—Ὅχι.

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ:—Βλέπεις λοιπὸν ; Κ' ἐγὼ δὲν παίρνω κα-
νένα. (Ἀποσύρεται μουρμουρίζων.) Δὲν τὸ θέλω ! Δὲν τὸ
θέλω ! Ἀκούς ἐκεῖ νὰ μεῦ δίνει τὸ λιγώτερο ! Δὲν τὸ θέλω !..

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ, (ἀπειλῶν):

—Θὰ τὰ φάω καὶ τὰ δύο.

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ:—

—Ἄν σοῦ βαστᾷ ἡ καρδιά,

φά'τα.

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ:—Μὰ ἐπὶ

τέλους, δὲν μοῦ λές, τί

θέλεις, σὲ παρακαλῶ ;

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ:—Τί θέ-

λω ; Νά, δικαιοσύνη

θέλω !

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

Οἱ ἀνωτέρω καὶ ΚΩΣΤΗΣ

ΚΩΣΤΗΣ, (εἰσερχόμε-

νος μὲ σοβαρότητα):—

Ποῖες εἶν' αὐτὲς πού θέ-

λει δικαιοσύνην ;

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ:—Ἐγὼ !

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ:—Κ' ἐγὼ

τὸ ἴδιο.

ΚΩΣΤΗΣ:—Τότε θὰ

εἰπῇ ὅτι εἰσθε σύμφωνοι.

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ:—Ὅχι,

ἔχεις λάθος, δὲν εἴμαστε καθόλου, μὰ καθόλου !...

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ:—Βεβαίως καὶ δὲν εἴμαστε.

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ:—Ἐμεῖς πού λές, Κωστή, ἀγο-

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ } (Συγχρόνως) ῥάσαμε μαζὶ κ' οἱ δύο ἕνα

κόκ, καὶ 'εἰς τὸ μοῖρασμα ἀπάνω...

ΚΩΣΤΗΣ:—Αἶ, αἶ, γιὰ σταθῆτε !..

Ἐνας, ἕνας...

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ } (Συγχρόνως) Πο-

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ } λὺ

καλὰ. Λοιπὸν πού λές ἀγοράσαμε

κ' οἱ δύο μαζὶ...

ΚΩΣΤΗΣ:—Αἶ, αἶ... Πολὺ καλὰ,

ἀγοράσατε κ' οἱ δύο μαζὶ, ἀλλ' ἔ-

νας ἕνας νὰ μιλάη... Στάσου σὺ ἀπὸ

'κεῖ, Ἀντωνάκη... Λέγε, Δημη-

τράκη...

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ:—Ἀγοράσαμε πού

λές λοιπὸν μαζὶ μὲ τὸν Ἀντωνάκη

ἕνα κόκ, καὶ 'εἰς τὸ μοῖρασμα ἀπάνω

μαλώσαμε, γιατί μοῦ δίνει τὸ

μικρότερο κομμάτι.

ΚΩΣΤΗΣ:—Ποῦ εἶνέ το ;

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ, (παρουσιάζων τὰ

κομμάτια):—Ψέμματα !... Καὶ

Μὰ τί ἔκαμες, ἀδελφέ !..

(Σελ. 179, στ. α'.)

τὰ δύο κομμάτια εἶνε ἴσα κ' ὅμοια. Τὸ δικό μου φαίνε-
ται μονάχα μεγαλύτερο, μὰ δὲν εἶνε.

ΚΩΣΤΗΣ:—Δὲν τὸ πιστεύω. Ἀλλὰ τέλος πάντων, ἀδελ-
φια εἰσθε... Δὲν πρέπει νὰ μαλώνετε 'ς τὴ μοιρασιά... ἕνας

πρέπει νὰ ὑποχωρήσῃ 'ς τὸν ἄλλο.

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ:—Ὅχι, δικαιοσύνη θέλω... (Πρὸς τὸν Ἀν-
τωνάκη): Ἐγὼ, τώρα πού ἤλθε ὁ Κωστής, δὲν παραδέ-
χομαι οὔτε τὸ μεγαλύτερο κομμάτι. Θὰ τὰ βάλωμε κάτω

καὶ θὰ γίνη καινούργια μοιρασιά. Τὰ ἴδια λεπτὰ ἔδωσε ὁ

καθένας μας, τὸ ἴδιο κομμάτι θὰ φάη.

ΚΩΣΤΗΣ, (πρὸς τὸν Ἀντωνάκη): Νὰ δίκαιος ἄνθρωπος !

Ὑποχωρεῖς, Ἀντωνάκη ;

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ:—Ὅχι !

ΚΩΣΤΗΣ:—Ἐσύ, Δημητράκη, ὑποχωρεῖς ;

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ:—Ὅχι, αὐτὸ πού εἶπα θὰ γίνη.

ΚΩΣΤΗΣ:—Σάμπως δὲν εἰσθε σύμφωνοι... Δέχεσθε λοιπὸν

νὰ δικάσω τὴν διαφορὰν σας ἐγὼ ;

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ:—Ναί.

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ:—Μάλι-

στα.

ΚΩΣΤΗΣ:—Λοιπὸν, ἀ-

φοῦ δὲν συμβιβάζεσθε σὰν

ἀδελφια, θὰ κριθῇτε σὰν

ξένοι. Καθένας πρέπει νὰ

πάρῃ τὸ ἴδιο ποσὸν γλυ-

κίσματος... Δὲν εἶν' ἔ-

τσι ;... Καὶ γιὰ νὰ τὸ ἐξα-

κριβώσωμεν αὐτὸ, πρέπει

νὰ ζυγίσουμε τὰ κομμά-

τια... (Πρὸς τὸν Ἀντωνά-

κήν): Δόσε μου ἐδῶ

τὸ μῆλον τῆς ἑριδος.

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ:—Καλέ,

πολὺ μῆλο κάθεσαι καὶ

λές !... Κὲν εἶνε !

ΚΩΣΤΗΣ:—Ναί, τὸ

κόκ ἤθελα νὰ 'πῶ...

(πρὸς τὸν Δημητράκη):

Σὺ, Δημητράκη, τρέξε

'εἰς τὸ γραφεῖο τοῦ μπα-

μπᾶ σου καὶ φέρε μου

γλήγορα τὴ μικρὴ ζυγαριὰ πού ζυγίζει τὰ γράμματα.

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ, (κινεῖται ν' ἀναχωρήσῃ ἀλλ' ἐπιστρέφει ἀ-

μέσους):—Νὰ φέρω καὶ τὰ γραμμάτια ;

ΚΩΣΤΗΣ:—Ὅχι, δὲν εἶν' ἀνάγκη. Δὲν θὰ ζυγίσουμε κι-

νίνο, γλυκὲ θὰ ζυγίσουμε ! (Ὁ Δημητράκης ἐξέρχεται διὰ τοῦ

βάθους).

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΚΩΣΤΗΣ καὶ ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ, (ἀφοῦ τρέξῃ καὶ παρατηρήσῃ ἀπὸ τῆς θύ-
ρας ἂν ἀπεμακρύνῃ ὁ Δημητράκης):—Ἀχ ! Κωστή μου,

δὲν ξέρεις πῶς μ' ἀρέσει τὸ κόκ... Καλλίτερα κ' ἀπ' τὴν

γραμματική !... (Τρυφερῶς). Ἀχ ! Κωστάκη μου, ἂν ἔκα-

νες καμμιὰ κατεργαριά, νὰ πάρω ἐγὼ τὸ περισσότερο, θὰ

σοῦ ἔδινά τὸ μισό... εἰς ἄλλην περίστασι ! !

ΚΩΣΤΗΣ:—Ἐτσι αἶ ; Ζητεῖς νὰ μὲ δωροδοκήσῃς ;... Ἀ !

πρέπει νὰ ξέρῃς πῶς ἔτσι δὲν δωροδοκοῦν τοὺς δικαστάς !..

Καὶ σὺ πα μὴν τὸ πῶ στὸ Δημητράκη καὶ γίνῃς ρεζίλι... Δικαιοσύνη... Δικαιοσύνη πρὸ παντός !... (Βλέπων τὸν Δη-

μητράκη ἐρχόμενον καὶ κρατοῦντα τὴν ζυγαριάν): Ἀ !

νὰ καὶ ἡ ζυγαριὰ τῆς Θέμιδος !

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ

Οἱ ἀνωτέρω καὶ ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ.

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ:—Καλέ, ποιανῆς Θέμιδος ;.. Τοῦ μπαμπᾶ

εἶνε ἡ ζυγαριὰ !

ΚΩΣΤΗΣ, (λαμβάνων
θέσαν πρὸ τῆς τραπέ-
ζης):—Καλὰ, καλὰ...
Καθῆστε ἐκεῖ καὶ ἡσυ-
χία !.. (Οἱ μικροὶ το-
ποθετοῦνται ἐκατέρω-
θεν τῆς τραπέζης:.)
Ἀρχεται ἡ συνεδρίασις !
Ντίγκ ! Ντίγκ ! Ντίγκ !
Οἱ ἀκροαταὶ νὰ ἔβγουν
ἔξω.

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ:—Μὰ δὲν
ὑπάρχουν ἐδῶ ἀκροαταί.

ΚΩΣΤΗΣ:—Σιωπή !..

Ἐγὼ ἔτσι ἔπρεπε νὰ

εἰπῶ, κ' ἄς μὴν ὑπάρ-

χουν. Ἐν πρώτοις λοι-

πὸν, καθὼς εἴπαμεν, θὰ

ζυγισθοῦν τὰ κομμάτια.

(Θέτει τὰ τεμάχια εἰς

τὴν ζυγαριάν, ἀπὸ τὸ

ἕνα μέρος καὶ ἀπὸ τὸ

ἄλλο:.) Βλέπετε ; τὸ

ἕνα εἶνε βαρύτερο. Ὁ

Δημητράκης εἶχε δίκιο. Ἀς ζητήσωμεν λοιπὸν τὴν ἰσο-

ροπίαν ! (Λαμβάνει τὸ ἕν τεμάχιον καὶ τὸ δαγκάνει κα-

τόπιν τὰ ζυγίζει πάλιν:.) Ἀ, διάβολε ! τώρα εἶνε βαρύτερο

τὸ ἄλλο ! (Δαγκάνει τὸ δεύτερον, καὶ τὰ ζυγίζει πάλιν:.)

Τίποτε ! ἐδάρυνε πάλι τὸ πρῶτο !

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ:—Μὰ τί ἔκαμες, ἀδελφέ !

ΚΩΣΤΗΣ:—Δικαιοσύνην ! Τὰ κομμάτια πρέπει νὰ γίνουν

ὅμοια ! (Ἐξακολουθεῖ νὰ δαγκάνῃ πότε τὸ ἕν καὶ πότε

τὸ ἄλλο, καὶ νὰ τὰ ζυγίζῃ, ἀλλὰ χωρὶς νὰ κατορθῇ τὴν

ἰσοροπίαν. Οἱ μικροί, ἀήσυχτοι κατ' ἀρχάς, ἔντρομοι κα-

τόπι, θυμωμένοι τελευταῖον, διαμαρτύρονται ὁλονέν:.)

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ:—Μὰ τί κάνεις, χριστιανέ μου ; Ἐσύ τῶ-

φαγες ὅλο !

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ:—Φθάνει λοιπὸν ! Πῶς μπορεῖς νὰ τὰ κά-

μης ὅμοια, μὲ τέτοιες μπουκιές πού καταιβάζεις ;

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ:—Τῶκανες ρέιδο !

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ:—Καλὰ ! Καλὰ ! Ἀφῆσε ! Ὑποχωρῶ !

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ:—Ὑποχωρῶ κ' ἐγὼ !..

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ:—Συμβιβάζεσθε, βρε ἀδελφέ !

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ:—Συμβιβάζεσθε ! φθάνει !

ΚΩΣΤΗΣ:—Τί ὠραὸ κόκ ! (Ἐξακολουθεῖ τὸ ἔργον του

μὴ δίδων προσοχὴν εἰς τὰς διαμαρτυρίας. Οἱ μικροὶ ἐπι-

βάλλουν χεῖρας διὰ νὰ τὸν ἐμποδίσουν.)

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ:—Τὸ γλυκίσμά μου !

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ:—Τὸ γλυκὲ μου !

ΚΩΣΤΗΣ, (ἀπωθῶν τοὺς μικρούς):—Αἶ, αἶ, γιὰ σκε-

φθῆτε, παρακαλῶ... Τ' εἶν' αὐτά ; Ἐγὼ, βλέπετε, 'σᾶς παίρνω

μὲ τὸ γλυκὲ.

Ἄδουν ἐν χορῷ κατὰ τὸν ἦχον τοῦ ἱταλικοῦ ᾠσματος «Birbantella» ἢ τῆς «Νέας Γυναικας» τῶν Παναθηναίων :

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ καὶ ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ

Καλὰ νὰ πάθω
ὥς πού νὰ μάθω
καὶ δίκες πειὰ νὰ μὴ γυρεύω ἄλλη φορὰ.
(Δεικνύοντες τὸν Ἀντωνάκη)
Ἡ ἀφεντιά του
μέσ' 'ς τὴν κοιλιὰ του
χώνει μὲ μιὰ ξυνά, γλυκὰ καὶ τ' ἀρμυρά.

Ἐγὼ εἶμαι κουτὸς μὲ πατέντα

πίστι νὰ δώσω

γιὰ νὰ γλυτώσω

(Δεικνύοντες τὸν Ἀντωνάκη)

ΚΩΣΤΗΣ

Καλὰ νὰ πάθῃς
ὥς πού νὰ μάθῃς
καὶ δίκες πειὰ νὰ μὴ ζητᾷς ἄλλη φορὰ.
Ἡ ἀφεντιά μου
μέσ' 'ς τὴν κοιλιὰ μου
χώνει μὲ μιὰ ξυνά, γλυκὰ καὶ τ' ἀρμυρά.

(Δεικνύον τοὺς δύο μικρούς)

Ἐσεῖς εἰσθε κουτοὶ μὲ πατέντα

πίστι νὰ δώτε

γιὰ νὰ γλυτώτε

(Δεικνύον τὸν ἑαυτὸν του)

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ:—Καλέ,
τί μὲ τὸ γλυκὲ μᾶς παίρ-
νεις ;... Δὲν λές καλλί-
τερα, πῶς μᾶς παίρνεις
τὸ γλυκὲ μας ;

ΚΩΣΤΗΣ:—Στὰς θέ-

σεις σας γλήγορα καὶ

μὴ θέλετε νὰ ἐπηρεά-

σετε τὴν δικαιοσύνην...

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ:—Τί δι-

καισύνη, ἀδελφέ, πού

τὸ ἐφαγες ὅλο !

ΚΩΣΤΗΣ:—Μὰ δὲν

βλέπετε, μωρὲ παιδιά,

πού τὰ κομμάτια εἶνε

ἀκόμη ἄνισα ;

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ:—Ἀς

εἶνε καὶ γλυκανίσια !..

Ἐμένα δόσε μου τὸ μι-

κρότερο.

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ:—Δὲν

πειράζει, τὸ μικρότερο

τὸ παίρνω ἐγὼ.

ΚΩΣΤΗΣ:—Μὲ ἄλ-

λους λόγους, δὲν θέλετε νὰ ἐξακολουθήσῃ ἡ δίκη.

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ:—Ἀμ ! ἂν ἐξακολουθήσῃ ἔτσι, δὲν θὰ μεί-

νῃ τίποτα γιὰ μᾶς.

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ:—Θὰ μᾶς φᾶς μὲ τὸ γλυκὲ !

ΚΩΣΤΗΣ:—Ὡστε παραδέχεστε ὅτι τελείωσε ἡ δίκη ;

στοῦ Κατῆ μας αὐτοῦ τὴν κουβέντα,
καὶ γιὰ νὰ σπάσω τὸν κουμπαρά !

Ὁρκο θὰ βάλω
τρανὸ μεγάλο
νὰ μὴν τὸ πάθω περὶ ἐγὼ τέτοιο κακό.
Παρὰ καρτέρει
κάλιο στὸ χέρι
κ' ἓνα μικρὸ κομμάτι ἀπὸ γλυκό.

Ἐγὼ εἶμαι κουτὸς μὲ πατέντα
κ.τ.λ.

[Διασκευὴ ἀγγλικοῦ Μύθου]

στοῦ Κατῆ σας ἐδῶ τὴν κουβέντα,
καὶ γιὰ νὰ σπάτε τὸν κουμπαρά !

Ὁρκο θὰ βάλω
κουτὸ κεφάλι
νὰ μὴν τὸ πάθω περὶ αὐτὸν τέτοιο κακό.
Ἄιντε καρτέρει
ἀν σὲ συμφύρει,
Ναβρῆς καὶ πάλι τέτοιο νόστιμο γλυκό !

Ἐσεῖς εἶσθε κουτοὶ μὲ πατέντα
κ.τ.λ.

Α Ὑ Λ α ῖ α

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ [ΜΟΝΟΛΟΓΟΣ ἀπαγγελθεὶς ὑπὸ τοῦ κ. ΣΠΥΡΟΥ Κ. ΤΡΙΚΟΥΠΗ]

ΚΩΣΤΑΣ, μαθητὴς τοῦ Γυμνασίου.

(Ἀρχίζει μὲ ὕψος θρηνηδὸς καὶ ἀπελπί :) Ὁ μπαμπᾶς δὲν μὲ πι-
τεύει ! Ὁ μπαμπᾶς μὲ νομίζει ἀμελῆ καὶ φυγόπονον. Καὶ ὅμως δὲν
πταίω ! ναι, σὰς λέγω δὲν πταίω ! (Μὲ χαμηλότερον τόνον :) Ἐγώ
μὰ πολὺ-πολύ, μὰ πάρα πολὺ περιέργην ἀρρώστεια, τὴν ὁποίαν
ἔπρεπε νὰ μελετήσουν μὲ προσοχὴν οἱ ἱατροί, διότι βέβαια τοὺς εἶνε
ἀγνωστὴ. (Σοβαρῶς :) Δὲν εἰμπορῶ νὰ συγκρατήσω εἰς τὴν μνήμην
μου τὴν ἱστορίαν. Ἰδοὺ ἡ ἀρρώστεια μου :

(Ὀλίγον πρὸ γρήγορα :) Τὰ ἄλλα μαθήματα τὰ ἐνθυμοῦμαι καλὰ,
τὸ μάθημα τῆς...καλλιγραφίας, τῆς γυμναστικῆς...τῶν στρατιωτικῶν
ἀσκήσεων...—ἔ, αὐτὸ δὲ εἶνε σχεδὸν ἱστορία!—ἀλλὰ μὴ μοῦ πῆτε
γιὰ ἱστορία μὲ κύρια ὀνόματα καὶ μὲ χρονολογίας, γιατί μὲ πῆρε ἡ
ὀργή. Αὐτὲς ἡ χρονολογίαι πρὸ πάντων, τί βάσανο ! Πφ ! Πφ !
(Φυσᾷ .)

(Μὲ τόνον ἱλαρότερον :) Ἄλλ' ἐπειδὴ δὲν ἤθελα νὰ παίρνω κα-
κοὺς βαθμούς, ἔπρεπε νὰ ἐπινοήσω κάτι τι, ἓνα μέσον σωτηρίας
τελοσπάντων,—καὶ μιά φορά ποὺ ἔδωσα πλέον ἐξετάσεις, καὶ (Κυ-
τάζει δεξιὰ καὶ ἀριστερά :) ἀρ' οὐ εἴμεθα τώρα ἐμεῖς κ' ἐμεῖς (Δυ-
νατά :) ὅα σὰς ἐξομολογήθω !

(Στέκεται ὀλίγον καὶ συλλογίζεται :) Παραδείγματος χάριν. Ἄν ὁ
κύριος καθηγητὴς σὰς προβάλλῃ αὐτὴν τὴν ἐρώτησιν : (Μιμούμενος
φωνὴν γεροντικὴν :) «Εἰμπορεῖς, παιδί μου, νὰ μᾶς εἰπῇς τὴν хро-
νολογίαν τῆς ἐν Σαλαμίνι ναυμαχίας, ἡ ὁποία ἔγινεν εἰς τὰ 480 πρὸ
Χριστοῦ ;» (Σταματᾷ ὀλίγας στιγμὰς ἐκφραστικῶς μειδιῶν :) Ἐ,
αὐτὸ δὲ δὲν εἶνε καὶ πολὺ δύσκολο !... Πῶς !

Ναί, ἀλλὰ δὲν εἰμπορεῖ κανεὶς νὰ βασίζεται πάντα σὲ τέτοια
ἔκτακτα τυχερά. Τὰς περισσοτέρας φορές σοὺ κάμνουν κάτι πολὺ
ἀδιακρίτους ἐρωτήσεις π. χ. (Ἀποτόμως μὲ βαρεῖαν φωνήν :)
«Ποῖος διεδέχθη τὸν Ἑρρίκον Δ' ;» Ποῖος τὸν διεδέχθη ;...ἔ...
πῆτέ μου σεῖς...Ποῖος τὸν διεδέχθη ; Ἐτσι μοῦ ἔρχεται νὰ ποκηθῶ :
«Εἴθε πολὺ περιέργος, κύριε καθηγητά ! »

Ἄλλ' ἐπειδὴ μίαν τέτοια ἀπάντησιν εἰμπορεῖ καὶ νὰ παρεξηγηθῇ,
προσπαθῶ εὐσυνειδήτως νὰ εὕρω ποῖος διεδέχθη... (Δαμβάνει τὸν
πώγωνά μὲ τὴν δεξιὰν καὶ συλλογίζεται :) τὸν Ἑρρίκον Δ'... τὸν
Ἑρρίκον Δ'... ;

(Ὡς νὰ τὸ εὖρον ἐξαίφνης :) Ποῖος διεδέχθη τὸν Ἑρρίκον Δ' ;—
Ὁ Ἑρρίκος Ε', κύριε καθηγητά, ποῖος ἄλλος ; (Γρήγορα :) Διότι
δὲν πρέπει ποτέ νὰ τὰ χάνῃ κανεὶς, ὅταν δὲν ξεύρῃ. (Ὡς ἀπὸ κα-
θέδρας :) Εἰπῆτε μίαν ἀνοησίαν, ἀλλ' εἰπῆτε τὴν μὲ θάρρος καὶ μὲ
πεποίθησιν. Δὲν εἰσέφευτε τί εἰμπορεῖ νὰ συμβῇ ὁ καθηγητὴς ἔξαφνα
εἰμπορεῖ νὰ εἶνε ἀψηρημένος καὶ νὰ λησμονήσῃ ὅτι Ἑρρίκος Ε' δὲν
ὑπῆρξε ποτέ. Ἐπειτα εἰμπορεῖ νὰ βάλῃ τὸ χέρι τῆς καὶ ἡ Τύχη καὶ
ἡ ἀπάντησίς σας νὰ εἶνε σωστή. Πῶς ;

Ἄλλ' ἡ φοβερώτερα περίστασις,—καὶ ἐκ πρώτης ὀψεως τοῦλάχισ-
τον φαίνεται φοβερά,—εἶνε ὅταν σὰς δίδουν μίαν τέτοιαν ἐρώτησιν :
(Μιμούμενος καθηγητὴν προσηνέστατον, γλυκύτατον) «Ἐλα ἐδῶ
ἐσύ, καλὸ μου παιδί, καὶ εἰπέ μας τί γνωρίζεις, παρακαλῶ, περὶ
τῆς παρὰ τὰς...»

—Περὶ-τῆς-παρὰ-τὰς ; τί ὅα πῇ αὐτό ;

—Περὶ τῆς παρὰ τὰς Πυραμίδας μάχης ; »

Κόκκαλο ! Ἐννοεῖται ὅτι εἶτε περὶ τῆς μάχης τῶν Πυραμίδων
σὰς ἐρωτοῦν, εἶτε περὶ τῆς μάχης τῶν Πλαταιῶν ἢ τῆς ἐν Μαντι-
νείᾳ, ἡ περίστασις εἶνε ἡ ἴδια καὶ ἀπαράλλακτη. Πρόκειται νὰ διη-
γηθῆτε ἐν περιστατικόν, ἀπὸ τὸ ὁποῖον δὲν γνωρίζετε οὔτε λέξιν !

(Μὲ ὕψος θριαμβευτικόν :) Ἐγὼ ὅμως ἰδοὺ τί κάμνω καὶ τί σὰς
συμβουλεύω... (Διστάζων :) δηλαδή, ναί... σὰς συμβουλεύω νὰ κά-
μνετε καὶ σεῖς. Μία τοιαύτη ἐρώτησις εἶνε ἀληθὴς θρίαμβος, δι' ἓνα
ποῦ ξέρει νὰ τὴν ἐκμεταλλευθῇ,—μὲ τὴν βοήθειαν πάντοτε τῆς τύχης.
(Μετά μικρὰν παύσιν :) Μὴ κάμνετε λόγον οὔτε περὶ νικητῶν οὔτε
περὶ ἡττημένων. Πρῶτον, αὐτὸ ὅα ἦτο πολυλογία περιττή... ἔπειτα
εἰμπορεῖ νὰ κάμετε καὶ κανένα λάθος. (Μειδιῶν :) Ἐκτὸς τούτου
κάθε ἔθνος διηγεῖται τὰ κατὰ τὴν αὐτὴν μάχην ὅπως τῷ συμφέρει
ὥστε αὐτό, βλέπετε, δὲν ἔχει καμμίαν σημασίαν.

Μὴ ριφκοινδυνεύσετε ἀκόμη νὰ πελαγώσετε οὔτε εἰς τὰ γεγονότα,
τὰ ὁποῖα προηγήθησαν τῆς μάχης, οὔτε εἰς τὰ ἐπακόλουθα τὰ ὁποῖα
εἶχε, συνθήκας κλπ. Αὐτὰ πλέον τὰ ξέρει ὅλος ὁ κόσμος καὶ κανεὶς
δὲν ἐνδιαφέρεται. (Ἐφ' ὧν τὴν φωνήν :) Ἀλλὰ σηκόνεσθε μὲ θάρρος,
προφέρετε μὲ ζωηρότητα τὸ ὄνομα τῆς μάχης σὰν ἐπιμελὴς μαθητὴς,
ποῦ ξέρει νεράκι τὸ μάθημά του, καὶ ἀρχίζετε ἀποτόμως... (Χα-
μηλώνει τὴν φωνήν :) ἀποτόμως διὰ νὰ μὴ σὰς διακόψουν. (Φωνάζει
δυνατά :) Ἡ παρὰ τὰς Πυραμίδας μάχη ! (Ἐξακολουθεῖ
μὲ στομφώδη ἀπαγγελίαν :) «Ἡ ἡμέρα ἐκείνη ὑπῆρξε φοβερά. Τὰ
δύο στρατεύματα εἶχον νάντιπαλαίσιον κατὰ τοῦ κλίματος, κατὰ τοῦ
ψύχους, κατὰ τῶν χιόνων, κατὰ τοῦ τραχεοῦ καὶ ἀγνώστου ἐδάφους.
Ἀμφότερα ἦσαν ἀριθμητικῶς κατώτερα τοῦ ἐχθρικοῦ. Ἀπὸ πρώτας
αἱ θέσεις εἶχον καταληφθῇ. Τὸ πεζικὸν παρετάχθη ἔμπροσθεν τοῦ
ἵππικοῦ καὶ ὀπισθεν ἀμφοτέρων τὸ πυροβολικόν. Καὶ ἡ μάχη ἤρχισεν.
(Μ' ἐνθουσιασμόν :) Τρεῖς ὁ ἐχθρὸς ὥρμησε κατὰ τοῦ ἐχθροῦ καὶ τρεῖς
ἀπεκρούσθη. (Τραγικῶς :) Ἡ συμπλοκή ὑπῆρξεν αἱματηρά, αἱ ἀπώ-
λειαι ἐκατέρωθεν ἀνυπολόγιστοι καὶ τόσον ὥστε οἱ νικηταὶ εἶπον :
Μίαν τοιαύτην νίκην ἀκόμη ἂν νικήσωμεν, ἐχάθημεν ! (Ἀναλαμβάνει
φυσικὸν τόνον :) Στέκεσθε καὶ περιμένετε.

Μέσος ὅρος ἐδῶ δὲν χωρεῖ : Ἡ ὅα πάρετε ἄριστα, ἢ... ὅα τὸ
φάτε. Ἡ νίκη ἢ πανωλερίαν,—ἢ Ἀουστερλίτση ἢ Βατερλώ !

(Μετά τινα παύσιν :) Νὰ σὰς πῶ λοιπὸν τί ἔπαθα ἐγώ ; Ἐμεῖνα
μεταξισταστέος εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν Νεωτέρων Χρόνων, καὶ διὰ νὰ
περάσω εἰς τὴν τετάρτην, πρέπει πρῶτα νὰ περάσω... ἓνα πολὺ ἀ-
σχημο καλοκαίρι. (Τραγικῶς :) Μίαν τοιαύτην νίκην ἀκόμη ἂν νι-
κήσω, ἐχάθη ! (Ἐπανερχόμενος εἰς τὸν φυσικὸν τόνον :) Αὐτὸ ἦταν !
(ἘΥποκλίνεται καὶ ἀποχωρεῖ). (*)

(Μιμῶν)

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

(*) Εἰς τὸ τέλος ὁ κ. Τρικούπης ἐπεκαλέσθη τὴν ἐπιείκειαν τοῦ ἀκροατή-
ριου, ἀναγγέλλας ὅτι τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἤρχετο κατ' ἐνδειαν ἀπὸ τὸ Πανεπι-
στήμιον, ὅπου πρὸ ὀλίγου ἔδωκεν ἐξετάσεις εἰς τὰ Νομικὰ καὶ ἀνηγορεύθη δι-
δάκτωρ. Τὴν τόσον ἐπὶκαιρὸν ἀναγγελίαν, διεδέχθησαν παταγώδῃ χειροκρο-
τήματα.